

Arbetsolycksfall i jord- och skogsbruk 2004

Stefan Pinzke

Peter Lundqvist

Arbetsvetenskap, Ekonomi och Miljöpsykologi (AEM), SLU, Alnarp

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap

Rapport 2011:44

ISSN 1654-5427

ISBN 978-91-86373-95-5

Alnarp 2011

LANDSKAP TRÄDGÅRD JORDBRUK

Rapportserie

Arbetsolycksfall i jord- och skogsbruk 2004

Stefan Pinzke

Peter Lundqvist

Arbetsvetenskap, Ekonomi och Miljöpsykologi (AEM), SLU, Alnarp

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap

Rapport 2011:44

ISSN 1654-5427

ISBN 978-91-86373-95-5

Alnarp 2011

FÖRORD

Föreliggande rapport är en publicerad version av slutredovisningen för projektet "Olycksfall inom jord- och skogsbruk 2004", finansierat av Stiftelsen Lantbruksforskning. Projektet har tidigare redovisats 2006- 2007 och funnits tillgänglig i opublicerad version. Rapporten har varit mycket efterfrågad och då nya uppföljningar av arbetsskadeutvecklingen planeras har vi valt att publicera denna rapport i efterhand, för att göra resultaten mer lättåtkomliga.

Uppgifter om arbetsskador är viktigt att sammanställa för att identifiera olika arbetsmiljöproblem och för det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Mot denna bakgrund genomförde dåvarande Lantbrukshälsan tillsammans med dåvarande Arbetarskyddsstyrelsen och Statistiska Centralbyrån (SCB) en enkätstudie jord- och skogsbrukare angående olycksfall som inträffat i jord- och skogsbruk under år 1987. Undersökningen visade att det faktiska antalet olycksfall som inträffat i jord- och skogsbruk år 1987 var ca 2 gånger högre än antalet anmälda olyckor. Under det senaste decenniet har den intensiva rationaliseringen av det svenska jord- och skogsbruket accelererat. Denna förändringsprocess har sannolikt resulterat i ett förändrat mönster vad gäller den enskildes arbetssituation och exponering för olika riskfaktorer som kan leda till olycksfall och sjukdom.

Det syntes därför angeläget att uppdatera olycksfallstatistiken från 1987 för att dels få en uppfattning om den verkliga olycksfallsfrekvensen idag och dels erhålla aktuellt planeringsunderlag för att förebygga olycksfallen.

Med ekonomiskt stöd från Stiftelsen Lantbruksforskning (Dnr SLF 196/03, Projnr 0335013) genomfördes därför en ny enkätundersökning avseende olycksfall som inträffat i jord- och skogsbruk 2004.

Projektet har initierats, planerats och drivits av Docent Stefan Pinzke och Professor Peter Lundqvist vid Institutionen för Arbetsvetenskap, Ekonomi och Miljöpsykologi (AEM). Då studierna genomfördes var de verksamma vid Institutionen för jordbrukets biosystem och teknologi (JBT). De har också svarat för den fördjupade analysen samt för rapportsammanställningen. Jörgen Svensson, Rolf Selander och Jan Svensson från avdelningen för miljö- och regionalstatistik vid Statistiska Centralbyrån (SCB) har svarat för datainsamlingen. Pär Brundell vid SCB har utfört beräkningarna till tabellerna. Flera medarbetare från Enheten för lantbruksstatistik och Intervjuavdelningen vid SCB har arbetat med datainsamlingen. Illustrationen på omslaget har utförts av Fredrik Saarkoppel på Kobolt Media AB.

Mer information och bakgrundsdata finns via: <http://194.47.52.48/nmaoh/olycksfall/>

Det är vår förhoppning att denna rapport kan bidra dels som planeringsunderlag för förebyggande insatser av olycksfallen och dels till att stimulera fortsatt forskning om olycksfallsproblematiken i jord- och skogsbruket.

Alnarp i december 2011

Stefan Pinzke & Peter Lundqvist

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	4
BAKGRUND	7
UPPLÄGGNING OCH GENOMFÖRANDE	8
RESULTAT	9
DISKUSSION	19
REFERENSER	20
BILAGA 1, Teknisk rapport	21
BILAGA 2, Frågeblankett för postenkäten	28
BILAGA 3, Frågeblankett för telefonintervjun	30
BILAGA 4, Kodförteckning för referensområden	33
BILAGA 5, Kodförteckning för händelser	34
BILAGA 6, Kvalitetsdeklaration	35
BILAGA 7, Tabellbilaga	41
BILAGA 8, Fördjupad analys av enkätsvaren	58

SAMMANFATTNING

Syftet med föreliggande projekt (som finansieras av Stiftelsen Lantbruksforskning (SLF)) var att genomföra en omfattande enkät- och intervjuundersökning rörande olycksfall i jord- och skogsbruk 2004 i nära samarbete med representanter från Arbetsmiljöverket, Statistiska Centralbyrån (SCB), LRF, forskare, arbetsmarknadens parter m fl. Målsättningen var att få fördjupade kunskaper om olycksfallens uppkomst och omfattning. Avsikten var också att ta fram en sammanställning av åtgärder som förebygger uppkomsten av olycksfall inom de olika verksamhetsgrenarna i jord- och skogsbruket.

För projektets genomförande etablerades en projekt- & referensgrupp, bestående av representanter från Institutionen för jordbrukets biosystem och teknologi (JBT), Arbetsmiljöverket, SCB, och Lantbrukets arbetsmiljökommitté (LAMK). I samråd med referensgruppen bestämdes urval, enkätutformning, utskick och resultatsammanställning.

Urval

- Målpopulationen för undersökningen var lantbruksföretag som 2004 hade mer än två hektar åker, företag med stor djurbesättning (oavsett åkerarealens storlek) samt företag med trädgårdsodling (minst 0,3 hektar friland eller minst 200 kvadratmeter växthusyta). En urvalsram skapades som avgränsar, identifierar och möjliggör koppling till objekten i populationen. Urvalsramen i denna undersökning utgjordes av lantbruksregistret (LBR) 2003, som innehåller gröduppgifter från stödsystemet IAKS 2003. Det totala antalet företag i ramen blev slutligen 67 061. JBT och SCB beslöt att urvalsstorleken skulle vara 7 000 lantbruksföretag.

Enkätutformning

- Postenkäten bestod av ett dubbelsidigt blad med fjorton frågor. Den viktigaste frågan gällde om det förekommit några olyckor på företaget under 2004. Med olycksfall avsågs plötsligt inträffade olyckshändelser som medfört kroppsskada och som utgjort hinder i arbetet. Olyckorna rapporterades per verksamhet, dvs. för jordbruk, trädgårdsodling, skogsbruk och annan näringsverksamhet (inkomstbringande verksamhet som har direkt samband med lantbruket). Telefonintervjublanketten avsåg ytterligare ett tiotal frågor för respektive olycksfall på företaget. Förutom variabler som samlats in via blanketterna hämtades ett antal registervariabler från LBR. Dessa var bland annat företagets timklass och driftsriktning.

Utskick

- Frågeblanketterna i huvudundersökningen sändes till urvalsföretagen via post. Via missivet ombads dessa besvara frågorna och återsända frågeblanketten till SCB. Företag som redovisat olycksfall kontaktades av telefonintervjuare från SCB. Då inhämtades utförligare uppgifter om respektive olycksfall. Sammantaget pågick insamlingsarbetet från slutet av januari till slutet av maj 2005.
- Totalt besvarade 5646 företag (81% av 7000) postenkäten.

Resultat

- Ca 5000 olycksfall inträffade år 2004 på jordbruksföretag och jordbruksföretag i kombination med skogsbruk (varav ca 74% inom jordbruket och 18% inom skogsbruket). Jämförelse mellan denna undersökning och den arbetsskadestatistik som publiceras av Arbetsmiljöverket visar på stora skillnader. Antalet anmälda arbetsolyckor år 2004 inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske är där ca 400. Detta innebär att endast 8% av de inträffade olycksfallen framkommer i den officiella arbetsskadestatistiken.
- På ca 7% av alla jordbruksföretag inträffade minst ett olycksfall som medfört kroppsskada och som utgjort hinder i arbetet.
- Vad gäller olyckor inom olika driftsinriktningar framgår det att det till stor del är jordbruksföretag med djurproduktion som drabbas, drygt 70%.
 - Allra högst andel olycksfall inträffade på företag med mjölkproduktion. Under 2004 drabbades 15% av alla gårdar med mjölkproduktion av ett eller flera olycksfall.
 - För inriktning mjölkkor inträffade flest olyckor vid mjölkning och hantering och förflyttning av djur (framförallt spark, tramp, slag, klämning o.d. från djur). Fallolyckshändelser (t.ex. halkning/snubbling) var relativt vanliga förutom vid mjölkning också vid utgödsling och stallrengöring samt vid kraftfoderhantering.
 - Övervägande olyckshändelser med andra husdjur var slag, spark o.d. från djur vid arbete med köttdjur och rekrytering av mjölkdjur (t.ex. spark, stångning) och med Suggor, galtar och smågrisar (t.ex. påsprungen, klämning).
 - Flest olyckshändelser inom inriktning grödor inträffade vid arbete, transport och lagring av grovfoder och strö (t.ex. balhantering) och tröskgrödor (t.ex. vid arbete med skördetröskan, spannmålskross, silotorn etc.)
 - Vid traktorkörning var det vanligaste olycksområdet till- och frånkoppling av redskap, maskin, vagn etc.
 - Inom området byggnader och inventarier inträffade flest olyckor i samband med reparationsarbeten. Vanliga händelser var fallolyckor (t.ex. från stegar), kontakt med föremål i vila (kläm- /skärskador) och träffad av flygande/fallande föremål (t.ex. föremål som lossnar vid reparationsarbete).
- Sannolikt inträffade det färre än 100 olyckor inom trädgårdsodling under år 2004.
 - Vanliga olyckor vid arbete på friland och i växthus var fall- och snedtrampolyckor.
- Ca 18% av samtliga olycksfall inträffade på jordbruksföretag med skogsbruk.
 - De vanligaste olyckorna inom skogsbruksverksamheten inträffade vid motormanuell avverkning, gallringsarbete speciellt vid fällning (t.ex. träffad av fallande träd) och kvistning (t.ex. olyckshändelse med motorsåg).
 - Inom skogsvård inträffade flera olyckshändelser vid arbete med röjning.
 - Flest olycksfall inom området energi inträffade i samband med vedklyvning (t.ex. klämskador i vedklyven) och vedkapning (t.ex. avkapade fingrar).
- Ca 8% av de studerade olycksfallen inträffade i annan näringsverksamhet än jordbruk, trädgårdsodling eller skogsbruk.
 - Flest olycksfall i annan näringsverksamhet inträffade i samband med *hästverksamhet* speciellt händelser som slag, spark o.d. från djur (t.ex. spark/tramning, avkastning från hästen).

- Två tredjedelar av olycksfallen inträffade i Götaland (66%).
- En tredjedel av olycksfallen inträffade på företag där arbetet till minst 90% utfördes ensam av brukaren.
- Ca hälften av jordbruksföretagen som rapporterade olycksfall hade anställda.
- 81% av olycksfallen inträffade på företag där jordbruket var huvudsyssla.
- Inom jordbruksverksamheten var det brukaren som främst drabbades av olycksfall (61%), familjemedlem (32%) samt anställda (6%).
- Vid 60% av olycksfallen söktes sjukvård.
- Den genomsnittliga frånvaron från arbetet var 14 dagar beräknat på samtliga verksamma. För de som minst en dag avstod från arbete till följd av olycksfallet var den genomsnittliga frånvaron 32 dagar.
- Endast 16% av skadorna ledde till sjukskrivning.
- Den genomsnittliga sjukskrivningstiden beräknat på samtliga verksamma inom jord- och skogsbruket var 9 dagar. I de fall då man blev sjukskriven minst en dag var den genomsnittliga sjukskrivningstiden 56 dagar.
- 84% av olycksfallen drabbade män.
- Nästan hälften (46%) av de olycksdrabbade var över 55 år gamla.
- Den drabbade inom jordbruksverksamheten hade i genomsnitt 29 års yrkeserfarenhet, 76 % hade minst 10 års yrkeserfarenhet.
- Två tredjedelar av olycksfallen inom jordbruket inträffade utomhus.
- Vanligaste skadehändelse var djurrelaterade olycksfall (djurspark mm) följt av fall- och fordonsolyckor.
- Vanligaste områden vid skadetillfället var byggnader/inventarier (27%), följt av mjölkkor (24%), andra djur (20%) samt traktorkörning (5%).
- De olycksdrabbade inom jordbruket sökte sjukvård först vid sjukhus (65%), följt av vårdcentral (19%), i 8% av fallen tillkallades ambulans.
- Vanliga kroppsdelar som skadades vid olyckor inom jord- och skogsbruket var hand, handled, fingrar (23%), axel, arm (13%), höftled, ben och knä (14%), fot, fotled och tår (13%) samt huvud (10%).
- Vanligaste skadetyper inom jord- och skogsbruk var kross- eller klämskada (33%), följt av stukning m.m. (18%), sårskada (16%) samt skelettskada (14%)
- Endast 11% av skadorna inom jord- och skogsbruket har anmälts till Försäkringskassan.

BAKGRUND

Uppgifter om arbetsskador är viktigt att sammanställa för att identifiera olika arbetsmiljöproblem och för det förebyggande arbetsmiljöarbetet. De ger perspektiv på arbetsmiljöproblemen och en möjlighet att värdera betydelsen av dem. Genom att jämföra frekvensen och omfattningen av de skador, som orsakas av olika arbetsmiljöproblem, kan man få en uppfattning om vilka problem som är mest respektive minst allvarliga (SCB, 2003).

Lantbrukare, liksom andra egenföretagare, skall på samma sätt som löntagare anmäla olycksfall till försäkringskassan. En sådan anmälan är också en förutsättning för att den officiella, vedertagna statistiken (ISA) över olycksfall i olika yrken och branscher skall bli korrekt och kunna användas bl a som underlag för olika former av förebyggande insatser. Vi vet sedan länge att egenföretagaren inte har samma benägenhet som löntagare att anmäla inträffade olycksfall och skador. Skälen härtill är flera. Egenföretagaren har oftast flera karensdagar i sjukförsäkringssystemet, han har ofta inte möjlighet att sjukskriva sig, han måste sjukdom och skador till trots ändå sköta sin rörelse etc . Mot denna bakgrund genomförde dåvarande Lantbrukshälsan tillsammans med dåvarande Arbetarskyddsstyrelsen och Statistiska Centralbyrån (SCB) en enkätstudie bland 20 000 jord- och skogsbrukare angående olycksfall som inträffat i jord- och skogsbruk under år 1987. Syftet med enkätstudien var att få en mera korrekt uppfattning om det faktiska antalet olycksfall och dessutom att få en uppfattning om vilken typ av olycksfall som dominerar för att bättre kunna planera förebyggande insatser. Undersökningen visade att det faktiska antalet olycksfall som inträffat i jord- och skogsbruk år 1987 var ca 2 gånger högre än antalet anmälda olyckor. Dock var den genomsnittliga frånvaron vid olycka (28 dagar) ungefär densamma som i andra näringar (Hansson et. at., 1987).

Under det senaste decenniet har den intensiva rationaliseringen av det svenska jord- och skogsbruket accelererat. Samtidigt som antalet jord- och skogsföretag har minskat drastiskt så har de kvarvarande företagen blivit allt större. Medelstorleken på jordbruksmarken såväl som djurbesättningarna har ökat. Denna utveckling innebär stora förändringar för den individuella jord- och skogsbrukaren. Arbetstakten tenderar att öka och de maskinella hjälpmedlen blir alltmer komplicerade och kostnadskrävande. Denna förändringsprocess har sannolikt resulterat i ett förändrat mönster vad gäller den enskildes arbetssituation och exponering för olika riskfaktorer som kan leda till olycksfall och sjukdom.

Mot bakgrund av den beskrivna förändring som svenskt jord- och skogsbruk har genomgått synes det angeläget att uppdatera olycksfallstatistiken för att dels få en uppfattning om den verkliga olycksfallsfrekvensen idag och dels erhålla aktuellt planeringsunderlag för att förebygga olycksfallen.

Syftet med föreliggande studie var därför att genomföra en omfattande enkät- och intervjuundersökning rörande olycksfall i jord- och skogsbruk 2004 på motsvarande sätt som genomfördes 1987.

UPPLÄGGNING OCH GENOMFÖRANDE

Huvudundersökningen genomfördes som postenkät med två påminnelser samt med telefonintervjuer för företag som redovisat olycksfall. Därtill gjordes två kvalitetsstudier: en mätfelsstudie och en bortfallsstudie.

Population och urval

Målpopulationen, dvs. de objekt som man önskade dra slutsatser om, utgjordes i denna undersökning av lantbruksföretag som 2004 hade mer än två hektar åker, företag med stor djurbesättning (oavsett åkerarealens storlek) samt företag med trädgårdsodling (minst 0,3 hektar friland eller minst 200 kvadratmeter växthusyta).

För att kunna dra ett urval skapades en urvalsram som avgränsar, identifierar och möjliggör koppling till objekten i populationen. Urvalsramen i denna undersökning utgjordes av lantbruksregistret (LBR) 2003, som innehåller gröduppgifter från stödsystemet IAKS 2003.

Det totala antalet företag i ramen blev slutligen 67 061.

Från urvalsramen drogs ett stratifierat urval om 7 000 lantbruksföretag som utgjorde grunden för postenkäten.

Variabler

Postenkäten bestod av ett dubbelsidigt blad med fjorton frågor (Bilaga 2). Den viktigaste frågan gällde om det förekommit några olyckor på företaget under 2004. Med olycksfall avsågs plötsligt inträffade olyckshändelser som medfört kroppsskada och som utgjort hinder i arbetet. Olyckorna har rapporterats per verksamhet, dvs. för jordbruk, trädgårdsodling, skogsbruk och annan näringsverksamhet (inkomstbringande verksamhet som har direkt samband med lantbruket). Telefonintervjublanketten avser ytterligare ett tiotal frågor för respektive olycksfall på företaget – se Bilaga 3. Svaren på frågor avseende huvudsaklig händelse och referensområde i telefonintervjublanketten kodades enligt särskild framtagen kodförteckning (Bilaga 4, 5).

Förutom variabler som samlats in via blanketterna hämtades ett antal registervariabler från LBR. Dessa är bland annat företagets timklass och driftsinriktning (enligt lantbrukstypologin, dvs. typklassificeringssystemet för lantbruksföretag). Uppgifterna från LBR avser juni 2003, dvs. inte 2004.

Datainsamling

Totalt besvarade 5 646 företag (inkl. nedlagda företag) huvudundersökningens postenkät i tid. Det är 81 procent av de utvalda företagen. För svarande företag med olycksfall tillkom uppgifter via telefonintervju. Därutöver insamlades uppgifter via kvalitetsstudierna.

Sammantaget pågick datainsamlingsarbetet från slutet av januari till slutet av maj 2005.

Viktberäkning och skattning

Vikter har tagits fram för att kunna räkna upp resultatet från urvalsnivå till populationsnivå. Vikterna i denna undersökning kompenserar även för objektbortfallet och mätfelet, medan det partiella bortfallet hanterades genom imputeringar.

Vikterna och skattningsformlerna beaktar både det stratifierade urvalet i den första urvalsfasen och stratifieringen inför den andra urvalsfasen (underurvalen för kvalitetsstudierna). Uppgifterna i bortfallsstudien har alltså använts för att justera för skevheter i bortfallet. Likaså har mätfelsstudiens uppgifter använts i uppräkningsen.

Resultasammanställning

Sammanställningen av resultaten avser som ovan beskrivits en uppräknings genom viktning och skattning av de svarande till hela populationen och alltså inte bara de svarande. Till varje parameterskattning anges s.k. medelfel i procent som ett mått på osäkerheten i skattningen. Det bör påpekas att osäkerheten i skattningar bedöms som mycket stor om antalet observationer är mindre än 15 eller det relativa medelfelet överskrider 35 procent.

Antalet trädgårdsolyckor på lantbruksföretag år 2004 har inte redovisats, på grund av osäkerheten, men är med stor säkerhet färre än 100. En fullständig tabellsammanställning av resultaten finns redovisad i Bilaga 7.

För närmare beskrivning av population och urval, variabler, datainsamling, bortfall, etc. se Teknisk rapport, Bilaga 1. Bortfallsanalysen är också i detalj beskriven i avsnittet *Bortfall* i kvalitetsdeklarationen, Bilaga 6.

En fördjupad genomgång av de enskilda svaren av postenkäten och telefonintervjuerna finns redovisade i Bilaga 8.

RESULTAT

Målpopulationen för den aktuella undersökningen uppgick till 67 000 jordbruksföretag (och i kombination jord/skogsbruksföretag samt trädgård och annan verksamhet). Vid undersökningen 1987 uppgick motsvarande population jordbruksföretag och i kombination jord/skogsbruk till 103 600 företag.

Vid de 67 000 företag som ingick i undersökningen 2004 redovisades 5 013 olycksfall (Tabell 1). Motsvarande antal inträffade olycksfall vid jordbruksföretag och i kombination jord/skogsbruksföretag 1987 var 9 040.

I diagram 1 visas fördelningen av olycksfallen uppdelat på verksamhet 2004 resp. 1987.

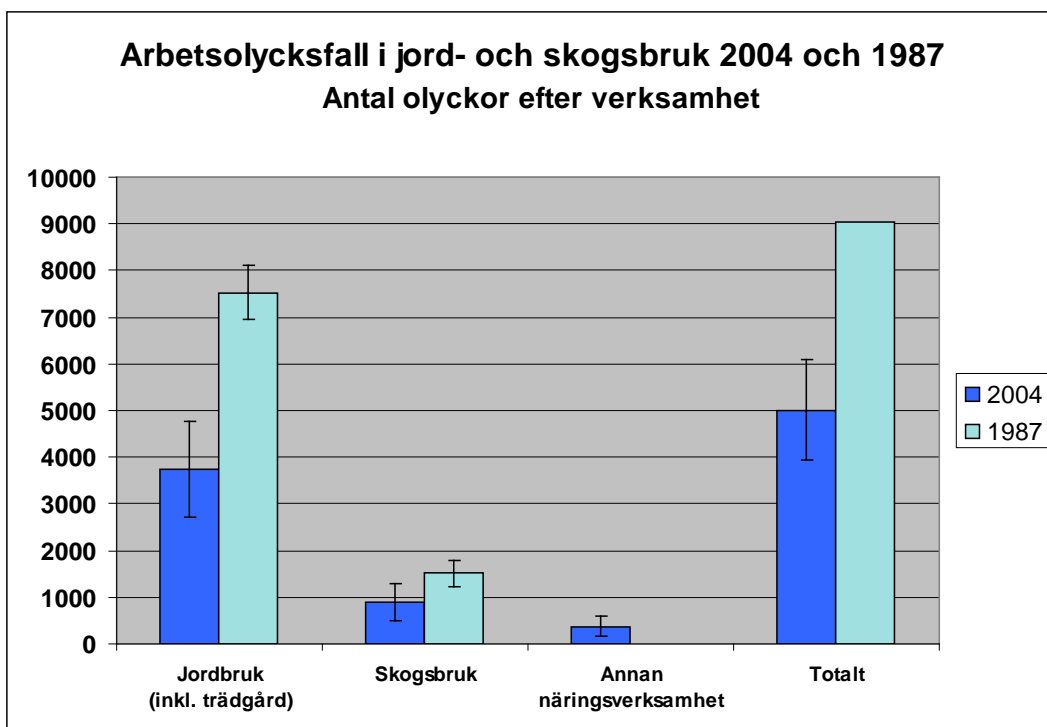

Diagram 1. Antal olyckor efter verksamhet i jord- och skogsbruk 2004 och 1987.

Om man vid fördelningen av olyckorna också tar hänsyn till antalet jordbruksföretag som ingick i undersökningarna 2004 och 1987 så blir frekvenserna nästan desamma för de olika åren (Diagram2).

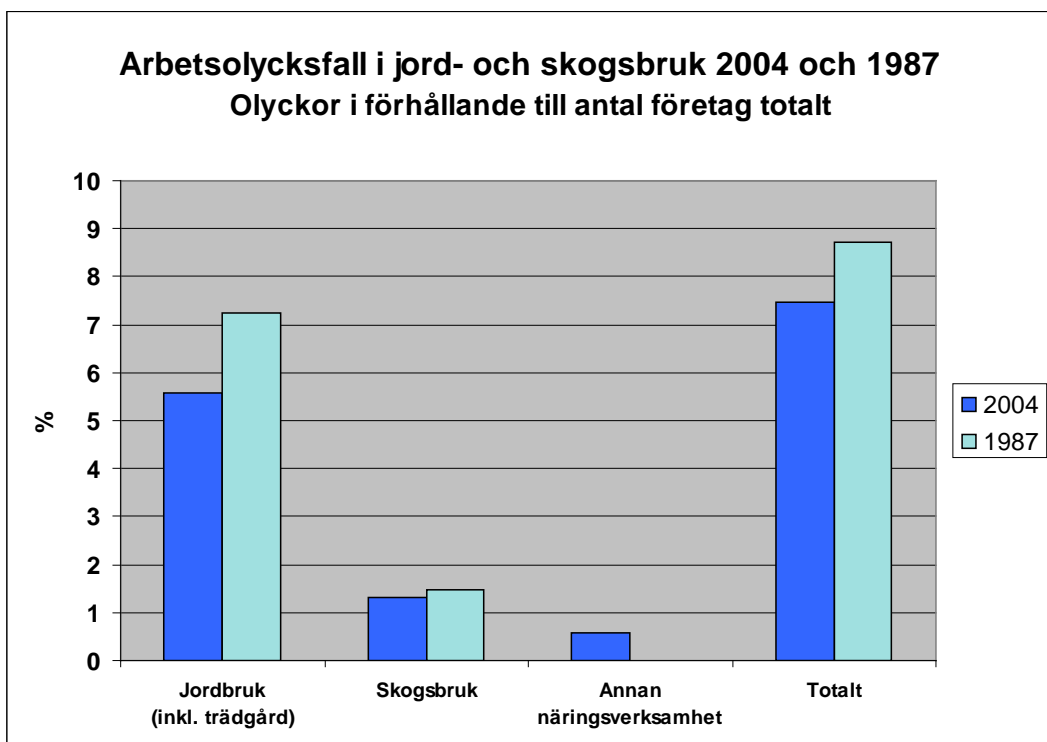

Diagram 2. Antal olyckor i förhållande till antal företag totalt i jord- och skogsbruk 2004 och 1987.

Ca 7% av företagen (4 575 företag) redovisade minst en arbetsolycka 2004. Vid dessa företag redovisade 73% olycksfall relaterat till jordbruksverksamheten, 17% till skogsbruksverksamheten samt 8% till annan näringsverksamhet (Tabell 1).

Tabell 1. Antal olyckor och andel per verksamhet samt antal företag med olycksfall och andel per verksamhet 2004. Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Antal olyckor		Andel olyckor (%)		Antal företag		Andel företag (%)	
	2004	1987	2004	1987	2004	1987	2004	1987
Jordbruk	3711	14	74	4	3357	15	73	4
Trädgårdsodling	31	37	1	0	20	44	0	0
Skogsbruk	891	23	18	4	756	23	17	4
Annan näringsverksamhet	380	27	8	2	357	28	8	2
Mer än en verksamhet					86	34	2	1
Summa	5013	11	100	0	4575	12	100	0

Det bör påpekas att osäkerheten i skattningar bedöms som mycket stor om antalet observationer är mindre än 15 eller det relativa medelfelet överskrider 35 procent. Därför redovisas inte fortsättningsvis trädgårdsolyckor på lantbruksföretag.

För företag med jordbruk kan den arbetade tiden uppskattas i sk standardtimmar. För denna undersökning uppskattades 106 miljon standardtimmar (avseende 2003) ha utförts på jordbruksföretagen vilket kan jämföras med 150 miljon arbetstimmar år 1987. Olycksfallsfrekvensen per 1 miljon arbetstimmar beräknades år 2004 till 47 jämfört med 50 år 1987. Olycksfallsfrekvensen är högst (ej signifikant) för de små enheterna där arbetsbehovet är mindre än 400 arbetstimmar per år och lägst olycksfallsfrekvens har växtodlingsföretagen (Diagram 3).

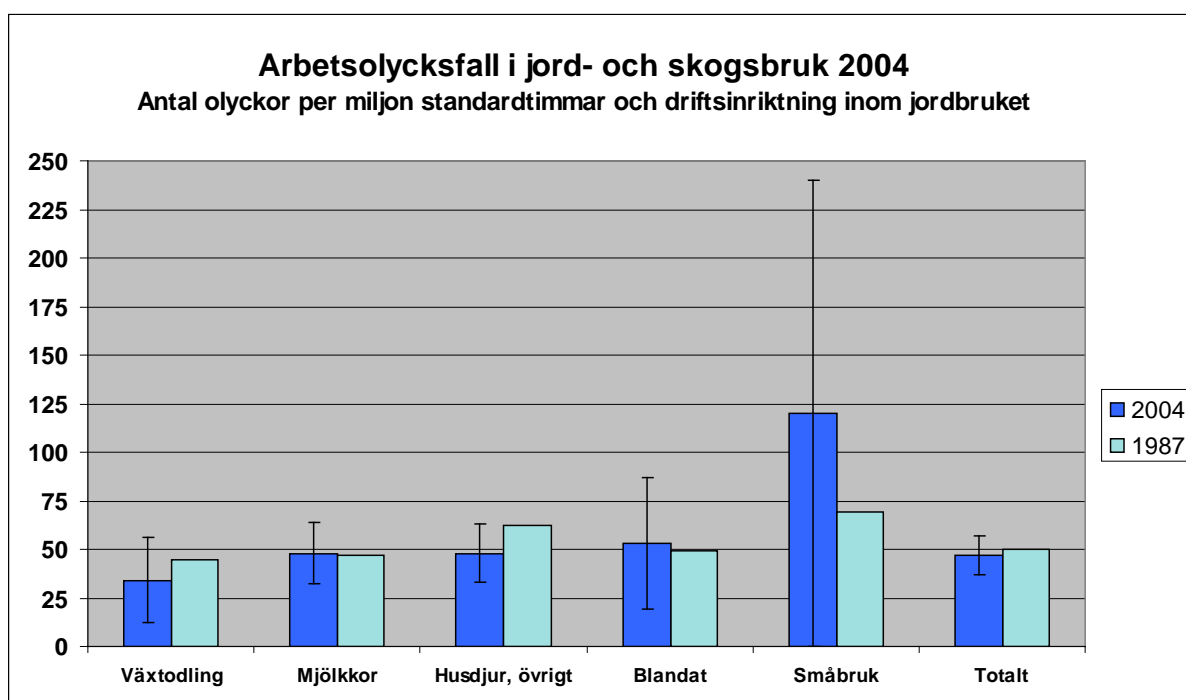

Diagram 3. Antal olyckor per miljon standardtimmar och driftinriktning inom jordbruket 2004 och 1987. Medelfelet för antal olyckor per miljon standardtimmar i småbruk överskrider 35 procent och medför därför ett osäkert antal.

Högst antal olyckor per miljon standardtimmar beräknades till 87 i timklass 800 - 1600 arbetstimmar år 2004 och till 76 i timklass -800 arbetstimmar år 1987 (Diagram 4).

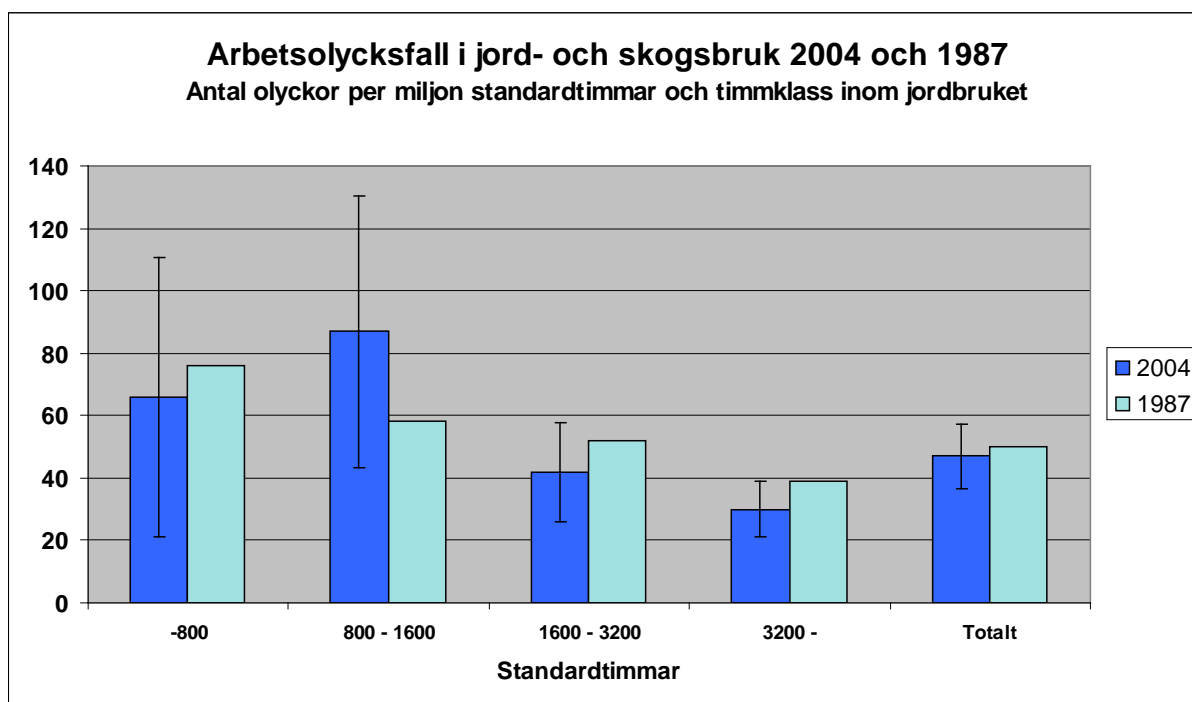

Diagram 4. Antal olyckor per miljon standardtimmar/år och timmclass inom jordbruket 2004 och 1987.

Drygt 70% av olyckorna inträffade på företag med husdjur (mjölkcor, husdjur övr., blandat växtodling och husdjur) och med flest olyckor (drygt 1500) på företag med mjölkcor (Tabell 2, Diagram 5). Under 2004 drabbades 15% av alla företag med mjölkproduktion av ett eller flera olycksfall (Tabell 2).

Tabell 2. Antal olyckor och andel per driftsinriktning (avseende 2003) samt antal företag med olycksfall och andel per driftsinriktning inom jordbruket 2004. Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Driftsinriktning	Antal olyckor	Andel olyckor (%)	Antal olyckor per miljon standardtim.	Antal företag	Andel företag (%)	Andel företag med olyckor (%)						
Växtodling	966	33	19	5	34	33	937	34	20	6	5	2
Mjölkcor	1538	17	31	5	48	17	1370	17	30	5	15	3
Husdjur, övrigt	1330	15	27	4	48	16	1222	16	27	4	7	1
Blandat	662	32	13	4	53	32	549	26	12	3	9	2
Småbruk	518	50	10	5	120	50	497	52	11	5	3	2
Summa	5013	11	100	0	47	11	4575	12	100	0	7	1

Osäkerheten i skatningen av antal olyckor och antal företag avseende småbruk är mycket stor.

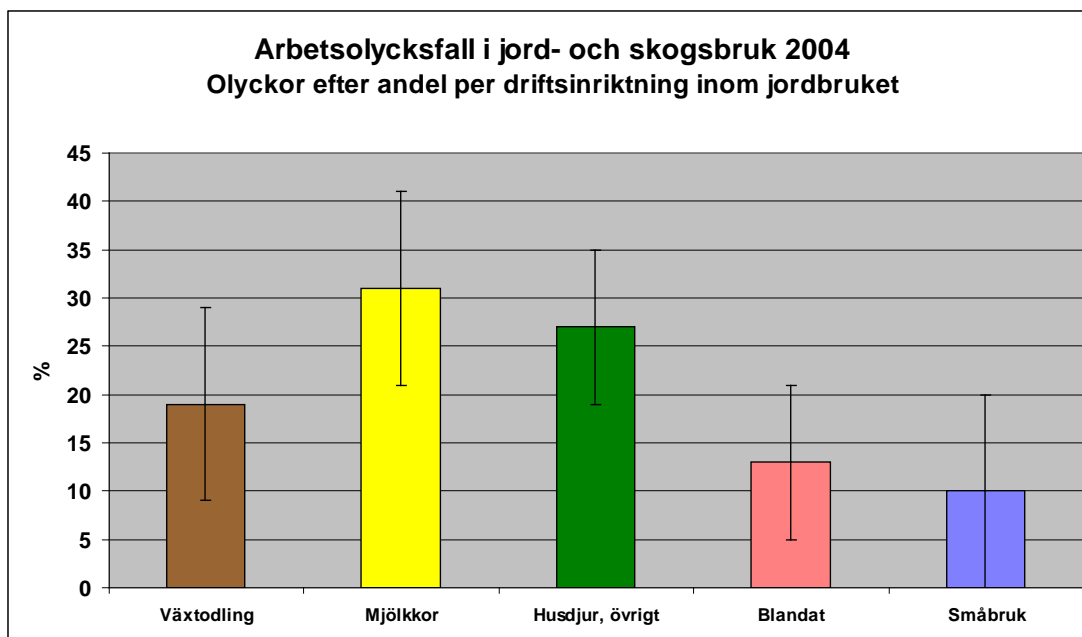

Diagram 5. Andel arbetsolycksfall i jord- och skogsbruk efter driftsinriktning 2004. Andelen olyckor för småbruk är ej signifikant.

Ca två tredjedelar (66%) av olyckfallen inträffade i Götaland (Diagram 6) medan högst antal olyckor (53) per miljon standardtimmar inträffade i Svealand (Diagram7).

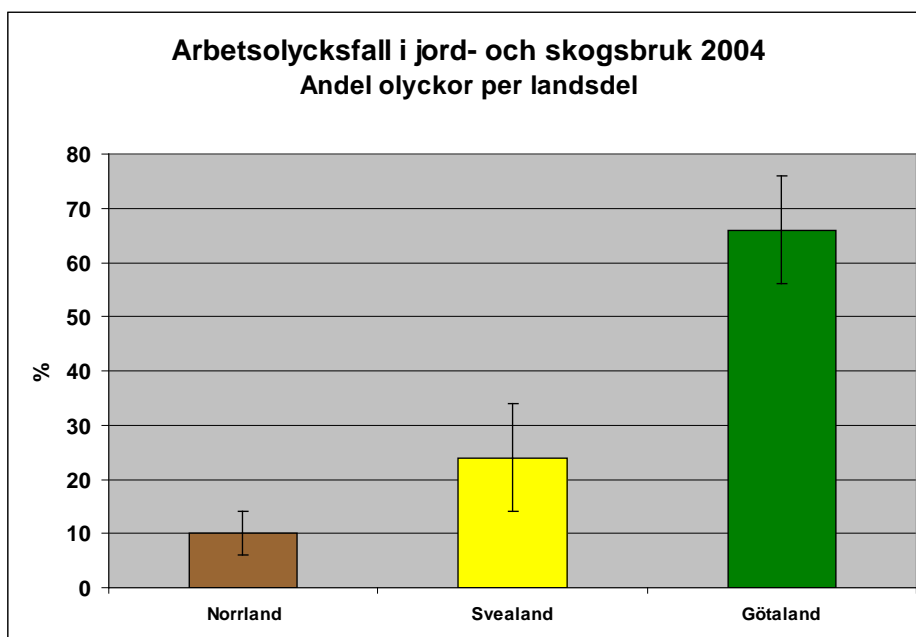

Diagram 6. Andel arbetsolycksfall i jord- och skogsbruk efter landsdel 2004.

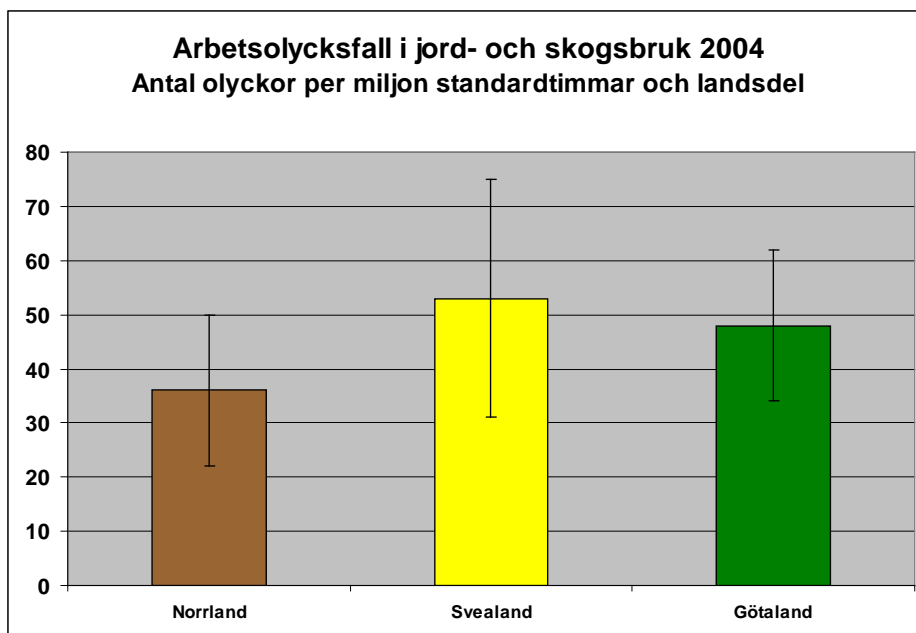

Diagram 7. Antal olyckor per miljon standardtimmar i jord- och skogsbruk efter landsdel 2004.

Ca 35% av arbetsolycksfallen inträffade på jord-/skogsbruksföretag där bruksformen registrerats som ensamföretag, ca 44% av olycksfallen på företag med anställda samt 75% andel olyckor där verksamheten varit huvudsyssla. Motsvarande procentsatser för olycksfall i jordbruksverksamhet var 32% ensamföretag, 50% med anställda samt 81% på företag där verksamheten varit huvudsyssla. Inom skogsbruksverksamheten inträffade 66% av olycksfallen på företag där skogsbruket var huvudsyssla. Motsvarande andel för annan näringsverksamhet var 36%.

De allra flesta olycksfallen drabbade männen (84%). Andelen skadade män efter verksamhet var 84% inom jordbruk, 100% inom skogsbruk och 45% inom annan verksamhet (Diagram 8).

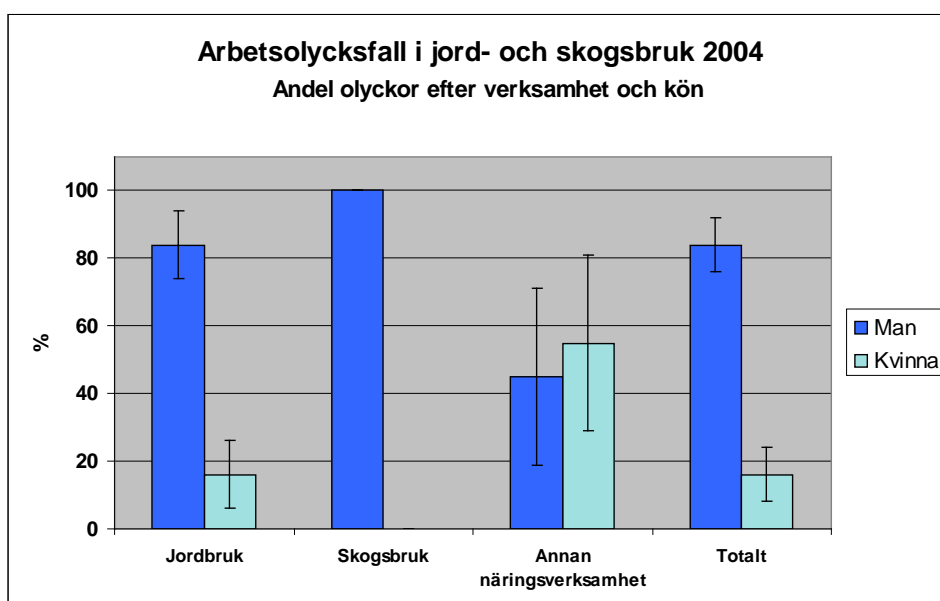

Diagram 8. Andel arbetsolycksfall i jord- och skogsbruk efter verksamhet och kön 2004. Medelfelet för antal kvinnor i annan näringsverksamhet överskrider 35 procent och medför därför en osäker andel.

Det var framförallt brukaren på företagen inom jord- och skogsbruk som skadades (67%), medan 25% var annan familjemedlem. Endast ca 5% av olycksfallen drabbade anställd/driftsledare, avbytare. Inom jordbruksverksamheten var motsvarande andelar 61% brukare, 32% annan familjemedlem och 6% anställda. Brukaren var också den personkategori som drabbades oftast inom skogsbruksverksamheten (94%) och i annan verksamhet (62%).

Nästan hälften (46%) av de olycksdrabbade inom jord- och skogsbruk var över 55 år gamla (Diagram 9), 46% inom jordbruksverksamheten, 53% (ej signifikant) inom skogsbruksverksamheten samt 32% (ej signifikant) inom annan näringsverksamhet.

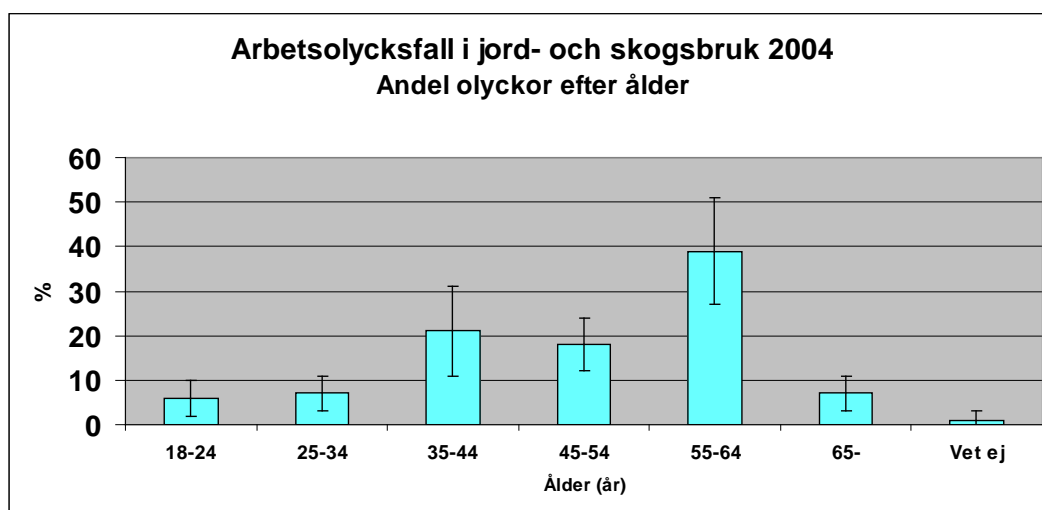

Diagram 9. Andel olyckor i jord- och skogsbruk efter ålder 2004. Andelen olyckor i grupperna "18-24år" och "Vet ej" är ej signifikanta.

Den skadade hade i genomsnitt arbetat i 28 år inom det område där olyckan inträffade. Ca 72% hade arbetat mer än 10 år. Inom jordbruksverksamheten hade den drabbade i genomsnitt 29 års yrkeserfarenhet, 76 % hade minst 10 års yrkeserfarenhet. Motsvarande siffror för skogsbruksverksamheten och i annan verksamhet var 27 resp. 19 års erfarenhet samt 72% resp. 34% (ej signifikant) hade minst 10 års yrkeserfarenhet.

Drygt 60% som råkade ut för olycksfall i jord- och skogsbruket uppsökte sjukvård och då i första hand på sjukhus (61%) men även på vårdcentral (21%). I 9% av fallen tillkallades ambulans.

Den genomsnittliga frånvaron från arbetet var 14 dagar beräknat på samtliga verkamma. För de som minst en dag avstod från arbete till följd av olycksfallet var den genomsnittliga frånvaron 32 dagar.

Ca 16% av de skadade var helt eller delvis sjukskriven till följd av olyckan med i genomsnitt 9 sjukskrivningsdagar. I de fall då man blev sjukskriven minst en dag var den genomsnittliga sjukskrivningstiden 56 dagar.

De skadade i annan näringsverksamhet var den grupp som oftast uppsökte sjukvård för olycksfallen (97%), avstod i genomsnitt 33 dagar från arbetet (ej signifikant), 37% var helt eller delvis sjukskrivna (ej signifikant) och i genomsnitt 24 dagar (ej signifikant).

Ca 11% av de skadade inom jord- och skogsbruket anmälde olyckan som arbetsskada till försäkringskassan.

Totalt inom jord-/skogsbruk inträffade olyckorna 72% utomhus och 28% inomhus. Skadeplatsen var utomhus i 66% av fallen inom jordbruksverksamheten, 92% inom skogsbruket och 83% inom annan näringsverksamhet.

De flesta olycksfallen inträffade under vår och höst (april (12%) och september (12%) , november (16%, ej signifikant) (Diagram 10).

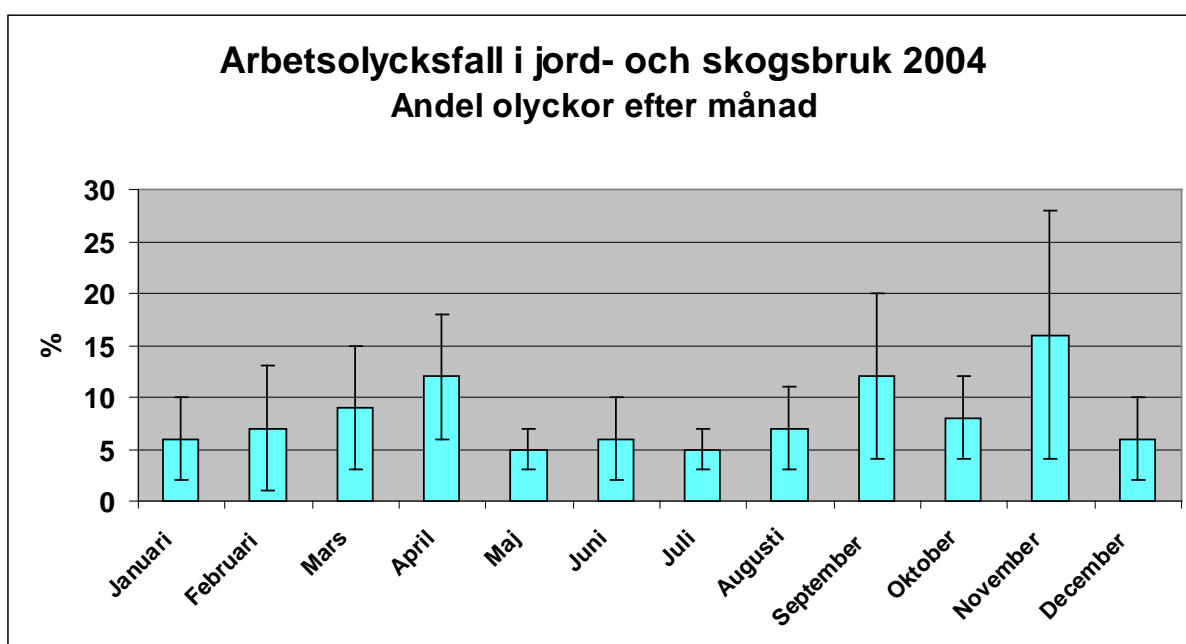

Diagram 10. Andel olyckor i jord- och skogsbruk efter månad 2004. Andelen olyckor i februari och november är ej signifikanta.

Inom jordbruksverksamheten var den huvudsakliga händelsen för olyckan djurspark m.m. (36%), fordonsolycka m.m. (12%) och träffad av flygande föremål (4%). Fallolyckorna var också vanligt förekommande (dock ej statistiskt signifikant) där fall till lägre nivå utgjorde 17% av olycksfallen och fall till samma nivå 12% (Diagram 11).

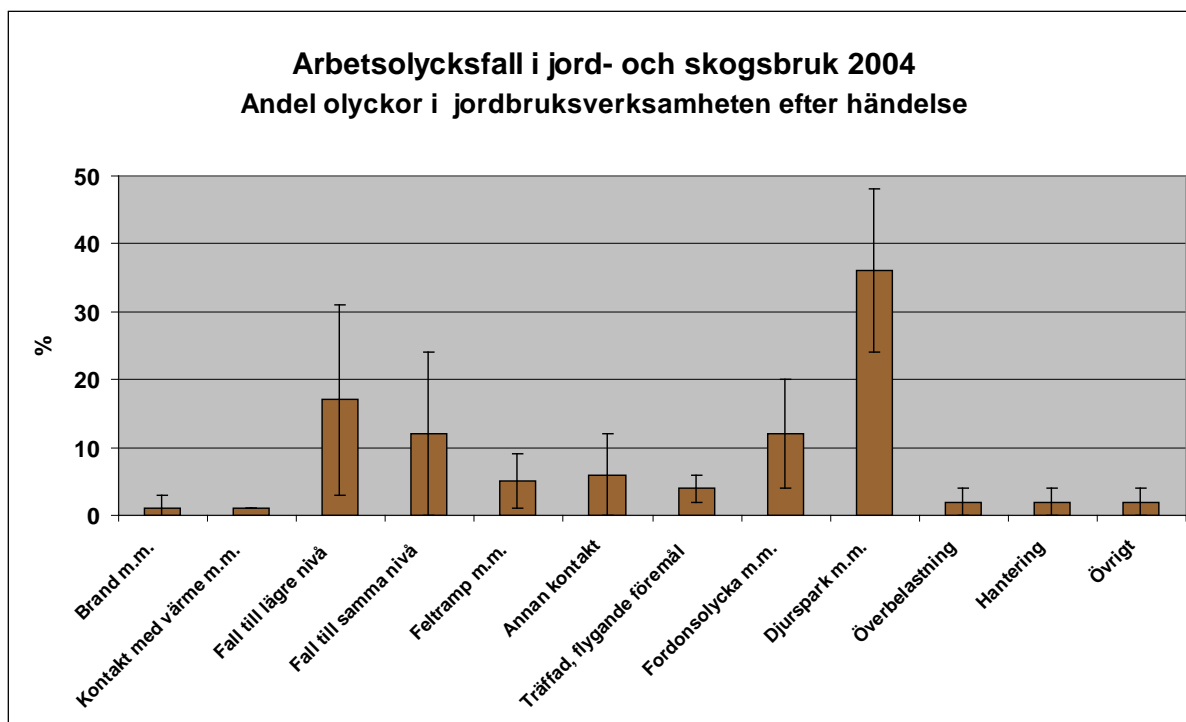

Diagram 11. Andel arbetsolycksfall inom jordbruksverksamheten efter huvudsaklig händelse 2004. Data där det relativa medelfelet underskrider 35 procent gäller endast för händelserna Djurspark m.m., Fordonsolycka m.m. och Träffad, flygande föremål. För övriga händelser är osäkerheten i uppgifterna stor.

Referensområdet för det inträffade olycksfallet var här främst inom byggnader/inventarier (27%), mjölkkor (24%) och andra djur (20%) (Diagram 12).

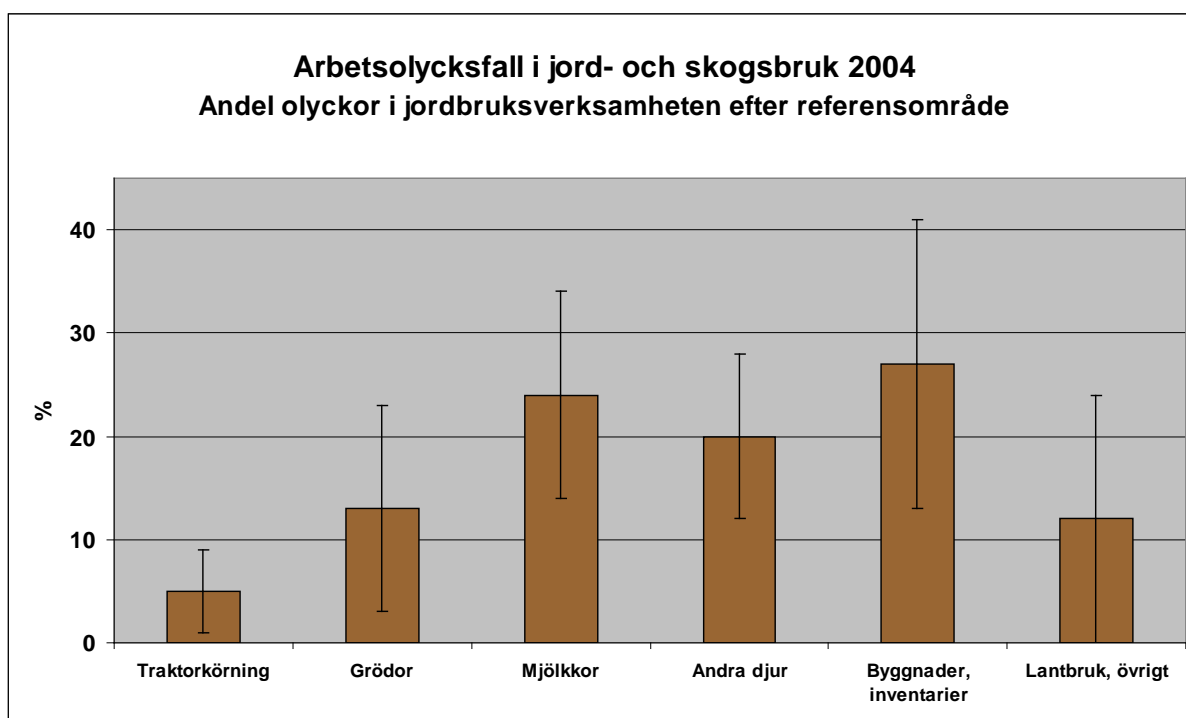

Diagram 12. Andel arbetsolycksfall inom jordbruksverksamheten efter referensområde 2004. Andelen olyckor i referensområdet "Grödor" och "Lantbruk, övrigt" är ej signifikanta.

Inom skogsbruksverksamheten dominerade olyckshändelserna träffad, flygande föremål m.m. (40%, ej signifikant), fordonsolyckorna m.m. (35%) och feltramp m.m. (17%, ej signifikant) samt inom referensområdet avverkning (55%) och energi (25%).

Den vanligaste typ av skada som olycksfallet orsakade inom jord- och skogsbruket var klämning/krossning m.m. (33%) följt av stukning m.m. (18%), sårskada (16%) och skellettskada (14%). Inom jordbruksverksamheten var motsvarande procentsatser 38% klämning/krossning m.m., 18% stukning m.m. (ej signifikant), 14% sårskada och 12% skellettskada (Diagram 13). Sårskada (29%, ej signifikant) och klämning m.m. (23%) var de vanligaste skadetyperna inom skogsbruksverksamheten och skellettskada (53%) inom annan näringsverksamhet.

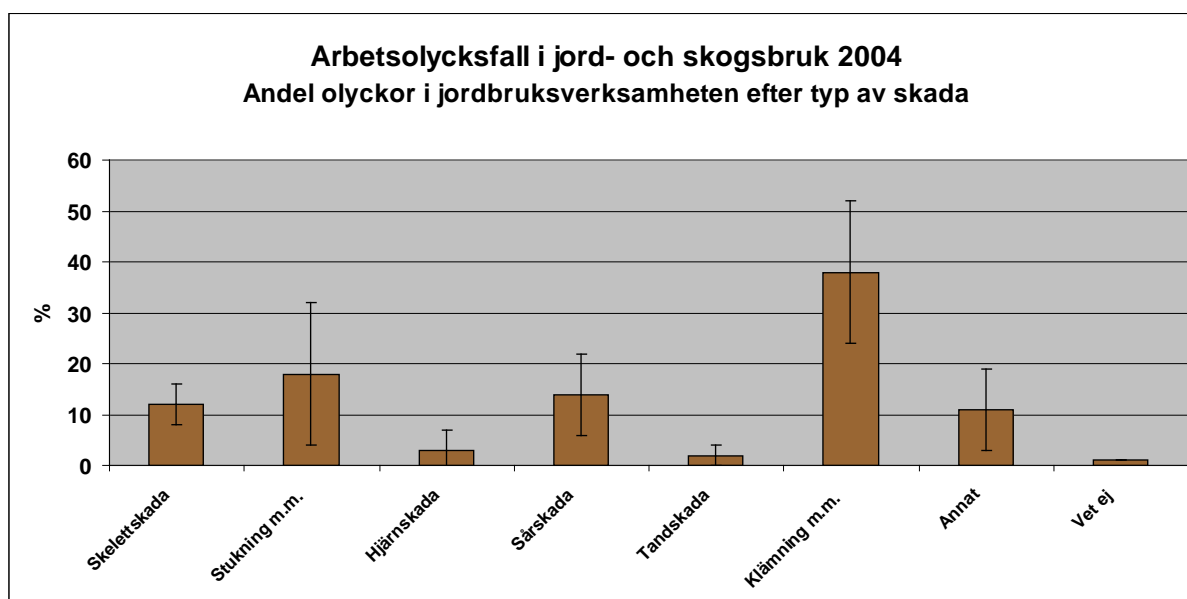

Diagram 13. Andel arbetsolycksfall inom jordbruksverksamheten efter typ av skada 2004. Andelen olyckor efter skadetyperna "Stukning m.m.", "Hjärnskada", "Tandskada", "Annat", "Vet ej" är ej signifikanta.

Vanliga kroppsdelar som skadades vid olyckor inom jord- och skogsbruket 2004 var hand, handled, fingrar (23%), axel, arm (13%, ej signifikant), höftled, ben och knä (14%), fot, fotled och tår (13%) samt huvud (10%). Motsvarande procentsatser inom jordbruksverksamheten var 22% hand, handled, fingrar, 12% axel, arm (ej signifikant), 16% höftled, ben och knä, 15% fot, fotled och tår, samt 10% huvud (Diagram 14). Finger (26%) var den vanligaste skadade kroppsdelens inom skogsbruksverksamhet och huvud (24%, ej signifikant) inom annan näringsverksamhet.

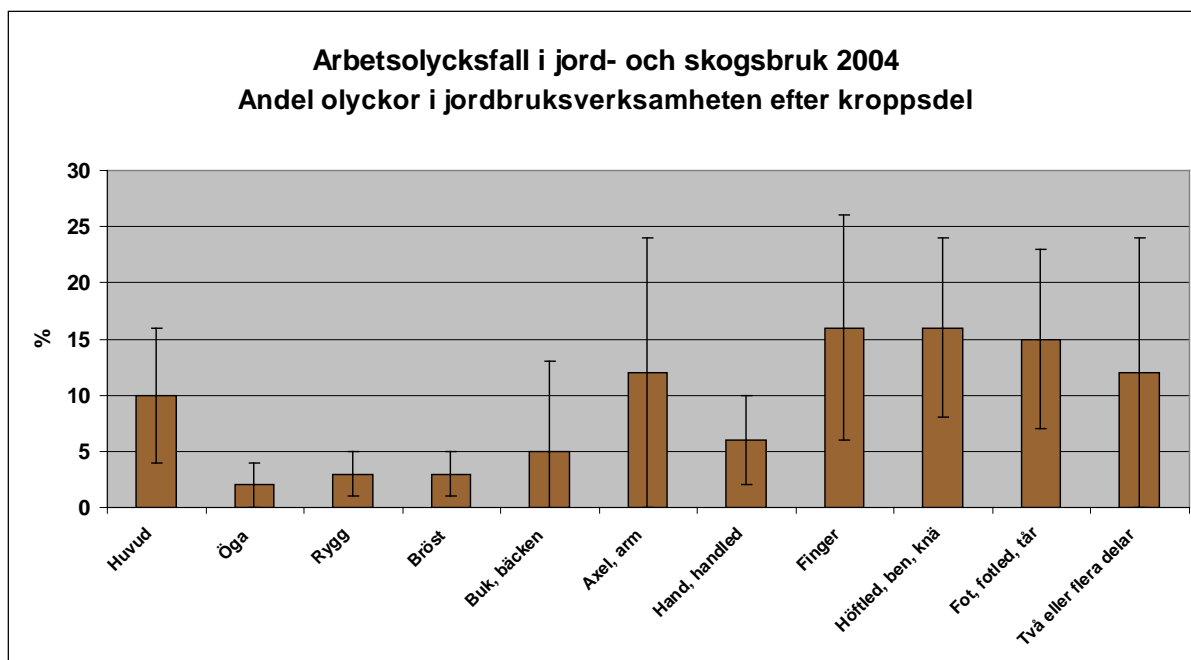

Diagram 14. Andel arbetsolycksfall inom jordbruksverksamheten efter skadad kroppsdel 2004. Andelen olyckor efter kroppsdel "Öga", "Bröst", "Buk, bäcken", "Axel, arm", "Två eller flera delar" är ej signifikanta.

DISKUSSION

De flesta tabellerna i Bilaga 7 visar skattningar utifrån frågor i undersökningen. Men notera att uppgifternas relevans är lägre då de korstabuleras med registeruppgifter. Exempelvis ger tabell 3 standardtimmar inom jordbruk (inkl. trädgårdsodling) och antal olyckor per miljon standardtimmar. Standardtimmar har aldrig beräknats för annan näringsverksamhet. Tabell 4a, 6a och 7 presenterar antal olyckor per miljon standardtimmar för respektive timklass, driftsinriktning och landsdel. Arbetsbehoven har inte angivits explicit för dessa redovisningsgrupper. Tabell 5 fördelar olyckor över olika skogstimklasser, men det är inte bara skogsolyckorna som avses, utan alla typer av olyckor. Skogstimklasserna avser genomsnitt över åtskilliga år, eftersom skogsproduktionscykeln är mycket lång, och ska alltså inte övertolkas för ett enskilt år.

Det är inte helt lätt att bedöma hur olycksfrekvens m.m. har förändrats sedan 1987. Man bör beakta att både målpopulationer och felmarginaler skiljer sig mellan 1987 och 2004. Målpopulationen för denna undersökning avsåg lantbruksföretag med minst två hektar åker eller stor djurhållning eller stor trädgårdsodling, medan den 1987 avsåg även små lantbruk under dessa gränser med främst skogsbruk. Resultaten för 2004 omfattade även olyckor som inträffat inom annan näringsverksamhet i direkt samband med lantbruksföretaget. Frågeblanketten har förbättrats, vilket har höjt kvaliteten i undersökningen. Förbättringarna i urvals- och skattningsmetoder ger säkrare resultat än om de tidigare metoderna använts och leder inte till att jämförbarheten blir sämre, eftersom sannolikhetsurval och erkända skattningsmetoder har använts i båda fallen.

En jämförelse mellan denna undersökning och den arbetsskadestatistik som publiceras av Arbetsmiljöverket visar på stora skillnader. Antalet anmälda arbetsolyckor år 2004 inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske är där ca 400 (Arbetsmiljöverket, 2006), medan det totala antalet arbetsolyckor inom lantbruk är omkring 5 000 enligt föreliggande undersökning. Antalet anmälda olyckor är dock ca 400–700, enligt Bilaga 7, tabell 42.

När det gäller frågan om samband, så är detta en beskrivande undersökning, dvs. det går inte utan vidare att dra slutsatser om orsakssamband.

REFERENSER

Arbetsmiljöverket, 2006. Arbetsskador 2004. Arbetsmiljöstatistik Rapport 2006:1, Sveriges Officiella Statistik, Arbetsmiljöverket, Solna.

Hansson, R et al, 1989. Undersökning av olycksfallen i jord- och skogsbruk 1987. Lantbrukshälsan. Rapport nr 28/89. Stockholm.

Statistiska Centralbyrån, 2003. Arbetssjukdomar och olycksfall 2001. Arbetarskyddsstyrelsen & SCB. Örebro.

TEKNISK RAPPORT

för undersökningen avseende olycksfall på lantbruksföretag år 2004

Inledning

Under 1988 genomförde Statistiska centralbyrån (SCB) en undersökning av olycksfall på lantbruksföretag avseende 1987. På uppdrag av Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) har nu avdelningen för miljö- och regionalstatistik vid SCB under januari – juni 2005 genomfört en ny enkätundersökning avseende olycksfall.

Huvudundersökningen genomfördes som postenkät med två påminnelser samt med telefonintervjuer för företag som redovisat olycksfall. Därtill gjordes två kvalitetsstudier: en mätfelsstudie och en bortfallsstudie.

Populationen utgjordes av lantbruksföretag i Sverige. Totalt besvarade 5 646 företag (inkl. nedlagda företag) huvudundersökningens postenkät i tid. Det är 81 procent av de utvalda företagen. För svarande företag med olycksfall tillkom uppgifter via telefonintervju. Därutöver insamlades uppgifter via kvalitetsstudierna. Postenkäten registrerades via skanning och telefonintervjun registrerades manuellt, varefter datafiler och tabeller framställdes.

Population och urval

Målpopulationen, dvs. de objekt som man önskade dra slutsatser om, utgjordes i denna undersökning av lantbruksföretag som 2004 hade mer än två hektar åker, företag med stor djurbesättning (oavsett åkerarealens storlek) samt företag med trädgårdsodling (minst 0,3 hektar friland eller minst 200 kvadratmeter växthusyta).

För att kunna dra ett urval skapades en urvalsram som avgränsar, identifierar och möjliggör koppling till objekten i populationen. Urvalsramen i denna undersökning utgjordes av lantbruksregistret (LBR) 2003, som innehåller gröduppgifter från stödsystemet IAKS 2003. Av hänsyn till uppgiftslämnarna togs avlidna brukare (dödsfall inom de senaste 18 månaderna) – totalt 827 företag – bort från ramen. Detta leder till en något sämre ram, särskilt med avseende på företag med dödsolyckor. Dessa är dock lyckligtvis så få att deras antal ändå vore omöjligt att skatta med en urvalsundersökning. Alla borttagna företag är inte nedlagda, eftersom t.ex. en son till den avlidne kan ha tagit över företaget. Det totala antalet företag i ramen blev slutligen 67 061.

SLU och SCB beslöt att urvalsstorleken skulle vara 7 000 lantbruksföretag. Urvalet skulle vara tillräckligt stort för att resultaten skulle nå upp till rimliga precisionskrav, samtidigt som kostnader beaktades. Dessutom togs hänsyn till att bortfall så gott som alltid drabbar undersökningar.

Från urvalsramen drogs ett s.k. stratifierat Pareto π ps-urval om 7 000 lantbruksföretag med hjälp av ett SCB-utvecklat urvalsprogram. π ps-urvalet innebär att större lantbruk (avseende beräknat arbetsbehov) har större sannolikhet att

komma med i urvalet, eftersom sannolikheterna sätts proportionella mot ett storleksmått som avspeglar olycksrisken utifrån standardtimmar inom främst jord- och skogsbruket.

För att säkerställa att urvalet innehöll ett tillräckligt antal företag i viktiga redovisningsgrupper, exempelvis företag med en viss egenskap (såsom en viss driftsinriktning), definierades vissa redovisningsgrupper som egna stratum. Därefter fördelades (allokerades) urvalsstorleken till dessa stratum på ett sätt som gjorde att urvalet innehöll ett lämpligt antal företag från den aktuella redovisningsgruppen.

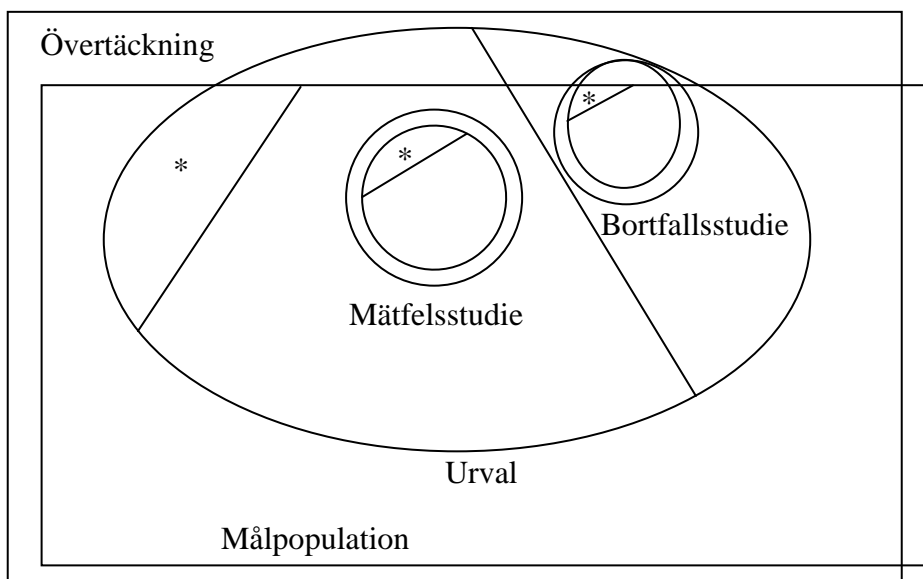
Populationen har stratifierats efter driftsinriktning och timklass. Ett totalundersökt stratum avskildes för de allra största företagen. Det totala antalet strata är tio.

Allokeringen över stratum är proportionell mot stratumsummorna av ovan nämnda storleksmått, modifierad med att ett minimiantal à 300 företag åsatts varje stratum.

Det visade sig att 58 lantbruk (i huvudundersökningen med postenkät) plus 27 lantbruk (i den s.k. bortfallsstudien med telefonförfrågan, se nedan) inte längre tillhörde populationen, utan utgjorde s.k. övertäckning. Den vanligaste orsaken till övertäckningen var att lantbruk lagts ned sedan 2003.

Nedanstående figur visar översiktligt de olika objektmängderna i olycksfallsundersökningen. Storlekarna för de olika fälten skall *inte* ses som strängt proportionella mot antalet företag. Övertäckningen utgörs av företag som ingår i rampopulationen men inte i målpopulationen. Fälten som innehåller en asterisk (*) står för företag med minst ett olycksfall. En s.k. mätfelsstudie utfördes bland företag utan angivna olyckor och syftade till att undersöka om vissa av dessa ändå inte hade olyckor. En bortfallsstudie syftar till att få in svar från ett underurval ur bortfallsgruppen (avgränsad med det långa snedstrecket) och därmed kunna beräkna olycksfrekvens m.m. även i bortfallsgruppen. De yttre ovalerna inuti den stora ovalen visar underurvalen till mätfelsstudien respektive bortfallsstudien. De innersta ovalerna står för de svarande i dessa kvalitetsstudier.

Rampopulation

Sekretess och utelämnande

I missivet (introduktionsbrevet) kunde uppgiftslämnarna läsa om undersökningens bakgrund och syfte samt om att undersökningen genomfördes i samarbete mellan SCB och SLU. Missivet informerade också om att uppgifter hämtats från LBR, att samtliga uppgifter är skyddade av sekretesslagen, att det är frivilligt att delta samt att avidentifierade uppgifter kommer att levereras till SLU.

För att SCB ska kunna lämna ut avidentifierade frågeblanketter (med klartextsvar) så krävs "informerat samtycke" av uppgiftslämnarna. Det innebär att de genom att besvara och skicka in blanketten godkänner att deras svar behandlas på det sätt som missivet informerar om. För de avidentifierade blanketter som lämnas till SLU gäller sekretess vid SLU enligt 3 § andra punkten i sekretessförordningen. Datamaterialet sparas på SCB åtminstone till och med juni 2006.

Variabler

Frågorna i blanketterna har utformats i samråd mellan SLU och SCB. Postenkäten bestod av ett dubbelsidigt blad med fjorton frågor. De företag som inte hade någon olycka under 2004 behövde bara fylla i blankettens framsida (maximalt sju frågor). Den viktigaste frågan gällde om det förekommit några olyckor på företaget under 2004. Med olycksfall avsågs plötsligt inträffade olyckshändelser som medfört kroppsskada och som utgjort hinder i arbetet. Olyckorna har rapporterats per verksamhet, dvs. för jordbruk, trädgårdsodling, skogsbruk och annan näringsverksamhet (inkomstbringande verksamhet som har direkt samband med lantbruket). Se frågeblanketten i bilaga 2. Telefonintervjublanketten avser ytterligare ett tiotal frågor för respektive olycksfall på företaget – se bilaga 3.

Förutom variabler som samlats in via blanketterna hämtades ett antal registervariabler från LBR. Dessa är bland annat företagets timklass och driftsinriktning (enligt lantbrukstypologin, dvs. typklassificeringssystemet för lantbruksföretag). Uppgifterna från LBR avser juni 2003, dvs. inte 2004.

Datinsamling

Frågeblanketterna i huvudundersökningen sändes till urvalsföretagen via post. Via missivet ombads dessa besvara frågorna och återsända frågeblanketten till SCB. Det första utskicket genomfördes den 21 januari. Senare skickades ett tack- och påminnelsekort (den 17 februari) samt en påminnelse med ny blankett (den 8 mars) till dem som inte besvarat enkäten. Företag som redovisat olycksfall kontaktades av telefonintervjuare från SCB (främst under mars månad). Då inhämtades utförligare uppgifter om respektive olycksfall.

Från och med den 21 mars utfördes en mätfelsstudie, där telefonkontakt togs med ett urval av 400 företag som angett att inga olyckor inträffat under 2004. Från och med den 5 april genomfördes en bortfallsstudie – se vidare i bortfallsavsnittet nedan. Sammantaget pågick insamlingsarbetet till slutet av maj.

Tabell 2 Beskrivning av inflödet av postenkäten i huvudundersökningen

	Antal	Procent
Efter första utsändning	4 609	65,8
Efter tack- och påminnelsekort	630	9,0
Efter enkätpåminnelse	407	5,8
Totalt antal svar	5 646	80,7
Bortfall	1 354	19,3
Urval	7 000	100,0

Bortfall

Bortfallet består dels av objektbortfall, som innebär att frågeblanketten inte är besvarad alls, dels av partiellt bortfall, som innebär att vissa frågor på blanketten inte är besvarade. Objektbortfall kan bland annat bero på att uppgiftslämnaren inte är villig att delta i undersökningen, inte går att nå eller är förhindrad att medverka, t.ex. på grund av sjukdom. Om bortfall och svarande skiljer sig åt med avseende på undersökningsvariablerna, så kan skattningarna som grundar sig på enbart de svarande vara skeva.

En bortfallsanalys har gjorts och beskrivs i avsnittet *Bortfall* i kvalitetsdeklarationen i bilaga 6.

För att reducera bortfallsskevheten har en bortfallsstudie enligt Hansen-Hurwitz bortfallsplan genomförts. SCB kontaktade per telefon ett urval av 400 företag inom bortfallet. Företagen hade då fått "vädjansbrev" sig tillsända, där det aviserades att SCB-intervjuare skulle höra av sig per telefon. I bortfallsstudien erhöles svar från 365 företag (ca 91 procent), varav 27 (7 procent) utgjorde övertäckning. Eftersom en så stor andel företag i studien besvarade frågorna, kan man dra slutsatsen att endast en liten del av bortfallet i huvudundersökningen bestod av vägrare. En nackdel med bortfallsstudien var att mätmetoden (telefonintervju) var annorlunda än för huvudundersökningen (postenkät). Telefonintervjuer fångar troligen fler av olyckorna, men nivån kan bland annat bero på hur skicklig telefonintervjuaren är.

Mätfelsstudien hade bara tre bortfall – svar erhöles alltså för 99 procent av de 400 företagen i underurvalet. För användningen och resultatet av mätfelsstudien, se avsnittet *Viktberäkning och skattning*.

Partiellt bortfall kan allmänt bero på att frågan är känslig eller svår att förstå eller att uppgiftslämnaren glömmer att besvara frågan. Till partiellt bortfall räknas även vissa dubbelmarkeringar och svar som inte kan tydas. I denna undersökning varierar det partiella bortfallet mellan 0 och 5 procent (högst för fråga 3 i postenkäten).

Notera att frågorna om skogsbruk och annan näringsverksamhet i postenkäten samt om sökt sjukvård i intervjun inte behövde besvaras av alla företag. Det sammanlagda antalet som sökt sjukvård är naturligtvis inte lika med det sammanlagda antalet olyckor.

Databeredning

Uppgifterna har, som tidigare nämnts, samlats in via postenkät i en första etapp och via telefonintervju i en andra etapp. Efter den första etappens första utskick sändes ett s.k. tack- och påminnelsekort ut och sedan ytterligare en påminnelse (med ny blankett). Därtill har två kvalitetsstudier genomförts via telefonintervjuer. Databeredningen har varit enhetlig mellan huvudundersökningen och kvalitetsstudierna.

Databeredningen genomfördes vid olika enheter inom SCB. Postenkäterna skannades och verifierades med programvaran EYES&HANDS. Telefonintervjuerna registrerades manuellt i Excel. Kontroller genomfördes under och efter registreringen.

De öppna svaren på fråga 6, 7 och 9 i telefonintervjun registrerades inte, enligt överenskommelse. Svaren på fråga 6 kodades avseende huvudsaklig händelse och referensområde, enligt överenskommen kodförteckning, se bilaga 4 och 5.

Uppgifterna har mikrogranskats med logiska kontroller och med kontroller av att svaren i postenkäten och telefonintervjun överensstämmer. I samband med beräkningarna har uppgifterna makrogranskats, dvs. det har kontrollerats att tabellvärdena är rimliga. Upptäckta fel har rättats, utifrån mer eller mindre goda beslutsunderlag. Vissa uppgifter har imputerats (se avsnittet *Bortfall* i kvalitetsredovisningen i bilaga 6).

Svarsdatafilerna kompletterades med registervariabler från LBR.

Viktberäkning och skattning

Vikter har tagits fram för att kunna räkna upp resultatet från urvalsnivå till populationsnivå. Vikterna i denna undersökning kompenserar även för objektbortfallet och mätfelet, medan det partiella bortfallet hanteras genom imputeringar.

Vikterna och skattningsformlerna beaktar både det stratifierade π ps-urvalet i den första urvalsfasen och stratifieringen inför den andra urvalsfasen (underurvalen för kvalitetsstudierna). Uppgifterna i bortfallsstudien har alltså använts för att justera för skevheter i bortfallet. Likaså har mätfelsstudiens uppgifter använts i uppräknings.

Effekten av bortfallsstudiens resultat på skattningarna visade sig vara liten. Däremot leder mätfelsstudiens resultat till klart förändrade skattningar: antalet olyckor skattas betydligt högre, på grund av att en del av lantbrukarna som inte angivit någon olycka i postenkäten erinrade sig olyckor i mätfelsstudiens telefonintervju. Antalet frånvaror respektive sjukskrivningsdagar skattas lägre, eftersom mindre allvarliga olyckor adderats genom mätfelsstudien.

Skattningen för totaler (summor) beräknas med följande formel:

$$\hat{Y} = \sum_r w_k y_k$$

där w_k = den totala vikten för objekt k och y_k = variabelvärde för objekt k .

Summering sker av de svarande (r).

För beräkning av skattningen för medelvärden används följande formel:

$$\hat{Y} = \frac{\sum_r w_k y_k}{\sum_r w_k}$$

Skattningarna för tabellerna har tagits fram, enligt de formler som presenterats ovan, med hjälp av SAS och variansprogrammet CLAN97. Medelfelen (kvadratrötterna ur varianserna) har beräknats enligt vedertagen metod.

Tabeller

Tabellresultaten (Bilaga 7) avser hela populationen och inte bara de svarande. Den viktiga frågan om olycksfall per verksamhet har korstabulerats mot andra efterfrågade variabler. För fråga 7 i telefonintervjun har de som svarat "Nej" på postenkätfrågan "Sökte den skadade sjukvård?" naturligtvis inte ingått i tabellen.

Till varje parameterskattning anges s.k. medelfel i procent. Det är praxis att tillämpa 95-procentiga konfidensintervall när man uttalar sig om statistiskt säkerställda skillnader. Med ett 95-procentigt konfidensintervall menas att intervallet i genomsnitt täcker det sanna värdet i 95 fall av 100 om andra fel än slumpfel är försumbara. Något förenklat kan sägas att om konfidensintervallen från två grupper inte överlappar varandra så har man en statistiskt säkerställd skillnad mellan de båda grupperna. Den övre gränsen för konfidensintervallet bildas genom att ta skattningen plus dubbla medelfelet och den nedre gränsen genom att ta skattningen minus dubbla medelfelet. För exempelvis antalet olyckor inom jordbruk (se tabell 1a), blir konfidensintervallet $3\,711 \pm 2 \cdot 0,14 \cdot 3\,711$, dvs. ca 2 700–4 700.

Medelfelen har blivit något högre än förutsett, eftersom det "enbart" fanns 358 företag med olyckor i huvudundersökningen, jämfört med det förväntade antalet à 400–800. (Därtill kom dock 39 företag från kvalitetsstudierna.) Generellt kan man säga att det är svårt och dyrt att undersöka företagsverksamheter som är ovanliga, eftersom man vanligen måste inventera en större population i en första etapp och ändå kanske inte får så många intressanta objekt att gå vidare med.

Skattningar redovisas inte – utan markeras med prickar (..) – om antalet observationer är mindre än 15 eller det relativa medelfelet överskrider 35 procent. Andelstabeller har prickats på samma sätt som motsvarande antalstabeller. Antalet trädgårdsolyckor på lantbruksföretag år 2004 har inte redovisats, på grund av osäkerheten, men är med stor säkerhet färre än 100.

Att tänka på då man använder statistiken

De flesta tabellerna visar skattningar utifrån frågor i undersökningen. Men notera att uppgifternas relevans är lägre då de korstabuleras med registeruppgifter. Exempelvis ger tabell 3 standardtimmar inom jordbruk (inkl. trädgårdsodling) och antal olyckor per miljon standardtimmar. Standardtimmar har aldrig beräknats för annan näringsverksamhet. Tabell 4a, 6a och 7 presenterar antal olyckor per miljon

standardtimmar för respektive timklass, driftsinriktning och landsdel. Arbetsbehoven har inte angivits explicit för dessa redovisningsgrupper. Tabell 5 fördelar olyckor över olika skogstimklasser, men det är inte bara skogsolyckorna som avses, utan alla typer av olyckor. Skogstimklasserna avser genomsnitt över åtskilliga år, eftersom skogsproduktionscykeln är mycket lång, och ska alltså inte övertolkas för ett enskilt år.

Det är inte helt lätt att bedöma hur olycksfrekvens m.m. har förändrats sedan 1987. Man bör beakta att både målpopulationer och felmarginaler skiljer sig mellan 1987 och 2004. Se även avsnittet *Jämförbarhet över tiden* i bilaga 6. När det gäller frågan om samband, så är detta en beskrivande undersökning, dvs. det går inte utan vidare att dra slutsatser om orsakssamband. SCB kan bistå med att bedöma vilka slutsatser som kan dras från olycksfallsundersökningen avseende 2004 (även i förhållande till 1987). Därtill kan vissa kompletterande tabeller tas fram om så skulle önskas.

Nedan följer några förklaringar till tabellerna av mer teknisk eller detaljerad natur:

Rubrikerna i fetstil i tabellerna har vanligen benämnts såsom respektive fråga i postenkäten eller telefonintervjun. Därefter följer rubriker (i vanlig stil) som mer specifikt visar vad som ingår i tabellerna, t.ex. antal olyckor efter en bakgrundsvariabel. Notera att några undantag har gjorts från den löpande numreringen av tabellerna; syftet är att likartade uppgifter ska stå i angränsande tabeller.

I tabell 4b och 6b belyses – för olika timklasser respektive driftsinriktningar – andelen olycksföretag utav alla företag. Detta motsvarar önskemålet i den tredje strecksatsen på första sidan i offerten.

De medelfel som anges efter andelsskattningar avser absoluta procentenheter, dvs. inte relativa procent (av procenttal). Exempelvis är konfidensintervallet för andelen av olyckorna på lantbruksföretag som sker inom skogsbruk lika med $18 \pm 2 \cdot 4$ procent, dvs. ca 10–26 procent (se tabell 1a).

I timklasserna i tabell 4a–5 ingår exempelvis ett företag med exakt 800 timmar i klassen 800–1 600 timmar. Samma princip gäller de övriga klasserna.

I andelstabellerna är procentvärdena avrundade till närmaste heltal och värden under 0,5 är därmed avrundade till noll. Något konfidensintervall för summan (= 100 procent) anges inte, eftersom medelfelet är noll.

På grund av rena avrundningseffekter är inte alltid summan av procentandelar exakt lika med 100 procent. Motsvarande effekt uppträder naturligtvis också för absoluta antal (olyckor).

FRÅGEBLANKETT FÖR POSTENKÄTEN

+ OLYCKSFALL PÅ LANTBRUKSFÖRETAG ÅR 2004 +

Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden
Lantbruksstatistik

Fylld blankett önskas återsänd till SCB **senast den 9 februari 2005**.
Återsänd den även om olycksfall inte inträffat på ditt företag.
Förklaringar till blanketten, se bifogat brev.

SCB:s identifieringsnr

Tfn1

Tfn2

MR/L

Olycksfallsundersökningen 2004

Var vänlig ändra adress- och telefonuppgifterna om de är fel eller ofullständiga. Besvara frågorna genom att sätta kryss i rutorna.

Om skog finns på företaget, besvara följande frågor:

<p>Hur utfördes arbetet i jordbruket 2004?</p> <p>☐ Av brukaren/driftsledaren ensam (till minst 90 procent)</p> <p>☐ Tillsammans med familjemedlem, anställd eller annan person</p> <p>Fanns det anställda i jordbruket 2004? <i>*Även korttidsanställda och avbytare medräknas!</i></p> <p>☐ Ja</p> <p>☐ Nej</p> <p>Var jordbruket huvudsyssla eller bisyssla 2004? <i>*Avser huvudansvarige brukaren/driftsledaren!</i></p> <p>☐ Huvudsyssla (minst hälften av total arbetsåtgång)</p> <p>☐ Bisyssla</p>	<p>Hur mycket arbete utfördes 2004 i egen regi i företagets skog? <i>*Med vecka avses heltidsvecka!</i></p> <p>☐ Inget arbete</p> <p>☐ Mindre än 1 vecka</p> <p>☐ 1 - 3 veckor</p> <p>☐ 4 veckor eller mer</p> <p>Vilka arbetsmoment inom skogsbruket utfördes 2004 i egen regi? <i>*Flera alternativ får anges!</i></p> <p>☐ Inget arbete</p> <p>☐ Plantering, sådd m.m.</p> <p>☐ Hyggesrensning, röjning m.m.</p> <p>☐ Gallring</p> <p>☐ Slutavverkning</p> <p>☐ Flisning, vedhantering</p>
---	---

Om du, din maka/make/sambo eller annan familjemedlem **bedriver annan näringsverksamhet** som har direkt samband med jordbruket, besvara följande fråga:
(Skogsbruk i egen skog ska inte räknas med här, utan redovisas ovan till höger.)

Vilken verksamhet fanns på företaget 2004?
**Flera alternativ får anges!
Ta inte med produktion, förädling o.d. för enbart eget bruk!*

Hästverksamhet (avel, uppfödning, inställning, trav, ridning m.m.)

Uthyrning av lokaler, bostäder m.m.

Turism och fritidsaktiviteter (inkl. kortvarigt boende och måltider)

Förädling och försäljning av gårdsprodukter

Förädling av trä (t.ex. sågning av timmer)

Snöröjning på entreprenad (där lantbruksföretagets utrustning används)

Övrigt entreprenadarbete (inkl. skogsarbete på entreprenad)

Övrig verksamhet

Förekom några olycksfall på företaget under 2004?

**Avser olyckor inom jordbruk, trädgårdsodling, skogsbruk och annan näringsverksamhet!*

Nej → TACK FÖR DINA SVAR - SÄND NU IN BLANKETTEN!

Ja → VAR GOD VÄND!

+

+

Om olycksfall förekom 2004, besvara följande frågor för varje skadad person vid varje olyckshändelse. SCB kommer senare att samla in utförligare uppgifter per telefon. (Har fler än fyra olycksfall inträffat, ange de fyra svåraste.)

Olycksfall nr		1	2	3	4
Vilken månad under år 2004 inträffade olycksfallet? <i>*Ange månadsnummer, t.ex. 10 för oktober!</i>		<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Vem skadades?	Brukaren	☐	☐	☐	☐
	Barn (under 18 år) i familjen	☐	☐	☐	☐
	Annan familjemedlem	☐	☐	☐	☐
	Anställd/driftsledare, avbytare	☐	☐	☐	☐
	Annan	☐	☐	☐	☐
Inom vilken verksamhet inträffade olyckan?	Jordbruk	☐	☐	☐	☐
	Trädgårdsodling	☐	☐	☐	☐
	Skogsbruk (inkl. vedhantering)	☐	☐	☐	☐
	Annan näringsverksamhet	☐	☐	☐	☐
Ledde olyckan till dödsfall?	Ja	☐	☐	☐	☐
	Nej	☐	☐	☐	☐
Sökte den skadade sjukvård?	Ja	☐	☐	☐	☐
	Nej	☐	☐	☐	☐
Hur många dagar under 2004 (inkl. ev. sjuk-skrivningsdagar) tvingades den skadade helt eller delvis avstå från arbete?		<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Var den skadade helt eller delvis sjuk-skriven under 2004 till följd av olyckan?	Ja, antal dagar	☐	☐	☐	☐
		<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
	Nej	☐	☐	☐	☐
Ej rätt till någon sjukpenning (t.ex. vissa minderåriga eller pensionärer)		☐	☐	☐	☐

+

FRÅGEBLANKETT FÖR TELEFONINTERVJUN

STATISTISKA CENTRALBYRÅN
MR/L

OLYCKSFALL PÅ LANTBRUKSFÖRETAG

ID-nummer:

Intervjuarnummer:

Intervjudatum:

I början av året besvarade du en enkät utskickad av Statistiska centralbyrån. Enkäten handlade om olycksfall inom lantbruket under 2004. I arbetet med att försöka sänka antalet olyckor är det en förutsättning att man har kunskap om vilka olyckor som inträffar och orsaken till dessa. I enkäten har du uppgivit att olycksfall inträffat inom företaget under året. Jag vill nu ställa några ytterligare frågor till dig om detta. (Undersökningen är beställd av Sveriges Lantbruksuniversitet.)

<input type="text"/>	<p>Olycksfall nummer (uppgiften hämtas från enkäten).</p> <p>Kontrollera att enkäten är fullständigt ifylld. Ofullständiga uppgifter fylls i och felaktiga uppgifter ändras. Detta görs på enkäten med grön penna.</p> <p>Om olycksfall inträffat - fortsatt intervjun Om olycksfall inte inträffat - avbryt intervjun.</p> <p>Dödsfall (uppgiften hämtas från enkäten).</p> <p>1 JA 2 NEJ</p>
FRÅGA 1	<p>Den skadade vid olycksfall nr ... (se ovan)... var ...</p> <p>1 brukaren (Läs upp och ringa in det alternativ som 2 barn (yngre än 18 år) i familjen uppgivits på enkäten.) 3 annan familjemedlem 4 anställd/driftsledare (även avbytare) 5 annan</p>
FRÅGA 2	<p>Var den skadade man eller kvinna?</p> <p>1 MAN 2 KVINNA</p>
FRÅGA 3	<p>Hur gammal var den skadade vid olyckstillfället?</p> <p>1 0 - 12 år 2 13 - 15 år 3 16 - 17 år 4 18 - 24 år 5 25 - 34 år 6 35 - 44 år 7 45 - 54 år 8 55 - 64 år 9 65 - år 10 VET EJ</p>

<p>FRÅGA 4</p> <p> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> </p>	<p>Hur många år har den skadade arbetat inom det område där olyckan inträffade? (Även år med mer eller mindre deltidsarbete inom området räknas med!)</p> <p>ANTAL ÅR INOM JORDBRUKET</p> <p>ANTAL ÅR INOM TRÄDGÅRD</p> <p>ANTAL ÅR INOM SKOGSBRUKET</p> <p>ANTAL ÅR INOM ANNAN NÄRINGSVERKSAMHET</p> <p>VET EJ</p>
<p>FRÅGA 5</p> <p>1 2 3</p>	<p>Inträffade olyckan utomhus eller inomhus?</p> <p>UTOMHUS</p> <p>INOMHUS (inkl. växthus)</p> <p>VET EJ</p>
<p>FRÅGA 6</p> <p> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> </p>	<p>Vad hände vid olyckstillfället? Vad var den huvudsakliga händelsen? (Vad för slags olycka, orsak till olyckan, etc.)</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>Om man skadat sig på speciell utrustning, anteckna i så fall på vilken.</p> <p>UTRUSTNING:</p> <p>Koda svaret med avseende på <u>en</u> huvudsaklig händelse och <u>ett</u> referensområde. Vid referensområde 80 (hästverksamhet): <i>Det kan framöver bli en tilläggsstudie om hästverksamhet och olycksfall! Hoppas det går bra med en ny telefonkontakt i så fall.</i></p> <p>HUVUDSAKLIG HÄNDELSE</p> <p>REFERENSOMRÅDE</p>
<p>FRÅGA 7</p> <p>1 2 3 4 5</p>	<p>(Frågan ställs till den som enligt enkäten sökt sjukvård.)</p> <p>Enligt enkäten sökte den skadade sjukvård i samband med olyckan. Jag vill nu veta var den vården söktes/erhölls. Ange den kontakt som <u>först</u> togs.</p> <p>AMBULANS (inkl. akutbil e.d.)</p> <p>SJUKHUS</p> <p>VÅRDCENTRAL (inkl. distriktssköterska)</p> <p>ANNAT, VAD?</p> <p>(inkl. privatläkare, företagshälsovård och tandläkare)</p> <p>VET EJ</p>

FRÅGA 8	Vilken kroppsdel/kroppsdelar skadades?
1	HUVUD, INKL. ANSIKTE
2	ÖGA
3	HALS, NACKE
4	RYGG
5	BRÖST
6	BUK, BÄCKEN
7	AXEL, ARM
8	HAND, HANDLED
9	FINGER
10	HÖFTLED, BEN, KNÄ
11	FOT, FOTLED, TÅR
12	TVÅ EL.FLERA AV ALTERNATIVEN OVAN, HELA EL.STÖRRE DELAR AV KROPPEN
13	VET EJ
FRÅGA 9	Vilken typ av skada orsakades av olycksfallet? Ange den svåraste skadan eller den som medförde sjukskrivning. (Läs upp svarsalternativen vid behov.)
1	SKELETTSKADA
2	STUKNING, VRICKNING, STRÄCKNING
3	HJÄRNSKADA, INKL HJÄRNSKAKNING
4	SKADOR PÅ INRE ORGAN I BUK, BRÖST, BÄCKEN
5	SÅRSKADA (UTOM SKELETTSKADA), ÄVEN "BLODFÖRGIFTNING"
6	TANDSKADA
7	FÖRLUST AV KROPPSDEL
8	KROSS-, KLÄM- ELLER ANNAN MJUKDELSSKADA
9	BRÄNSKADA
10	AKUT FÖRGIFTNING, PÅVERKAN AV ÄMNE
11	FRÄTSKADA
12	ANNAT, VAD? (t.ex. nervskada/förlamning som utgör svårare skada än skelettskada)
13	VET EJ
FRÅGA 10	Har olyckan anmälts som arbetsskada till försäkringskassan? (Särskild blankett finns för detta ändamål.)
1	JA
2	NEJ
3	VET EJ

KODFÖRTECKNING FÖR REFERENSOMRÅDEN

JORDBRUK	SKOGSBRUK	JORD- OCH SKOGSBRUK
<u>Traktorkörning</u>	<u>Motormanuell avverkning, gallring</u>	<u>Transporter</u>
01 Till- och fränkoppling	31 Fällning	70 Transporter (ej traktor) för företagets räkning
02 Av- och påstigning	32 Kvistning	71 Resa till och från arbetet på företaget
03 Transporter på väg	33 Kapning	
04 Övrigt	34 Brossling (drar stockar till högar)	
	35 Förflyttning (mellan träd och rastplats-avverkning)	<u>Byggnader och inventarier</u>
<u>Grödor (exkl. trädgårdsväxter)</u>	36 Övrigt	72 Ny-, till- och ombyggnad
<u>Grovfoder och strö</u>	<u>Motormanuell avverkning, slutavverkning</u>	73 Inventarier, reparationer i fält, gårdsreparationer m.m.
05 Fältarbete	37 Fällning	
06 Transport	38 Kvistning	<u>Övrigt inom jord- och skogsbruk</u>
07 Lagring	39 Kapning	75 Övrigt
	40 Brossling	99 Vet ej
<u>Tröskgrödor</u>	41 Förflyttning	
08 Skörd	42 Övrigt	
09 Transport, lagring		
	<u>Motormanuell avverkning, storm- o. vindfälld skog</u>	ANNAN NÄRINGSVERKSAMHET
<u>Rotfrukter (potatis, sockerbeter etc.)</u>	43 Fällning	80 Hästverksamhet (avel, uppfödning, installning, trav, ridning m.m.)
10 Skörd	44 Kvistning	81 Uthyrning av lokaler, bostäder m.m.
11 Transport, lagring	45 Kapning	82 Turism och fritidsaktiviteter (inkl. kortvarigt boende och måltider)
	46 Brossling	83 Förädling och försäljning av gårdsprodukter
<u>Markberedning</u>	47 Förflyttning	84 Förädling av trä (t.ex. sågning av timmer)
12 Jordbearbetning (sådd, sättning, vältning etc.) o. underhåll av markanläggningar	48 Övrigt	85 Snöröjning på entreprenad
13 Gödselspridning och bevattning		86 Övrigt entreprenadarbete (inkl. skogsarbete på entreprenad)
14 Bekämpning	<u>Mekaniserad avverkning</u>	87 Övrig verksamhet
	49 Mekaniserad avverkning med skördare el. traktorprocessor	
<u>Husdjur</u>		
<u>Mjölkkor</u>	<u>Skogsvård</u>	
15 Mjölkning	50 Hyggesrensning	
16 Hantering och förflyttning av djur	51 Röjning	
17 Övrigt (se dock kod 24 och 26)	52 Maskinell markberedning	
	53 Plantering	
<u>Andra djur</u>	54 Kemisk bekämpning (o. besprutning)	
18 Köttdjur och rekrytering av mjölkdjur	55 Övrigt	
19 Slaktsvin		
20 Suggor, galtar och smågrisar	<u>Energi</u>	
21 Får och getter	56 Flisning	
22 Fjäderfä	57 Vedkapning	
	58 Vedklyvning	
23 Övriga djur		
<u>Utgödsling och stallrengöring</u>	<u>Terrängtransporter</u>	
24 Mjölkkor	(inkl. lastning o. lossning)	
25 Övriga djur	59 Jordbrukstraktor, linkran och vinsch	
	60 Jordbrukstraktor, med huggarvagn (dvs. med skogskärra o. griplastare)	
<u>Kraftfoderhantering (ej grovfoder)</u>	61 Skotare	
26 Mjölkkor	62 Övrig transport (t.ex. terränghjuling, hästtransporter)	
27 Övriga djur		
	<u>Övrigt inom skogsbruket</u>	
<u>Övrigt inom jordbruket</u>	63 Övrigt	
28 Övrigt		
TRÄDGÅRD		
29 Trädgård, friland		
30 Trädgård, växthus		

KODFÖRTECKNING FÖR HÄNDELSE

1. Brand, explosion, sprängning, elolyckor
2. Kontakt med värme/kyla, kemiskt ämne
3. Fall till lägre nivå
4. Fall på samma nivå
5. Trampning på ojämnhet, feltramp, snedtramp, spiktramp
6. Annan kontakt med föremål i vila
7. Träffad av flygande/fallande föremål, sprut o.d.
8. Kontakt med föremål, maskindel o.d. i rörelse, fordonsolycka
9. Slag, spark o.d. från djur
10. Överbelastning av kroppsdel
11. Hanteringsolyckor (t.ex. dikning, stängselarbete, rensning och sortering)
12. Övrigt, oklart

KVALITETSDEKLARATION

SCB tillämpar en bred definition på kvalitet. För att hålla en hög kvalitet och täcka kvalitetsdimensionerna kontrolleras löpande kvaliteten i undersökningens olika faser. SCB har i denna undersökning genomfört två separata kvalitetsstudier för att kunna bedöma och förbättra tillförlitligheten i uppgifterna. I SCB-publikationen MIS 2001:1, *Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklaration av officiell statistik*, beskrivs SCB:s kvalitetsbegrepp och de olika kvalitetskomponenterna ingående. Nedan beskrivs de begrepp som betyder mest för denna undersökning.

Innehåll

Parametrar (statistiska målstorheter)

Parametrarna i olycksfallsundersökningen utgörs av totaler (summor) av olika variabler, t.ex. antalet företag med olycksfall och antalet olyckor under 2004, och av procentuella andelar (kvoter) av olycksfall per storleksklass för standardtimmar m.m. Statistiken redovisas, förutom för hela målpopulationen, också på olika redovisningsgrupper. Dessutom redovisas medelfel för skattningarna av parametrarna.

Märk väl att den statistik över arbetsskador som Arbetsmiljöverket publicerar avser parametern "anmälda arbetsolyckor". Dessa olyckor utgör bara en mindre del av alla olyckor.

Redovisningsgrupper

Från de flesta undersökningar redovisas statistik inte bara för hela populationen (hela riket), utan också för delgrupper som kallas redovisningsgrupper. Redovisningsgrupperna i den här undersökningen avgränsas antingen med hjälp av en registervariabel (från urvalsramen) eller utifrån svaret på en fråga.

En smärre brist i undersökningen är att vissa redovisningsgrupper alltså måste tas från ramen, dvs. LBR 2003, och därmed baseras på uppgifter som är ett år för gamla. Skillnaden mellan åren bedöms dock vara liten. Nedlagda företag enligt olycksfallsundersökningen 2004 ingår naturligtvis inte i antalen. Data om driftsinriktning och arbetsbehov för lantbruksföretag baseras på en svensk standard för lantbrukstypologi (typklassificeringssystem för lantbruksföretag). SCB kan om så önskas förse SLU med mer information om typologin.

Referenstider

Referensperioden i den här undersökningen är kalenderåret 2004. Bakgrundsdata avseende driftsinriktning och standardiserat arbetsbehov m.m. avser dock juni 2003.

Tillförlitlighet

Urval

Denna kvalitetskomponent avser fel som uppkommer på grund av att man endast undersöker en del av populationen, dvs. att ett urval har dragits. Urvalsfelet är således den avvikelse mellan ett skattat värde (estimat) och det faktiska värdet (parametern) som beror på att man inte undersöker alla objekt i populationen. Urvalsfelets storlek minskar med ökad urvalsstorlek, ceteris paribus. Som osäkerhetsmått redovisas därför s.k. relativa medelfel i procent. Det dubbla medelfelet kallas ibland för felmarginal. Medelfelet avspeglar urvalsfelet och även delvis andra slumpmässiga fel.

Ett 95-procentigt s.k. konfidensintervall täcker (under bland annat ett s.k. normalfördelningsantagande) med 95 procents sannolikhet in det värde man hade fått om man gjort en totalundersökning. Intervallet bildas genom att man tar skattningen och drar ifrån, respektive lägger till, felmarginalen (dubbla medelfelet).

Då färre än 15 företag bidragit till skattningen för aktuell tabellcell (redovisningsgrupp) eller det relativa medelfelet överstigit 35 procent har uppgiften bedömts så osäker att den inte redovisats utan bara markerats med prickar (..). Alltför få företag ger en osäker variansskattning och stor avvikelse från den antagna normalfördelningen.

Skattningarna baserades slutligen på 5 588 företag (exkl. övertäckningsföretagen) från huvudundersökningen samt 397 företag från mätfelsstudien och 338 företag från bortfallsstudien. Parametern avseende dödsfall har inte redovisats, på grund av (lyckligtvis) alltför få förekomster i materialet. (För att undersöka mycket lågfrekventa företeelser krävs vanligen en totalundersökning.)

Sammantaget står urvalsfelen för en stor del av osäkerheten i resultaten.

Ramtäckning

Ett problem som kan uppstå är täckningsfel (ramfel). Det innebär att urvalsram och målpopulation inte helt stämmer överens. Täckningsfelen kan delas in i två typer, dels undertäckning som innebär att vissa enheter som ingår i populationen saknas i urvalsramen, dels övertäckning som innebär att enheter som inte ingår i populationen ändå finns i urvalsramen. Ett sätt att minska täckningsfelen är att ha bra och uppdaterade register.

I huvudundersökningen visade sig 58 företag (1,0 procent av de svarande resp. 0,8 procent av urvalet) vara övertäckningsobjekt, dvs. nedlagda lantbruksföretag. Dessa företag ingår på vedertaget sätt med nollvärden i beräkningarna och vägs alltså upp från antalet svarande till antalet i populationen. Det förekommer också en icke identifierad övertäckning i bortfallet. Omfattningen av denna har kartlagts via bortfallsstudien; antalet visade sig vara 27 företag (7,4 resp. 6,8 procent). Övertäckningen är alltså betydligt högre i bortfallet än bland de svarande. Detta justeras i skattningarna med hjälp av Hansen-Hurwitz-metoden, som har beskrivits tidigare.

Någon undertäckning har inte observerats; den torde vara relativt liten, eftersom inte så många lantbruksföretag kommit till sedan juni 2003.

Det sammanlagda slutliga täckningsfelet bedöms vara litet.

Mätning

Ett fel som kan uppstå när man mäter variabler är att lämnade uppgifter skiljer sig från faktiska uppgifter. Felet kallas mätfel och kan uppkomma då respondenten (den svarande) inte minns de faktiska uppgifterna, missförstår frågan, slarvar med svaren eller medvetet svarar felaktigt.

Frågeblanketterna för undersökningen bifogas i bilaga 2-3. För att försöka minimera mätfelen granskades materialet på olika sätt. Mätfelen för registervariabler som hämtats från LBR bedöms vara förhållandevis små.

Det kan vara svårt för lantbrukaren att avgränsa olyckor i lantbruket 2004 från olyckor 2003 eller 2005 och från olyckor i fritidsverksamhet (t.ex. med hästar), vilket kan ge ett visst mätfel. Definitionen för vad som är en olycka torde vara något nebulös för lantbrukaren. Eftersom det är en retrospektiv undersökning, så kan brukaren ha glömt vissa (mindre allvarliga) olyckor.

Mätfelsstudien avsåg att användas för att kartlägga och justera det mätfel som ledde till underskattning av antalet olyckor. Mätfelet uppstod på grund av en glömskeeffekt, enligt ovan. Studien visade att en relativt stor del av (de enkla) olyckorna inte redovisades i postenkäten. Därför har antalet olyckor justerats uppåt, genom att mätfelsstudiens resultat har införlivats i skattningsformeln. Medelfelen har därmed ökat en del, men den stora vinsten är att de systematiska mätfelen har minskat avsevärt.

En liten nackdel med bortfallsstudien var att mätmetoden (telefonintervju) var annorlunda än för huvudundersökningen (postenkät). Telefonintervjuer fångar troligen fler av olyckorna, men nivån kan bland annat bero på hur skicklig telefonintervjuaren är. Sammantaget bedöms denna mätfeleffekt vara förhållandevis liten.

Mätfel uppstår också vid imputering av partiellt bortfall (se avsnittet nedan).

Bortfall

Bortfall uppstår ju på grund av att alla lantbrukare inte besvarar frågeblanketten. Objektbortfallet i huvudundersökningen är 1 354 företag (19–20 procent både ovägt och designvägt). Bortfallsfel uppstår om objekten i bortfallet och de svarande skiljer sig åt (har en annan fördelning) avseende undersökningsvariablerna.

En följd av objektbortfallet är att medelfelen höjs, eftersom underlaget för skattningarna blir mindre än om alla i urvalet hade svarat. En annan konsekvens är att resultatet kan snedvridas, på grund av att de som inte svarat skiljer sig i något väsentligt avseende från dem som svarat. Detta har justerats genom att vi har använt bortfallsstudiens resultat i skattningsformlerna, se nedan.

För att få en bild av hur bra de svarande representerar urvalet med avseende på vissa bakgrundsvariabler, har information från LBR jämförts mellan de svarande och hela urvalet. Denna bortfallsanalys visar att företag med olika driftsinriktningar, olika

storlek respektive inom olika stratum har besvarat enkäten i ungefär samma utsträckning. Yngre brukare har dock svarat i lägre grad än äldre (med undantag för de allra äldsta). Detta gäller både ovägda siffror och siffror vägda med hänsyn till urvalsdesignen. Stratumvis varierar det vägda bortfallet mellan 16 och 23 procent.

För att både bedöma och justera effekterna av objektbortfallet har en bortfallsstudie enligt Hansen-Hurwitz bortfallsplan genomförts. Bortfallsstudien visar att andelen olyckor (ovägt) är något lägre i bortfallet än bland de svarande. Bortfallet skiljer sig alltså inte mycket mot de svarande. Man kan tänka sig att lantbrukare som inte har haft olyckor är mindre svarsbenägna. Men det kan också finnas en del allmänt "slarviga" brukare, som oftare har olyckor, men sällan fyller i frågeblanketter. En del uppgiftslämnare kan också tycka att det är för känsligt eller pinsamt att redovisa olyckor. Olika effekter torde alltså väga upp varandra.

Det systematiska bortfallsfelet justeras med hjälp av uppräkningsmetoden enligt Hansen-Hurwitz-metoden. Resultaten blir alltså säkrare, trots att medelfelen är något högre än om metoden inte använts. (De höjda medelfelen beror på den extra variation som införs genom att ett underurval dras för bortfallsstudien.)

Partiellt bortfall (dvs. saknade uppgifter för enstaka frågor) förekom för de flesta frågor. För många frågor har därför enstaka värden imputerats, främst med den s.k. närmsta-granne-metoden, men även utifrån expertbedömningar.

Det förekommer också ett okänt partiellt bortfall, där lantbrukaren glömt att fylla i t.ex. frågorna om skog och annan näringsverksamhet.

Det slutliga bortfallsfelet – efter justeringar – bedöms vara litet.

Bearbetning

När datamaterialet bearbetas manuellt och maskinellt kan s.k. bearbetningsfel uppstå. Som exempel på bearbetningsfel kan registreringsfel, kodningsfel och beräkningsfel nämnas. Materialet granskades och rättades utförligt, varför bearbetningsfelen bedöms vara relativt små.

Modellantaganden

Typologiuppgifterna bygger på antaganden om genomsnittlig arbetsåtgång för olika arbetsmoment m.m. Modellerna har använts i omkring 20 år och bedöms beskriva verkligheten förhållandevis väl.

Tillförlitlighet totalt

Variablerna i frågeblanketterna har aggregerats så att de mest intressanta parametrarna kan skattas. Men för vissa parametrar – avseende små redovisningsgrupper – bedöms medelfelen vara så stora att skattningarna inte har redovisats. Se vidare avsnittet *Urval* ovan.

De redovisade resultaten bedöms hålla förhållandevis bra kvalitet, givet att det generellt är svårt att kartlägga ovanliga förekomster. Den största osäkerheten härrör

troligen från urvalsfelen och från eventuellt kvarvarande systematiska mätfel. Olika typer av fel är mer eller mindre beroende av varandra och kan i vissa fall ta ut varandra. Skattningar på riksnivå är naturligtvis säkrare än skattningar för mindre redovisningsgrupper.

Jämfört med 1987 drogs denna gång ett mindre urval (populationsstorleken spelar mindre roll). Dessutom inträffade det olyckor på en mindre andel företag än 1987. Precisionsförsämringarna utifrån ovan kompenseras delvis av effektivare urvals- och skattningsmetoder.

Aktualitet

Med statistikens aktualitet menas hur väl statistiken beskriver "nuläget". Faktorer som påverkar denna komponent är exempelvis framställningstid, punktlighet och hur snabbt verkligheten förändras.

Mest tidskrävande i SCB:s arbete var datainsamlingen. Tiden var nödvändig för att få ett bra svarsinflöde i huvudundersökningen och kvalitetsstudierna.

Statistiken levererades senast den 1 juli 2005, enligt överenskommelsen i offerten.

Jämförbarhet och sammanvändbarhet

Jämförbarhet över tiden

Resultaten från denna undersökning avseende 2004 kan jämföras med resultaten från olycksfallsundersökningen avseende 1987. Men märk väl att målpopulationen 2004 avsåg lantbruksföretag med minst två hektar åker eller stor djurhållning eller stor trädgårdsodling, medan den 1987 avsåg även små lantbruk under dessa gränser med främst skogsbruk. Resultaten för 2004 omfattade även olyckor som inträffat inom annan näringsverksamhet i direkt samband med lantbruksföretaget. Frågeblanketten har förbättrats, vilket har höjt kvaliteten i undersökningen. Förbättringarna i urvals- och skattningsmetoder ger säkrare resultat än om de tidigare metoderna använts och leder inte till att jämförbarheten blir sämre, eftersom sannolikhetsurval och erkända skattningsmetoder har använts i båda fallen.

Jämförbarhet mellan grupper

Parameterdefinitioner och undersökningsmetoder är enhetliga över olika redovisningsgrupper.

Sammanvändbarhet med annan statistik

En jämförelse mellan denna undersökning och den arbetsskadestatistik som publiceras av Arbetsmiljöverket visar på stora skillnader. Antalet anmälda arbetsolyckor år 2004 inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske är där ca 400, medan det totala antalet arbetsolyckor inom lantbruk är omkring 5 000 enligt SCB-undersökningen. Antalet anmälda olyckor är dock ca 400–700, enligt tabell 42, Bilaga 7.

Tillgänglighet och förståelighet

SCB levererar härmed tabeller till SLU. Vid behov kan SCB ta fram kompletterande tabeller. Den här rapporten beskriver hur undersökningen har gått till. SCB bistår även med ytterligare hjälp med att tolka skattningarna från undersökningen. SLU ansvarar för hur resultaten sprids och att alla sekretessregler upprätthålls.

TABELLBILAGA

1a Inom vilken verksamhet inträffade olyckan?

Antal olyckor och andel per verksamhet.

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Antal olyckor	Andel olyckor (%)
Jordbruk	3711 14	74 4
Trädgårdsodling	31 37	1 0
Skogsbruk	891 23	18 4
Annan näringsverksamhet	380 27	8 2
Summa	5013 11	100 0

1b Inom vilken verksamhet inträffade olyckan?

Konfidensintervall (95-procentiga) för antal olyckor

Verksamhet	Antal olyckor
Jordbruk	2693 – 4729
Trädgårdsodling	9 – 53
Skogsbruk	489 – 1293
Annan näringsverksamhet	179 – 581
Summa	3932 – 6094

2 Inom vilken verksamhet inträffade olyckan?

Antal företag och andel per verksamhet.

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Antal företag	Andel företag (%)
Jordbruk	3357 15	73 4
Trädgårdsodling	20 44	0 0
Skogsbruk	756 23	17 4
Annan näringsverksamhet	357 28	8 2
Mer än en verksamhet	86 34	2 1
Summa	4575 12	100 0

3 Olyckor efter arbetsbehov inom jordbruket

Antal olyckor, standardtimmar (avseende 2003) och antal olyckor per en miljon standardtimmar.

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Antal olyckor	Miljoner standardtimmar	Antal olyckor per miljon standardtimmar
Jordbruk	3711 14	106 1	35 14
Trädgårdsodling	31 37	106 1	0 37
Skogsbruk	891 23	106 1	8 23
Annan näringsverksamhet	380 27	106 1	4 27
Summa	5013 11	106 1	47 11

4a Olyckor efter arbetsbehov inom jordbruket

Antal olyckor och andel per timklass (avseende 2003).
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Standardtimmar	Antal olyckor	Andel olyckor (%)	Antal olyckor per miljon standardtim.
-800	834 33	17 5	66 34
800 - 1600	1571 25	31 6	87 25
1600 - 3200	1198 19	24 4	42 19
3200 -	1410 15	28 4	30 15
Totalt	5013 11	100 0	47 11

4b Företag med olyckor efter arbetsbehov inom jordbruket

Antal och andel företag med olyckor per timklass (avseende 2003).
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Standardtimmar	Antal företag	Andel företag (%) per timklass	Andel företag (%) med olyckor
-800	813 33	18 5	3 1
800 - 1600	1403 26	31 6	9 2
1600 - 3200	1147 19	25 5	10 2
3200 -	1212 15	26 4	13 2
Summa	4575 12	100 0	7 1

5 Olyckor efter arbetsbehov inom skogsbruket

Antal olyckor och andel per skogstimklass (avseende 2003).
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Skogsstandard-timmar	Antal olyckor	Andel olyckor (%)	Antal olyckor per miljon skogstim.
-800	4711 12	94 3	553 13
800 - 1600	277 51	6 3	271 47
1600 - 3200	8 38	0 0	35 53
3200 -	17 11	0 0	15 27
Summa	5013 11	100 0	461 12

6a Olyckor efter driftsinriktning inom jordbruket

Antal olyckor och andel per driftsinriktning (avseende 2003).
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Driftsinriktning	Antal olyckor	Andel olyckor (%)	Antal olyckor per miljon standardtim.
Växtodling	966 33	19 5	34 33
Mjölkkor	1538 17	31 5	48 17
Husdjur, övrigt	1330 15	27 4	48 16
Blandat	662 32	13 4	53 32
Småbruk	518 50	10 5	120 50
Summa	5013 11	100 0	47 11

6b Företag med olyckor efter driftsinriktning inom jordbruket

Antal och andel företag med olyckor per driftsinriktning (avseende 2003).
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Driftsinriktning	Antal företag		Andel företag (%) per driftsinriktning		Andel företag med olyckor	
Växtodling	937	34	20	6	5	2
Mjölkkor	1370	17	30	5	15	3
Husdjur, övrigt	1222	16	27	4	7	1
Blandat	549	26	12	3	9	2
Småbruk	497	52	11	5	3	2
Summa	4575	12	100	0	7	1

7 Olyckor efter landsdel

Antal olyckor och andel per landsdel.
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Landsdel	Antal olyckor		Andel olyckor (%)		Antal olyckor per miljon standardtim.	
Norrland	490	17	10	2	36	20
Svealand	1209	21	24	5	53	21
Götaland	3313	15	66	5	48	15
Summa	5013	11	100	0	47	11

9 Hur utfördes arbetet i jordbruket 2004?

Antal olyckor efter verksamhet och ensam/inte ensam.
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Ensam/inte ensam					
	Ensam		Inte ensam		Summa	
Jordbruk	1204	21	2507	18	3711	14
Trädgårdsodling	11	69	20	43	31	37
Skogsbruk	429	33	462	33	891	23
Annan näringsverksamhet	111	43	268	33	380	27
Summa	1755	17	3258	15	5013	11

10 Hur utfördes arbetet i jordbruket 2004?

Andel olyckor efter verksamhet och ensam/inte ensam.
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Ensam/inte ensam (%)					
	Ensam		Inte ensam		Summa	
Jordbruk	32	19	68	9	100	
Trädgårdsodling	36	52	64	29	100	
Skogsbruk	48	24	52	22	100	
Annan näringsverksamhet	29	38	71	16	100	
Totalt	35	15	65	8	100	

11 Fanns det anställda i jordbruket 2004?

Antal olyckor efter verksamhet och förekomst av anställda.
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Förekomst av anställda				
	Ja		Nej		Summa
Jordbruk	1874	22	1837	17	3711 14
Trädgårdsodling	31	37	0	.	31 37
Skogsbruk	205	62	686	24	891 23
Annan näringsverksamhet	80	26	300	33	380 27
Summa	2190	20	2822	13	5013 11

12 Fanns det anställda i jordbruket 2004?

Andel olyckor efter verksamhet och förekomst av anställda.
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Förekomst av anställda (%)				
	Ja		Nej		Summa
Jordbruk	50	14	50	14	100
Trädgårdsodling	100	0	0	.	100
Skogsbruk	23	51	77	15	100
Annan näringsverksamhet	21	33	79	9	100
Totalt	44	13	56	10	100

13 Var jordbruket huvudsyssla eller bisyssla 2004?

Antal olyckor efter verksamhet och huvud-/bisyssla.
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Huvud-/bisyssla				
	Huvudsyssla		Bisyssla		Summa
Jordbruk	2991	15	720	39	3711 14
Trädgårdsodling	27	41	4	73	31 37
Skogsbruk	584	32	307	29	891 23
Annan näringsverksamhet	138	33	242	37	380 27
Summa	3739	13	1274	24	5013 11

14 Var jordbruket huvudsyssla eller bisyssla 2004?

Andel olyckor efter verksamhet och huvud-/bisyssla.
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Huvud-/bisyssla (%)				
	Huvudsyssla		Bisyssla		Summa
Jordbruk	81	8	19	34	100
Trädgårdsodling	86	11	14	72	100
Skogsbruk	66	15	34	28	100
Annan näringsverksamhet	36	32	64	18	100
Totalt	75	7	25	21	100

15 Vilken månad under år 2004 inträffade olycksfallet?

Antal olyckor efter verksamhet och månad.
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Månad																											
	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December	Summa															
Jordbruk	267	39	205	59	95	31	426	40	166	26	225	34	191	23	274	28	565	37	395	31	749	48	154	24	3711	14		
Trädgårdsodling	0	.	0	.	1	0	10	74	0	.	14	55	1	0	0	.	0	.	0	.	0	.	5	72	0	.	31	37
Skogsbruk	36	43	79	35	267	52	109	52	79	66	4	85	34	50	49	89	34	66	1	22	49	42	149	48	891	23		
Annan näringsverksamhet	0	.	74	57	106	69	33	55	20	97	64	65	16	97	3	80	26	55	11	53	8	65	19	59	380	27		
Summa	303	34	357	37	469	34	577	31	266	27	306	29	243	20	326	27	625	34	407	31	811	44	323	25	5013	11		

16 Vilken månad under år 2004 inträffade olycksfallet?

Andel olyckor efter verksamhet och månad.
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Månad(%)																									
	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December	Summa													
Jordbruk	7	3	6	3	3	1	11	4	4	1	6	2	5	1	7	2	15	5	11	3	20	8	4	1	100	
Trädgårdsodling	0	0	0	0	3	1	31	18	0	0	46	18	3	1	0	0	0	0	0	0	0	17	12	0	0	100
Skogsbruk	4	2	9	3	30	11	12	6	9	6	0	0	4	2	6	5	4	3	0	0	5	3	17	6	100	
Annan näringsverksamhet	0	0	19	10	28	15	9	5	5	5	17	10	4	4	1	1	7	4	3	2	2	2	1	5	3	100
Totalt	6	2	7	3	9	3	12	3	5	1	6	2	5	1	7	2	12	4	8	2	16	6	6	2	100	

17 Vem skadades?

Antal olyckor efter verksamhet och **personkategori**.
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Personkategori					Summa						
	Brukaren	Barn i familjen	Annan familje- medlem	Anställd/drifts- ledare, avbytare	Annan							
Jordbruk	2255	17	18	69	1170	30	212	32	55	25	3711	14
Trädgårdsodling	13	62	0	.	8	93	8	44	3	50	31	37
Skogsbruk	833	25	0	.	38	47	8	33	11	60	891	23
Annan näringsverksamhet	234	31	2	77	38	48	6	59	99	69	380	27
Summa	3335	13	21	62	1254	28	235	29	168	41	5013	11

18 Vem skadades?

Andel olyckor efter verksamhet och **personkategori**.
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Personkategori (%)					Summa					
	Brukaren	Barn i familjen	Annan familje- medlem	Anställd/drifts- ledare, avbytare	Annan						
Jordbruk	61	7	0	0	32	7	6	2	1	0	100
Trädgårdsodling	42	19	0	0	24	18	24	11	10	5	100
Skogsbruk	94	3	0	0	4	2	1	0	1	1	100
Annan näringsverksamhet	62	14	1	1	10	5	2	1	26	14	100
Summa	67	6	0	0	25	6	5	1	3	1	100

19 Sökte den skadade sjukvård?

Antal olyckor efter verksamhet och **sökt sjukvård**.

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Sökt sjukvård					
	Ja		Nej		Summa	
Jordbruk	2235	18	1476	24	3711	14
Trädgårdsodling	14	37	17	58	31	37
Skogsbruk	560	20	331	45	891	23
Annan näringsverksamhet	367	27	13	60	380	27
Summa	3176	13	1837	20	5013	11

20 Sökte den skadade sjukvård?

Andel olyckor efter verksamhet och **sökt sjukvård**.

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Sökt sjukvård (%)					
	Ja		Nej		Summa	
Jordbruk	60	7	40	7	100	
Trädgårdsodling	45	17	55	17	100	
Skogsbruk	63	10	37	10	100	
Annan näringsverksamhet	97	2	3	2	100	
Totalt	63	6	37	6	100	

21 Hur många dagar under 2004 tvingades den skadade helt eller delvis avstå från arbete?

Medelvärde av antal dagar. Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Genomsnittligt antal dagar	
Jordbruk	14	20
Trädgårdsodling	3	37
Skogsbruk	8	31
Annan näringsverksamhet	33	37
Summa	14	17

22 Var den skadade helt eller delvis sjukskriven under 2004 till följd av olyckan?

Antal olyckor efter verksamhet och **sjukskrivning**.

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Sjukskrivning							
	Ja		Nej		Inte rätt till		Summa	
Jordbruk	564	11	2967	17	180	30	3711	14
Trädgårdsodling	2	73	27	41	2	73	31	37
Skogsbruk	121	29	685	29	85	56	891	23
Annan näringsverksamhet	139	36	192	43	48	63	380	27
Summa	827	11	3870	14	315	25	5013	11

23 Var den skadade helt eller delvis sjukskriven under 2004 till följd av olyckan?Andel olyckor efter verksamhet och **sjukskrivning**.

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Sjukskrivning (%)						
	Ja		Nej		Inte rätt till		Summa
Jordbruk	15	3	80	3	5	2	100
Trädgårdsodling	7	5	86	10	7	5	100
Skogsbruk	14	5	77	7	10	5	100
Annan näringsverksamhet	37	12	51	13	13	8	100
Summa	16	2	77	3	6	2	100

24 Var den skadade helt eller delvis sjukskriven under 2004 till följd av olyckan?

Medelvärde av antal sjukskrivningsdagar. Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Genomsnittligt antal sjukskrivningsdagar	
Jordbruk	9	27
Trädgårdsodling	1	72
Skogsbruk	4	38
Annan näringsverksamhet	24	49
Summa	9	22

25 Var den skadade man eller kvinna?Antal olyckor efter verksamhet och **kön**.

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Kön					
	Man		Kvinna		Summa	
Jordbruk	3129	16	582	33	3711	14
Trädgårdsodling	21	44	11	67	31	37
Skogsbruk	887	23	4	85	891	23
Annan näringsverksamhet	172	31	208	41	380	27
Summa	4209	13	804	26	5013	11

26 Var den skadade man eller kvinna?Andel olyckor efter verksamhet och **kön**.

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Kön (%)					
	Man		Kvinna		Summa	
Jordbruk	84	5	16	5	100	
Trädgårdsodling	67	18	33	18	100	
Skogsbruk	100	0	0	0	100	
Annan näringsverksamhet	45	13	55	13	100	
Summa	84	4	16	4	100	

27 Hur gammal var den skadade vid olyckstillfället?

Antal olyckor efter verksamhet och ålder.

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Ålder											Vet ej	Summa										
	0-12 år	13-15 år	16-17 år	18-24 år	25-34 år	35-44 år	45-54 år	55-64 år	65- år	65- år	65- år												
Jordbruk	6	62	13	96	2	65	271	44	267	37	788	27	646	25	1491	28	217	28	10	95	3711	14	
Trädgårdsodling	0	.	0	.	6	59	2	73	9	82	2	0	9	83	0	.	4	88	0	.	0	31	37
Skogsbruk	0	.	0	.	0	.	14	96	65	76	178	71	161	25	358	39	115	45	0	.	0	891	23
Annan näringsverksamhet	11	75	0	.	2	73	15	52	19	64	86	78	83	36	119	45	4	86	41	96	41	380	27
Summa	17	54	13	96	10	47	302	40	359	31	1054	24	898	19	1969	23	340	23	51	79	5013	11	

28 Hur gammal var den skadade vid olyckstillfället?

Andel olyckor efter verksamhet och ålder.

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Ålder											Vet ej	Summa									
	0-12 år	13-15 år	16-17 år	18-24 år	25-34 år	35-44 år	45-54 år	55-64 år	65- år	65- år	65- år											
Jordbruk	0	0	0	0	0	0	7	3	7	3	21	5	17	4	40	8	6	2	0	0	0	100
Trädgårdsodling	0	0	0	0	18	10	7	5	27	18	6	2	28	18	0	0	14	12	0	0	0	100
Skogsbruk	0	0	0	0	0	0	2	2	7	5	20	12	18	6	40	12	13	6	0	0	0	100
Annan näringsverksamhet	3	2	0	0	1	0	4	2	5	3	23	14	22	8	31	12	1	1	11	10	11	100
Totalt	0	0	0	0	0	0	6	2	7	2	21	5	18	3	39	6	7	2	1	1	1	100

29a Hur många år har den skadade arbetat inom det område där olyckan inträffade?

Medelvärde av antal år. Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Genomsnittligt antal år	
Jordbruk	29	7
Trädgårdsodling	14	38
Skogsbruk	27	11
Annan näringsverksamhet	19	20
Summa	28	6

29b Antal olyckor efter verksamhet och erfarenhet (inom resp. verksamhet)

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Erfarenhet (inom resp. verksamhet)						Summa					
	- 1 år		1- 4 år		5 - 9 år			10 - år		Vet ej		
Jordbruk	55	27	79	29	325	37	2803	16	449	49	3711	14
Trädgårdsodling	8	44	11	67	0	.	13	62	0	.	31	37
Skogsbruk	7	93	74	73	20	73	640	24	149	84	891	23
Annan näringsverksamhet	20	61	6	58	52	77	131	34	171	47	380	27
Summa	90	23	170	35	397	32	3587	14	769	34	5013	11

29c Andel olyckor efter verksamhet och erfarenhet (inom resp. verksamhet)

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Erfarenhet inom resp. verksamhet (%)						Summa				
	- 1 år		1- 4 år		5 - 9 år			10 - år		Vet ej	
Jordbruk	1	0	2	1	9	3	76	6	12	5	100
Trädgårdsodling	24	11	34	18	0	0	42	19	0	0	100
Skogsbruk	1	1	8	6	2	2	72	12	17	12	100
Annan näringsverksamhet	5	3	2	1	14	10	34	11	45	14	100
Summa	2	0	3	1	8	3	72	5	15	5	100

30 Inträffade olyckan utomhus eller inomhus?

Antal olyckor efter verksamhet och plats.

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Plats				Vet ej	Summa
	Utomhus		Inomhus			
Jordbruk	2467	20	1240	14	4 85	3711 14
Trädgårdsodling	19	45	13	62	0 .	31 37
Skogsbruk	820	21	71	89	0 .	891 23
Annan näringsverksamhet	317	30	58	54	5 89	380 27
Summa	3622	15	1382	13	8 62	5013 11

31 Inträffade olyckan utomhus eller inomhus?

Andel olyckor efter verksamhet och plats.

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Plats (%)				Vet ej	Summa
	Utomhus		Inomhus			
Jordbruk	66	5	33	5	0 0	100
Trädgårdsodling	59	19	41	19	0 0	100
Skogsbruk	92	6	8	6	0 0	100
Annan näringsverksamhet	83	8	15	8	1 1	100
Totalt	72	4	28	4	0 0	100

32 Vilken var den huvudsakliga händelsen?

Antal olyckor efter verksamhet och händelse.
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Händelse																									
	Brand m.m.	Kontakt med värme m.m.	Fall till lägre nivå	Fall till samma nivå	Feltramp m.m.	Annan kontakt	Träffad, flygan- de föremål	Fordons- olycka m.m.	Djurspark m.m.	Över- belastning	Hantering	Övrigt	Summa													
Jordbruk	32	85	31	34	631	47	439	59	198	37	216	58	162	22	464	32	1338	18	74	29	65	44	62	54	3711	14
Trädgårdsodling	0	.	0	.	1	0	11	69	2	0	8	56	0	.	2	73	0	.	8	93	0	.	0	.	31	37
Skogsbruk	3	79	0	.	2	76	20	56	149	81	6	92	353	40	310	28	7	93	10	65	16	59	14	96	891	23
Annan näringsverksamhet	4	86	0	.	49	55	91	62	4	88	31	95	5	89	30	41	152	47	0	.	0	.	13	69	380	27
Summa	38	71	31	34	684	44	561	48	354	40	261	49	520	28	806	21	1496	16	92	26	81	37	90	42	5013	11

33 Vilken var den huvudsakliga händelsen?

Andel olyckor efter verksamhet och händelse.
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Händelse (%)																								
	Brand m.m.	Kontakt med värme m.m.	Fall till lägre nivå	Fall till samma nivå	Feltramp m.m.	Annan kontakt	Träffad, flygan- de föremål	Fordons- olycka m.m.	Djurspark m.m.	Över- belastning	Hantering	Övrigt	Summa												
Jordbruk	1	1	1	0	17	7	12	6	5	2	6	3	4	1	12	4	36	6	2	1	2	1	2	1	100
Trädgårdsodling	0	0	0	0	3	1	36	19	6	2	24	13	0	0	7	5	0	0	24	18	0	0	0	0	100
Skogsbruk	0	0	0	0	0	0	2	1	17	12	1	1	40	12	35	10	1	1	1	1	2	1	2	2	100
Annan näringsverksamhet	1	1	0	0	13	7	24	12	1	1	8	7	1	1	8	4	40	14	0	0	0	0	4	3	100
Totalt	1	1	1	0	14	5	11	5	7	3	5	3	10	3	16	3	30	4	2	1	2	1	2	1	100

34 Inom vilket område inträffade olycksfallet?

Antal olyckor efter verksamhet och referensområde.
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Referensområde																									
	Traktor- körning	Grödor	Mjölkkor	Andra djur	Trädgård	Avverkning	Energi	Skogsbruk, övrigt	Byggnader, inventarier	Lantbruk, övrigt	Annan närings- verksamhet	Summa														
Jordbruk	190	35	470	38	883	21	738	21	0	.	0	.	0	.	0	.	984	32	441	60	6	92	3711	14		
Trädgårdsodling	0	.	0	.	0	.	0	.	29	38	0	.	0	.	0	.	2	73	0	.	0	.	0	.	31	37
Skogsbruk	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	491	31	225	34	98	38	77	82	0	.	0	.	0	.	891	23
Annan näringsverksamhet	4	88	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	375	27	380	27
Summa	194	34	470	38	883	21	738	21	29	38	491	31	225	34	98	38	1063	30	441	60	382	26	5013	11		

35 Inom vilket område inträffade olycksfallet?

Andel olyckor efter verksamhet och referensområde.
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Referensområde (%)																							
	Traktor- körning	Grödor	Mjölkkor	Andra djur	Trädgård	Avverkning	Energi	Skogsbruk, övrigt	Byggnader, inventarier	Lantbruk, övrigt	Annan närings- verksamhet	Summa												
Jordbruk	5	2	13	5	24	5	20	4	0	0	0	0	0	0	0	0	27	7	12	6	0	0	0	100
Trädgårdsodling	0	0	0	0	0	0	0	0	93	5	0	0	0	0	0	0	7	5	0	0	0	0	0	100
Skogsbruk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	55	9	25	8	11	4	9	6	0	0	0	0	0	100
Annan näringsverksamhet	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	99	1	100
Totalt	4	1	9	3	18	4	15	3	1	0	10	3	4	2	2	1	21	5	9	5	8	2	100	

36 Var söktes sjukvård först?

Antal olyckor efter verksamhet och **sjukvårdskontakt**.

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Sjukvårdskontakt											
	Ambulans		Sjukhus		Vårdcentral		Annat		Vet ej		Summa	
Jordbruk	175	23	1458	26	426	15	139	21	37	35	2235	18
Trädgårdsodling	1	0	3	0	8	62	0	.	2	73	14	37
Skogsbruk	75	61	309	30	148	28	27	48	1	0	560	20
Annan näringsverksamhet	49	42	163	38	83	45	72	93	0	.	367	27
Summa	300	22	1933	21	665	13	237	31	40	33	3176	13

37 Var söktes sjukvård först?

Andel olyckor efter verksamhet och **sjukvårdskontakt**.

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Sjukvårdskontakt (%)										
	Ambulans		Sjukhus		Vårdcentral		Annat		Vet ej		Summa
Jordbruk	8	2	65	6	19	4	6	2	2	1	100
Trädgårdsodling	7	3	21	8	56	16	0	0	15	11	100
Skogsbruk	13	7	55	10	27	7	5	2	0	0	100
Annan näringsverksamhet	13	6	44	13	23	10	20	15	0	0	100
Totalt	9	2	61	6	21	3	7	2	1	0	100

38 Vilken kroppsdel skadades?

Antal olyckor efter verksamhet och kroppsdel.

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Kroppsdel																												
	Huvud	Öga	Hals, nacke	Rygg	Bröst	Buk, bäcken	Axel, arm	Hand, handled	Finger	Höftled, ben, knä	Fot, fotled,tår	Två eller flera delar	Vetej	Summa															
Jordbruk	353	34	86	40	2	59	101	30	116	36	193	86	449	58	227	35	576	33	586	22	570	31	433	55	18	47	3711	14	
Trädgårdsodling	5	66	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15	66	7	64	0	0	0	2	0	3	50	0	0	31	37
Skogsbruk	55	38	69	91	8	93	165	74	11	76	0	0	147	55	41	61	232	33	81	38	49	49	33	80	0	0	891	23	
Annan näringsverksamhet	92	75	0	0	12	66	69	63	1	24	0	0	39	56	12	74	33	47	28	48	45	68	44	90	5	75	380	27	
Summa	505	28	155	46	22	50	335	40	129	33	193	86	635	43	295	29	848	24	695	19	666	27	514	47	23	41	5013	11	

39 Vilken kroppsdel skadades?

Andel olyckor efter verksamhet och kroppsdel.

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Kroppsdel (%)																										
	Huvud	Öga	Hals, nacke	Rygg	Bröst	Buk, bäcken	Axel, arm	Hand, handled	Finger	Höftled, ben, knä	Fot, fotled,tår	Två eller flera delar	Vetej	Summa													
Jordbruk	10	3	2	1	0	0	3	1	3	1	5	4	12	6	6	2	16	5	16	4	15	4	12	6	0	0	100
Trädgårdsodling	14	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	48	19	21	12	0	0	6	2	10	5	0	0	100
Skogsbruk	6	3	8	6	1	1	19	12	1	1	0	0	16	7	5	3	26	8	9	4	5	3	4	3	0	0	100
Annan näringsverksamhet	24	15	0	0	3	2	18	10	0	0	0	0	10	6	3	2	9	4	7	4	12	8	12	10	1	1	100
Totalt	10	3	3	1	0	0	7	3	3	1	4	3	13	5	6	2	17	4	14	3	13	3	10	4	0	0	100

40 Vilken typ av skada orsakades av olycksfallet?

Antal olyckor efter verksamhet och typ av skada.
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Typ av skada													Summa																
	Skelett-skada	Stukning m.m	Hjärn-skada	Skador på inre organ	Sårskada	Tandskada	Förlust av kroppsdel	Klämning m.m.	Brännskada	Förgiftning	Frätskada	Annat	Vetej																	
Jordbruk	448	14	678	41	107	66	5	90	519	30	65	37	13	49	1425	25	12	63	10	44	15	48	394	36	21	32	3711	14		
Trädgårdsodling	4	38	11	68	0	.	0	.	9	55	0	.	0	.	8	93	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	31	37
Skogsbruk	48	44	168	74	0	.	0	.	256	26	0	.	67	68	201	33	3	79	7	93	0	.	142	88	0	.	891	23		
Annan näringsverksamhet	202	34	27	50	5	89	0	.	21	61	67	99	0	.	20	58	0	.	0	.	0	.	9	62	28	71	380	27		
Summa	702	14	884	34	112	63	5	90	805	21	132	54	80	57	1653	22	14	53	17	45	15	48	545	35	49	43	5013	11		

41 Vilken typ av skada orsakades av olycksfallet?

Andel olyckor efter verksamhet och typ av skada.
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Typ av skada (%)													Summa													
	Skelett-skada	Stukning m.m	Hjärn-skada	Skador på inre organ	Sårskada	Tandskada	Förlust av kroppsdel	Klämning m.m.	Brännskada	Förgiftning	Frätskada	Annat	Vetej														
Jordbruk	12	2	18	7	3	2	0	0	14	4	2	1	0	0	38	7	0	0	0	0	0	0	11	4	1	0	100
Trädgårdsodling	13	6	34	18	0	0	0	0	29	15	0	0	0	0	24	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100
Skogsbruk	5	3	19	12	0	0	0	0	29	8	0	0	7	5	23	8	0	0	1	1	0	0	16	12	0	0	100
Annan näringsverksamhet	53	13	7	4	1	1	0	0	6	4	18	15	0	0	5	3	0	0	0	0	0	0	2	2	7	5	100
Summa	14	2	18	5	2	1	0	0	16	3	3	1	2	1	33	6	0	0	0	0	0	11	3	1	0	100	

42 Har olyckan anmälts som arbetsskada till försäkringskassan?

Antal olyckor efter verksamhet och **anmälan**.

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Anmälan						Summa	
	Ja		Nej		Vet ej		Summa	
Jordbruk	388	16	2887	16	436	61	3711	14
Trädgårdsodling	11	40	13	62	8	93	31	37
Skogsbruk	44	36	811	25	36	43	891	23
Annan näringsverksamhet	113	40	202	39	64	67	380	27
Summa	556	14	3914	13	543	50	5013	11

43 Har olyckan anmälts som arbetsskada till försäkringskassan?

Andel olyckor efter verksamhet och **anmälan**.

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Anmälan (%)						Summa	
	Ja		Nej		Vet ej		Summa	
Jordbruk	10	2	78	6	12	6	100	
Trädgårdsodling	34	15	42	19	24	18	100	
Skogsbruk	5	2	91	3	4	2	100	
Annan näringsverksamhet	30	11	53	13	17	10	100	
Totalt	11	2	78	5	11	5	100	

FÖRDJUPAD ANALYS AV ENKÄTSVAREN

Följande resultatredovisning baseras på enkätsvar från 5919 jord- och skogsbruksföretag varav 397 företag (7%) drabbades av minst en olycka under år 2004. Sammanlagt inträffade det 460 olycksfall på dessa företag under år 2004 som följdes upp med telefonintervjuer med detaljfrågor om olyckfallen. **I det följande redovisas resultat baserat enbart på dessa 460 olycksfall (dvs ej uppräknat till populationsnivå) utan hänsyn till urval, bortfall, etc.**

Verksamhet

Ca 75% av arbetsolycksfallen inom jord- och skogsbruk 2004 inträffade inom jordbruksverksamhet och 14% inom skogsbruksverksamhet (Diagram 1).

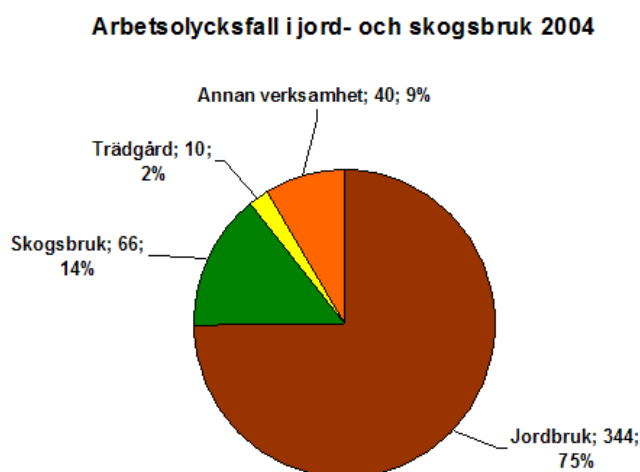

Diagram 1. Antal olyckor och andel per verksamhet inom jord- och skogsbruk 2004. (N=460).

Driftsinriktning

Merparten (56%) av olycksfallen inom jordbruket inträffade på företag med driftsinriktning på husdjur (Diagram 2).

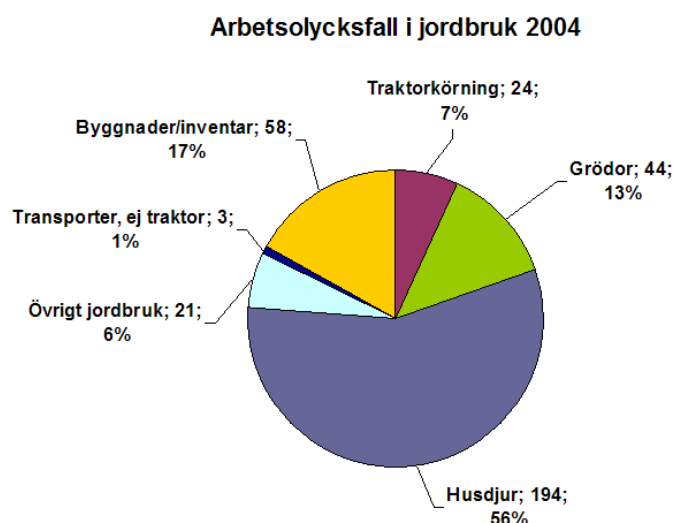

Diagram 2. Antal olyckor och andel per driftsinriktning inom jordbruksverksamheten 2004. (N=344).

Inom det kombinerade jord- och skogsbruket förekom olycksfallen i samband med motormanuell avverkning (55%) och energi (23%) (flisning, vedkapning, vedklyvning) (Diagram 3).

Endast 10 av de 460 olycksfallen inträffade inom trädgårdsverksamhet (Diagram 1) varför resultat från denna inriktning fortsättningsvis inte redovisas.

Arbetsolycksfall i skogsbruk 2004

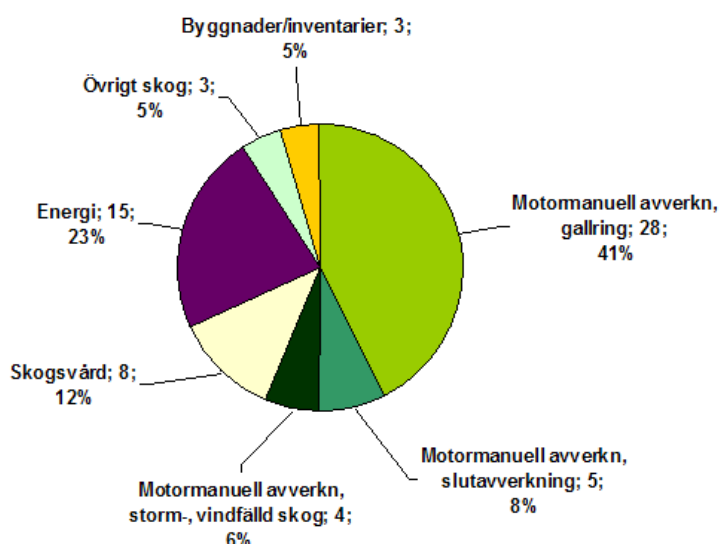

Diagram 3. Antal olyckor och andel per driftsinriktning inom det kombinerade jord- och skogsbruket 2004. (N=66).

Ca 9% av samtliga olycksfall inträffade inom övrig verksamhet (Diagram 1) och då på företag med hästverksamhet (54%) (Diagram 4).

Arbetsolycksfall i annan verksamhet 2004

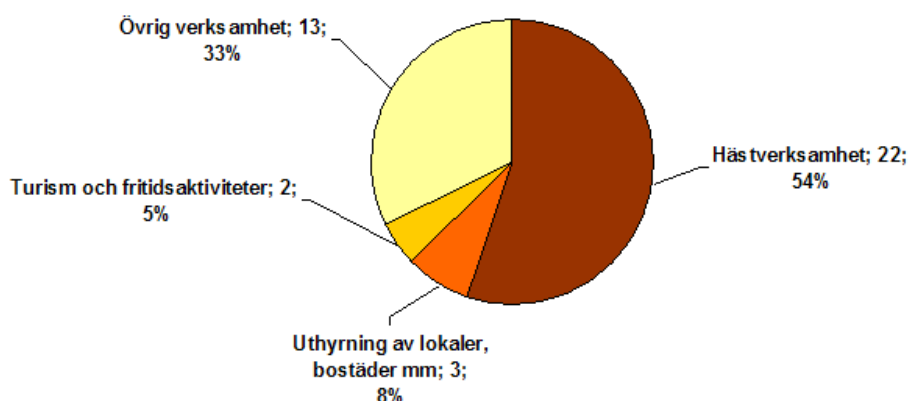

Diagram 4. Antal olyckor och andel per driftsinriktning inom övrig verksamhet 2004. (N=40).

Ålder

De flesta av de olycksdrabbade var i ålderskategorin 55-64 år. Detta gäller för de skadade inom såväl jord- som skogsbruksverksamheten. För annan verksamhet inträffade flest olycksfall inom kategorin 45-54 år (Diagram 5).

Arbetsolycksfall i jord- och skogsbruk 2004

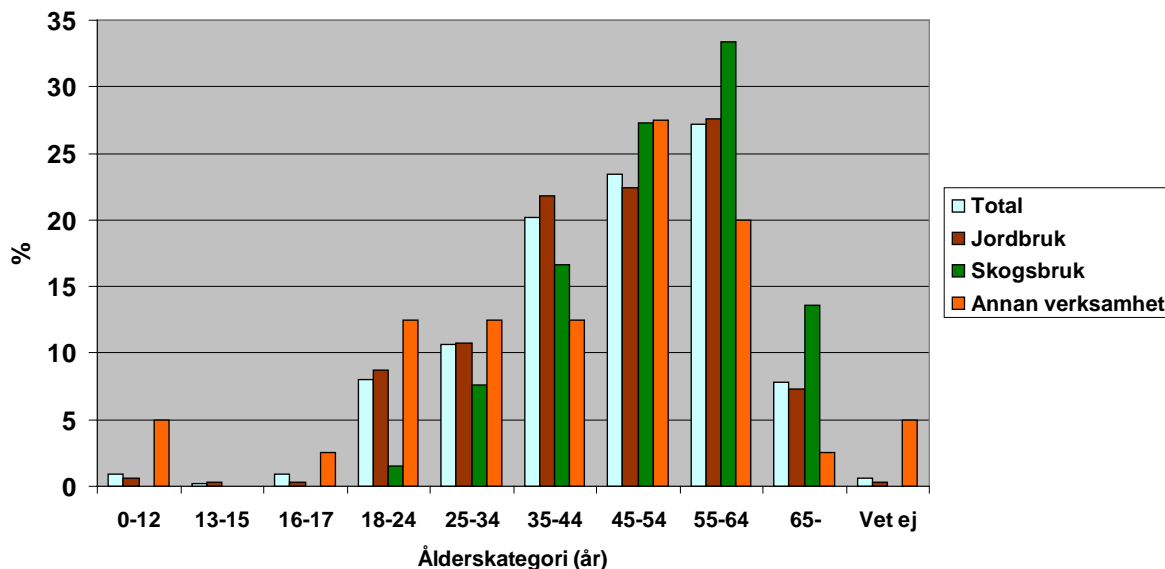

Diagram 5. Andel olycksfall per verksamhet och ålderskategori inom jord- och skogsbruk 2004. (N=460).

Arbetade år

I genomsnitt hade den skadade arbetat 25 år inom det område där olyckan inträffade.

Kön

De allra flesta olycksfallen drabbar män speciellt inom skogsbruksverksamheten (Diagram 6).

Arbetsolycksfall i jord- och skogsbruk 2004

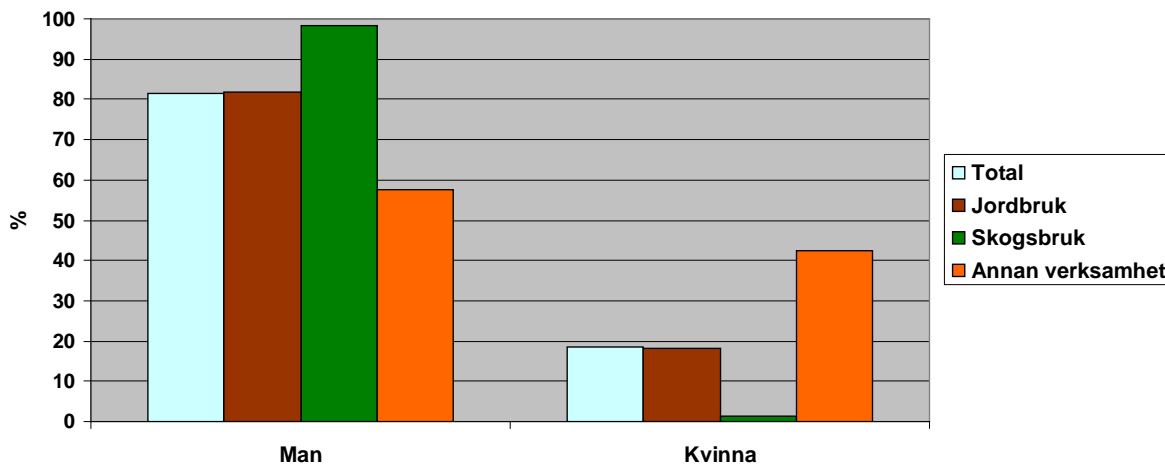

Diagram 6. Andel olycksfall per verksamhet och kön inom jord- och skogsbruk 2004. (N=460).

Skadad kroppsdel

Det är framförallt höftled, ben, knä och finger som skadas vid arbetsolycksfallen (Diagram 7).

Arbetsolycksfall i jord- och skogsbruk 2004

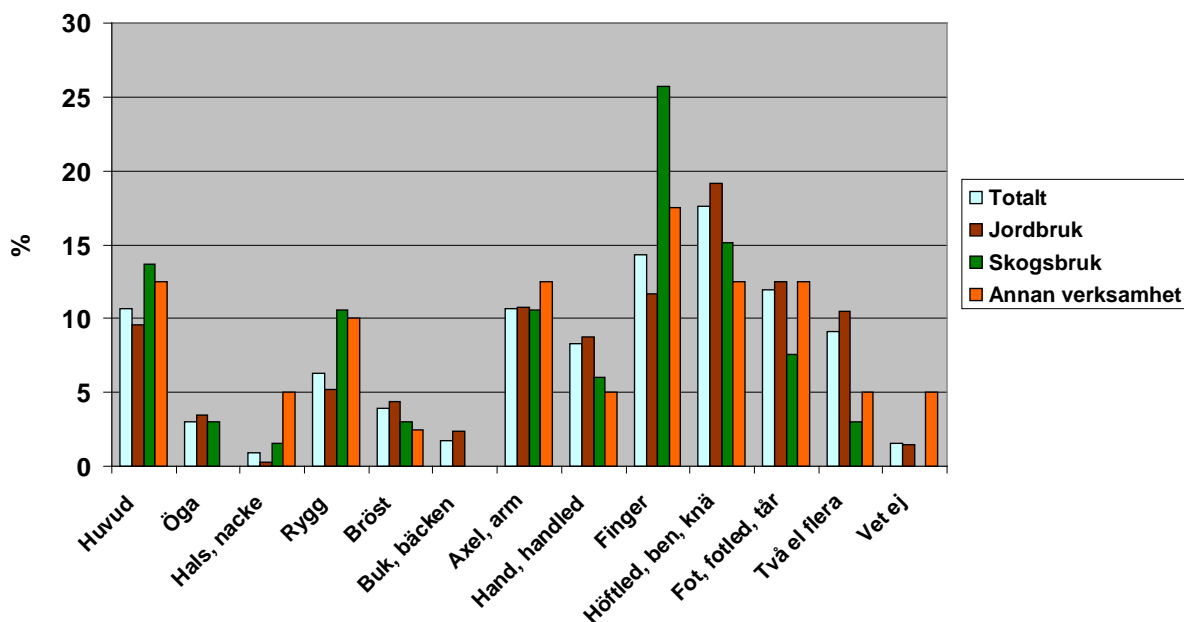

Diagram 7. Andel olycksfall per verksamhet och skadad kroppsdel inom jord- och skogsbruk 2004. (N=460).

Typ av skada

Kross-/klämskador, sårskador och skellettskador är de vanligaste typer av skador (Diagram 8).

Arbetsolycksfall i jord- och skogsbruk 2004

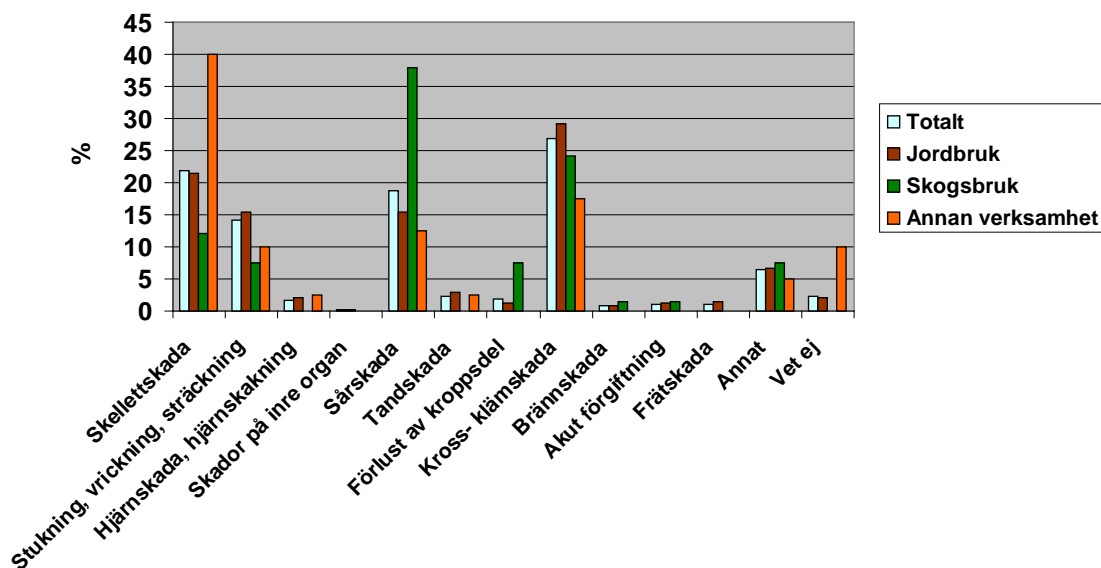

Diagram 8. Andel olycksfall per verksamhet och typ av skada inom jord- och skogsbruk 2004. (N=460).

Skadad person

Ca 60% av olycksfallen drabbar brukaren, 17% annan familjemedlem och 15 anställd (Diagram 9)

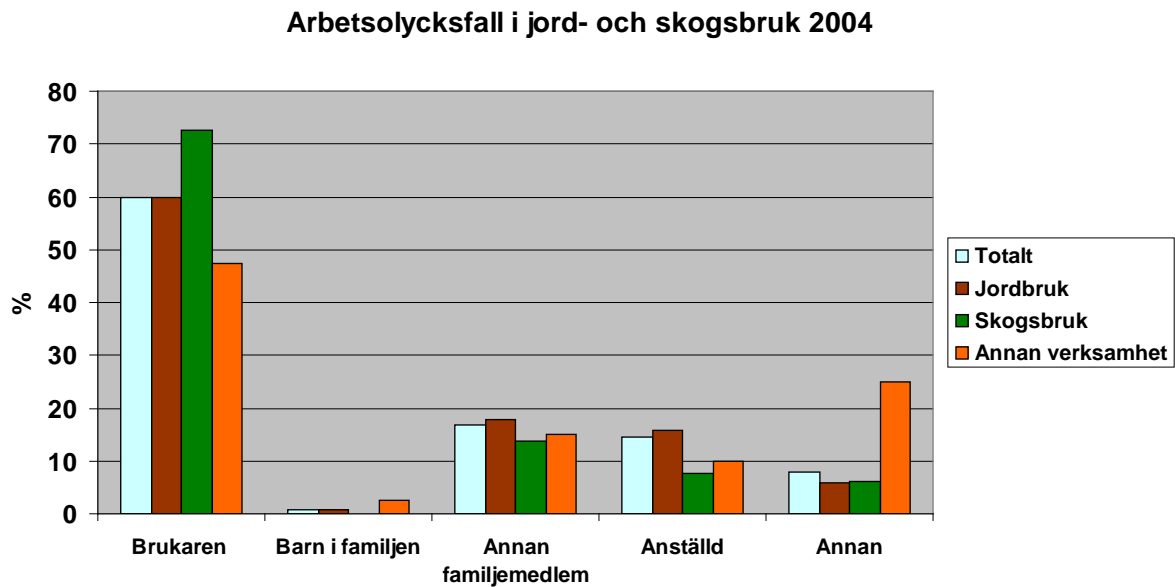

Diagram 9. Andel olycksfall per verksamhet och skadad person inom jord- och skogsbruk 2004. (N=460).

Skadeplats

Drygt hälften av olyckorna sker inomhus inom jordbruksverksamheten (53%) medan skadeplatsen oftast är utomhus i skogsbruksverksamheten (97%) och inom övrig verksamhet (78%) (Diagram 10).

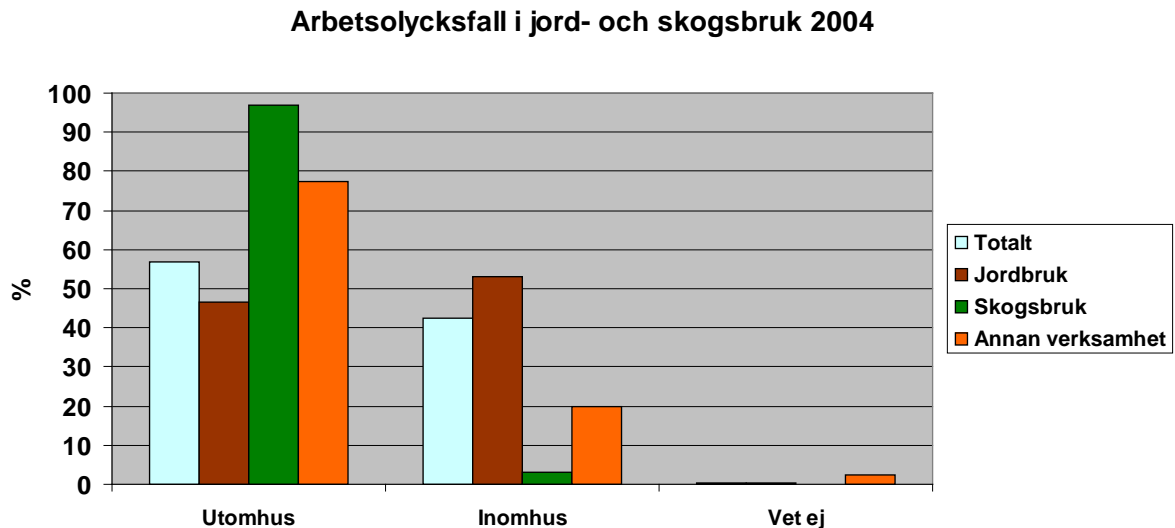

Diagram 10. Andel olycksfall per verksamhet och skadeplats inom jord- och skogsbruk 2004. (N=460).

Vårdkontakt

Första vårdkontakt togs i allmänhet med sjukhus (47%) eller med vårdcentral (30%). I 12% av fallen tillkallades ambulans (Diagram 11).

Arbetsolycksfall i jord- och skogsbruk 2004

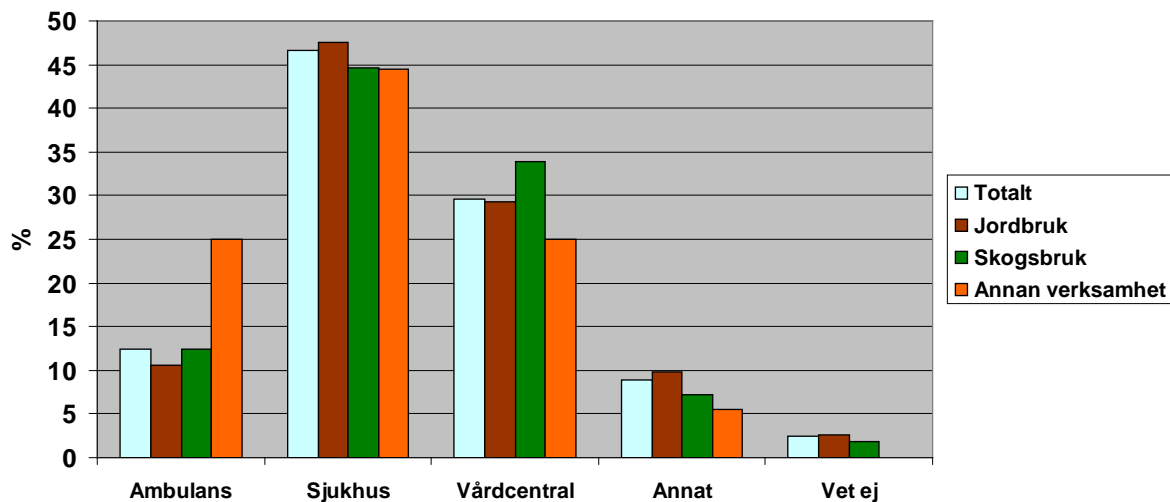

Diagram 11. Andel olycksfall per verksamhet och första vårdkontakt inom jord- och skogsbruk 2004. (N=460).

Arbetsskada

Ca var fjärde olycka anmäldes som arbetsskada (Diagram 12).

Arbetsolycksfall i jord- och skogsbruk 2004

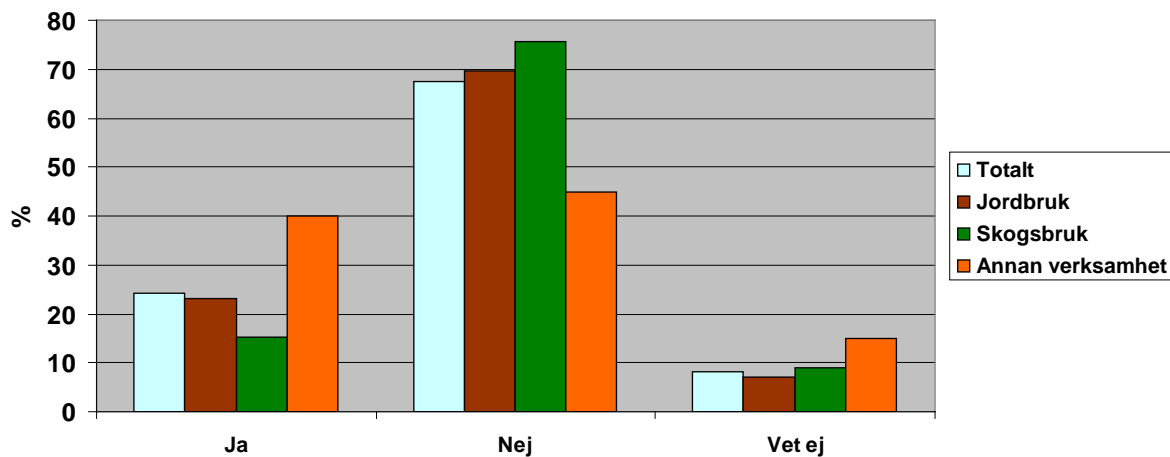

Diagram 12. Andel olycksfall per verksamhet och anmäld arbetsskada inom jord- och skogsbruk 2004. (N=460).

Månad för olycksfallet

Inom jordbruksverksamheten inträffade det flest olycksfall under oktober månad, inom skogsbruket under mars samt inom övrig verksamhet under februari månad (Diagram 13).

Arbetsolycksfall i jord- och skogsbruk 2004

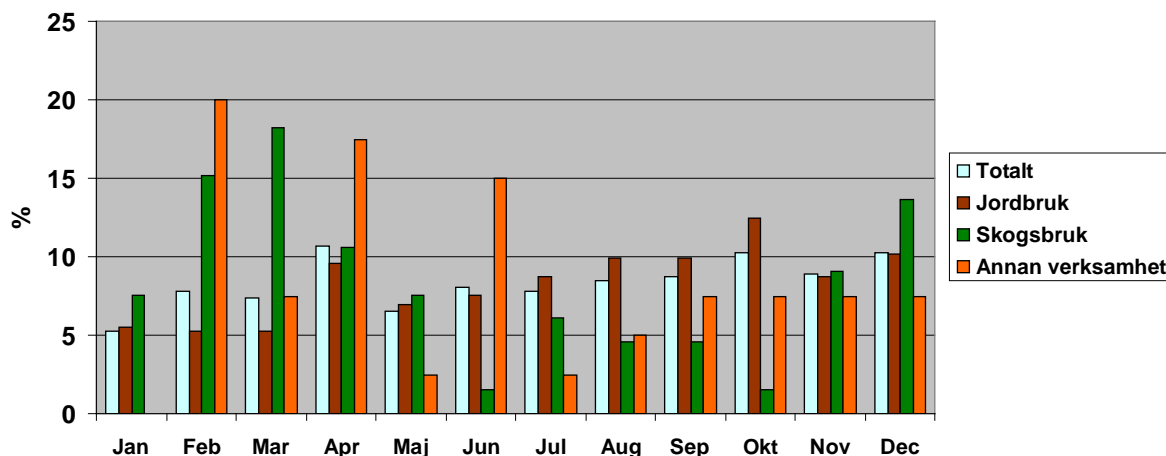

Diagram 13. Andel olycksfall per verksamhet och månad för olycksfallet inom jord- och skogsbruk 2004. (N=460).

Sjukskrivning

Ca var tredje olycksdrabbad var sjukskriven (Diagram 14). Den genomsnittliga sjukskrivningstiden för de verksamma var 15 dagar. I de fall då man blev sjukskriven minst en dag var den genomsnittliga sjukskrivningstiden 46 dagar (Diagram 15).

Arbetsolycksfall i jord- och skogsbruk 2004

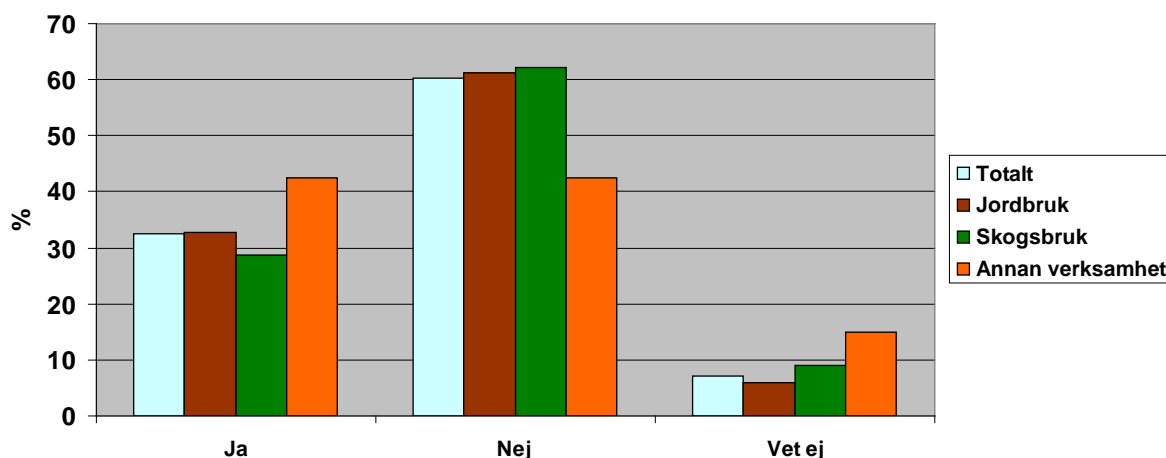

Diagram 14. Andel olycksfall per verksamhet och sjukskrivning inom jord- och skogsbruk 2004. (N=460).

Arbetsolycksfall i jord- och skogsbruk 2004

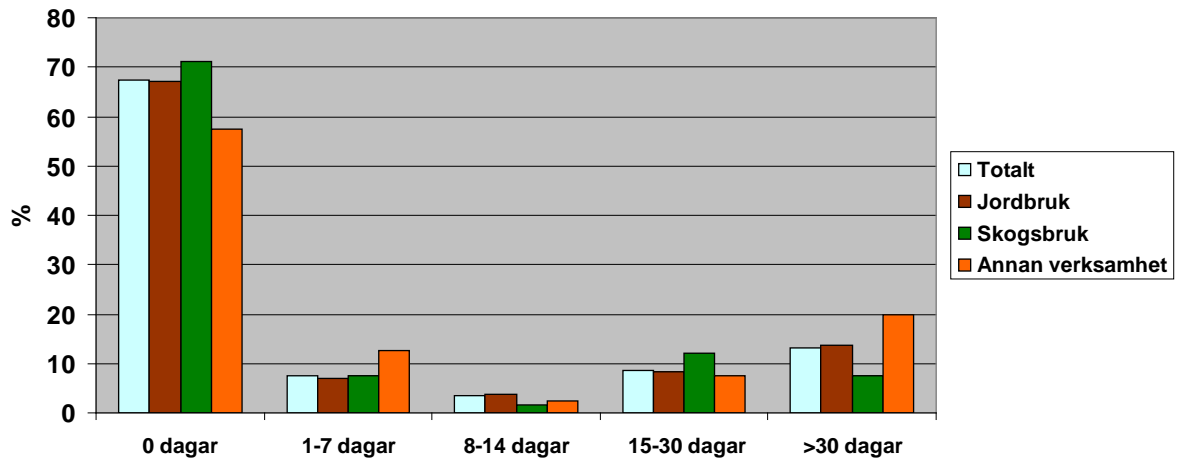

Diagram 15. Andel olycksfall per verksamhet och sjukskrivningsdagar inom jord- och skogsbruk 2004. (N=460).

Sjukvård

Vid nästan 80% av olycksfallen söktes sjukvård (Diagram 15).

Arbetsolycksfall i jord- och skogsbruk 2004

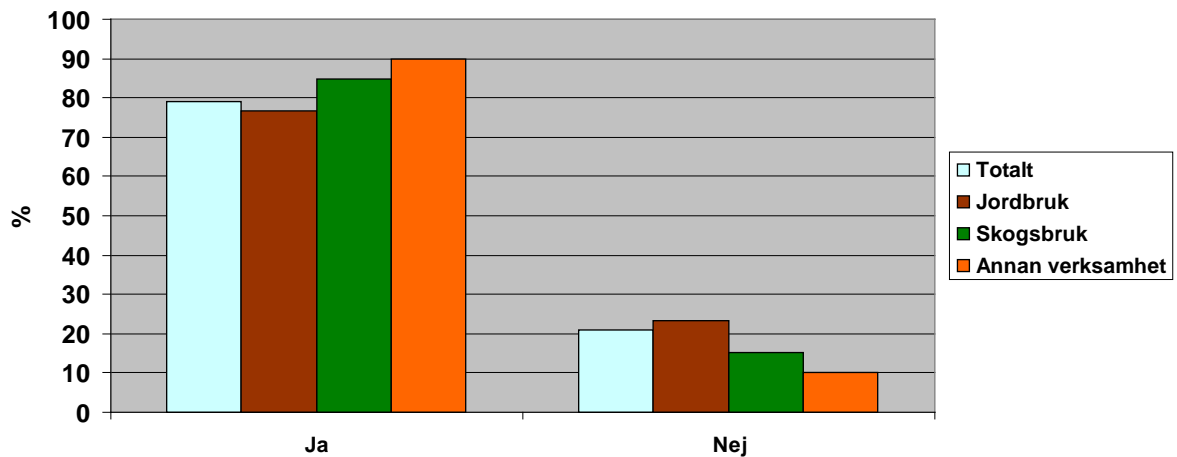

Diagram 15. Andel olycksfall per verksamhet och sökt sjukvård inom jord- och skogsbruk 2004. (N=460).

Avstått från arbete

Ca 64% har avstått från arbete på grund av olycksfallet (Diagram 16). Olycksfallen medförde att den skadade i genomsnitt tvingades till att helt eller delvis avstå från arbete under 21 dagar. För de som minst en dag avstod från arbete till följd av olycksfallet var den genomsnittliga frånvaron 33 dagar.

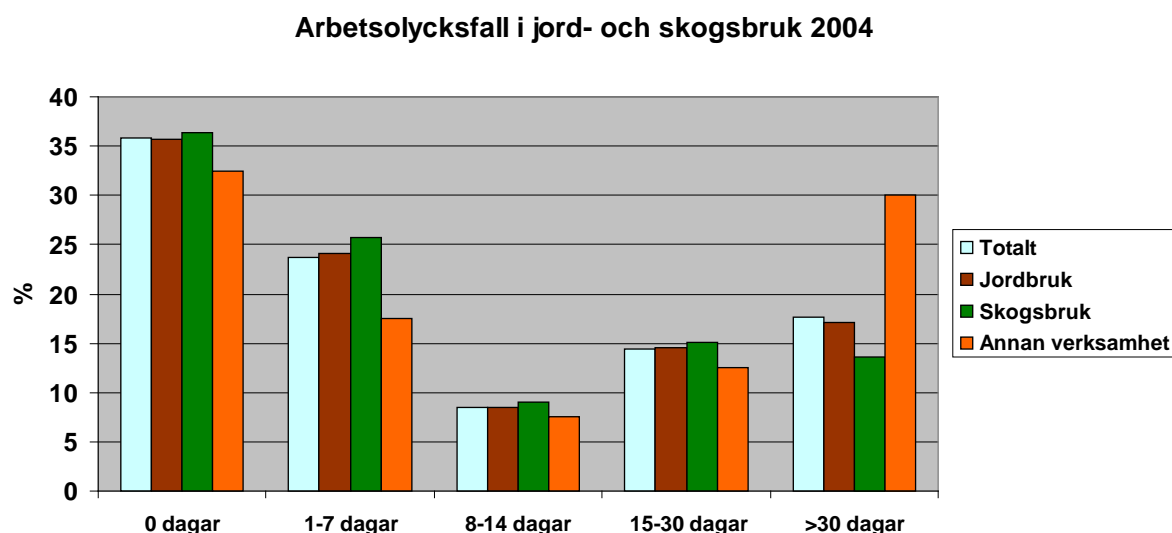

Diagram 16. Andel olycksfall per verksamhet och dagar avstått från arbete inom jord- och skogsbruk 2004. (N=460).

Arbetets utförande

Olyckorna inträffade i 28% av fallen på gårdar där brukaren/driftsledaren ensam (till minst 90 procent) utförde arbetet (Diagram 17). I 72% av fallen utfördes arbetet tillsammans med familjemedlem eller annan person.

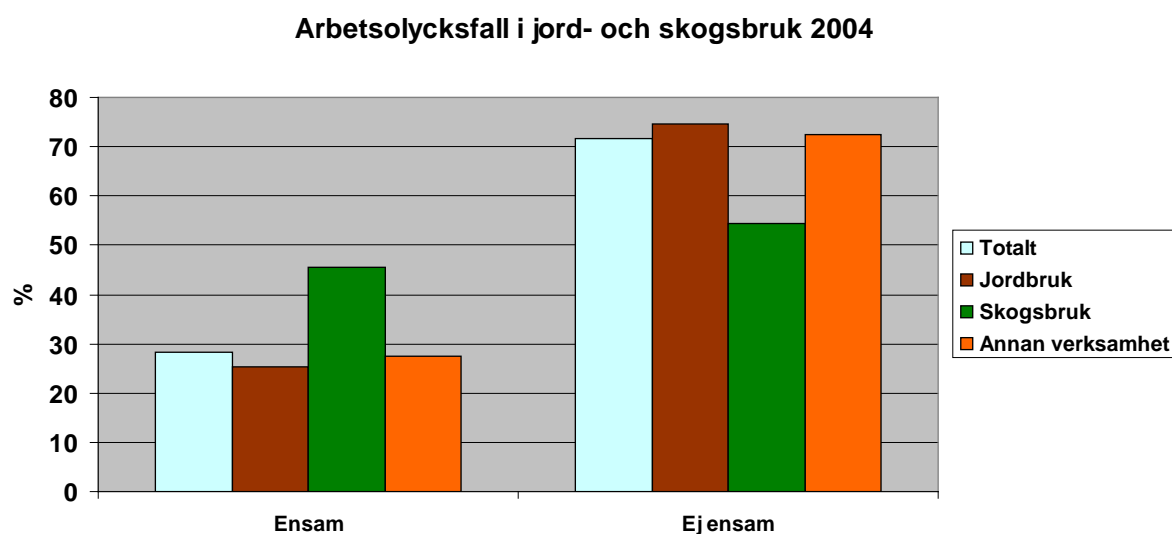

Diagram 17. Andel olycksfall per verksamhet och arbetets utförande inom jord- och skogsbruk 2004. (N=460).

Anställda

Nära 60% av olyckorna inträffade på företag som hade anställda (även korttidsanställda och avbytare medräknas) (Diagram 18).

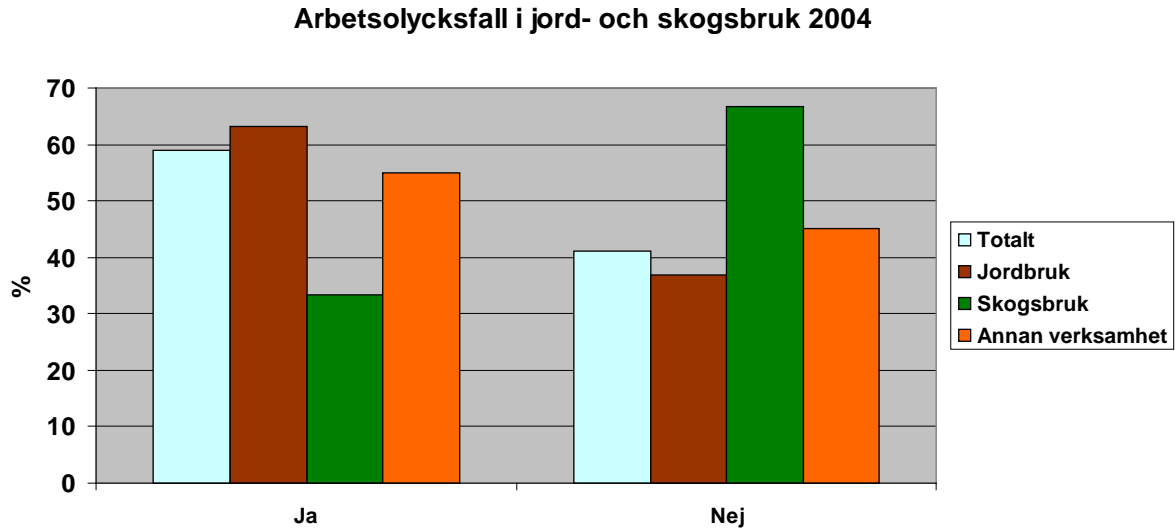

Diagram 18. Andel olycksfall per verksamhet och förekomst av anställda inom jord- och skogsbruk 2004. (N=460).

Huvud- /Bisyssla

82% av olyckorna inträffade på företag där huvudansvarige brukaren/driftsledaren angivit jordbruket som huvudsyssla (Diagram 19).

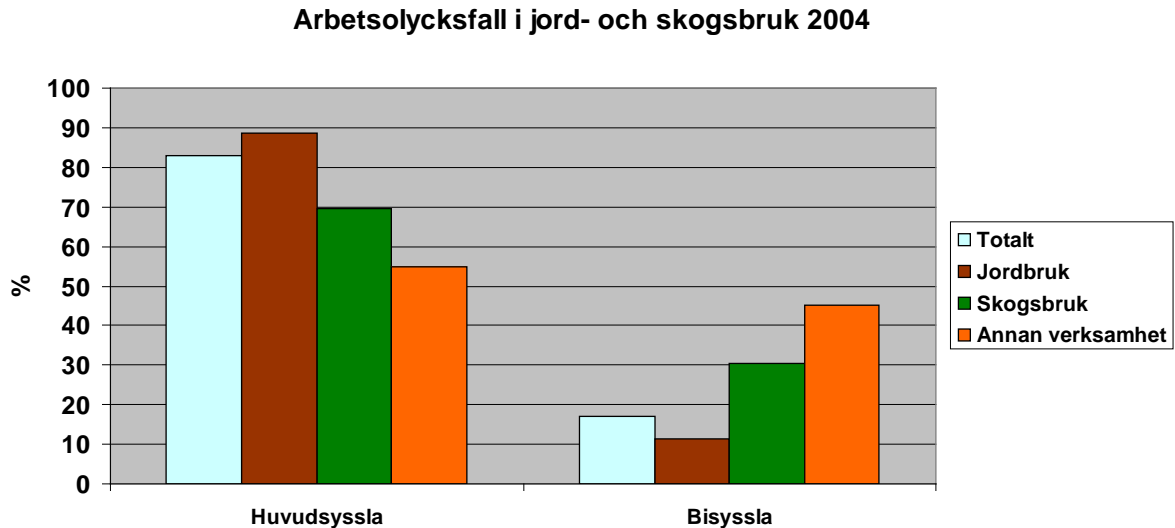

Diagram 19. Andel olycksfall per verksamhet och jordbruket som huvud-/bisyssla inom jord- och skogsbruk 2004. (N=460).

Husdjur

194 av de 344 olycksfall (56%) som inträffade inom jordbruksverksamheten inträffade i samband med djurhantering (Diagram 2). 114 av husdjursolycksfallen (59%) inträffade vid hantering av mjölkkor där hantering och förflyttning av djuren och mjölkningen var de dominerade momenten. 80 av husdjursolycksfallen (41%) inträffade vid hantering av andra djurslag, framförallt köttdjur och rekrytering av mjölkdjur (Diagram 20).

Arbetsolycksfall husdjur 2004

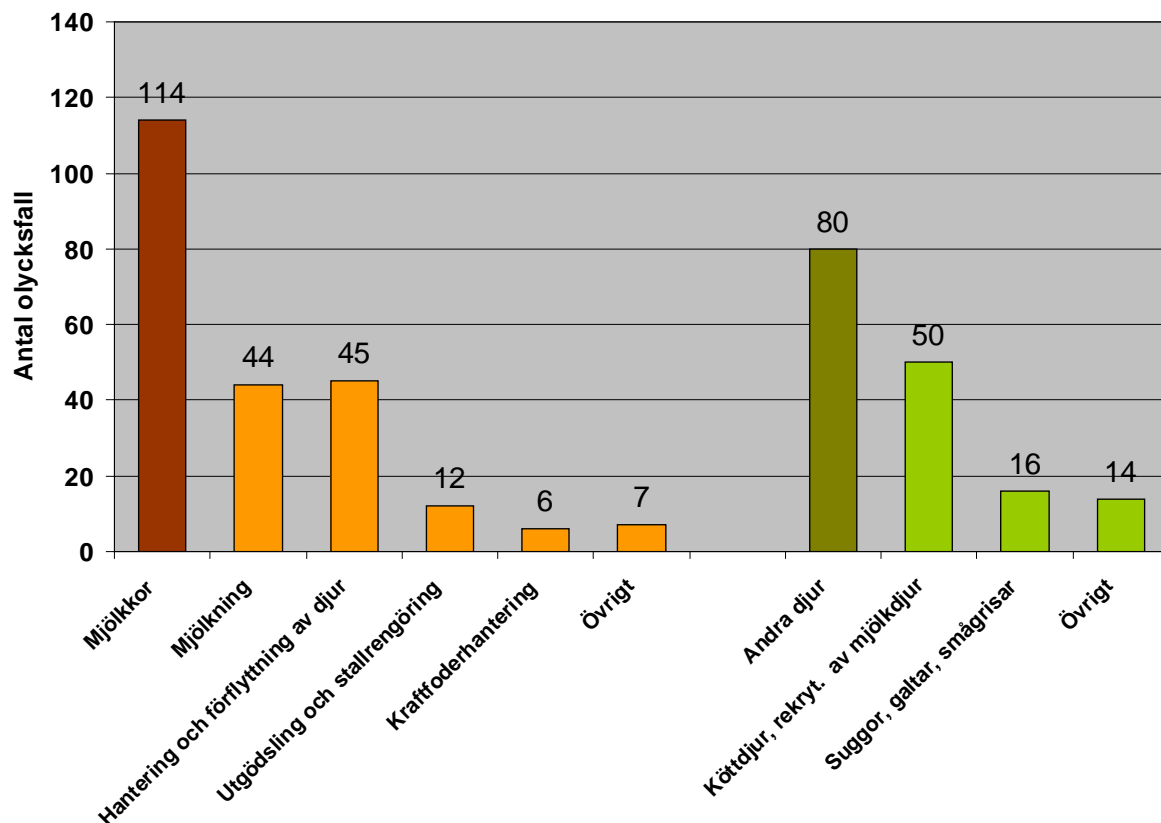

Diagram 20. Antal olyckor vid hantering av husdjur (mjölkkor, andra djur) samt fördelningen inom grupperna mjölkkor och andra djur. (N=194).

Kommentarer till olyckstillfället

Nedan följer först en sammanfattande gruppering av kommentarerna till respektive olyckstillfälle. Därefter redovisas de enskilda kommentarerna till händelserna.

JORDBRUK

- De vanligaste olyckorna inom verksamheten inträffade med **husdjur**.
- För inriktning **mjölkkor** inträffade flest olyckor vid *mjolkning* och *hantering och förflyttning av djur* (framförallt spark, tramp, slag, klämning o.d. från djur). Fallolyckshändelser (t.ex. halkning/snubbling) var relativt vanliga förutom vid *mjolkning* också vid *utgödsling och stallrengöring* samt vid *kraftfoderhantering*.
- Övervägande olyckshändelser med **andra husdjur** var slag, spark o.d. från djur vid arbete med *köttdjur och rekrytering av mjölkdjur* (t.ex. spark, stångning) och med *Suggor, galtar och smågrisar* (t.ex. påsprungen, klämning).
- Flest olyckshändelser inom inriktning **grödor** inträffade vid arbete, transport och lagring av *grovfoder och strö* (t.ex. balhantering) och *tröskgrödor* (t.ex. vid arbete med skördetröskan, spannmålskross, silotorn etc.)
- Vid **traktorkörning** var det vanligaste olycksområde *till- och frånkoppling av redskap, maskin, vagn* etc.
- Inom området **byggnader och inventarier** inträffade flest olyckor i samband med *reparationsarbeten*. Vanliga händelser var fallolyckor (t.ex. från stegar), kontakt med föremål i vila (kläm- /skärskador) och träffad av flygande/fallande föremål (t.ex. föremål som lossnar vid reparationsarbete).

TRÄDGÅRD

- Vanliga olyckor vid arbete på *friland* och i *växthus* var fall- och snedtrampolyckor.

SKOGSBRUK

- De vanligaste olyckorna inom verksamheten inträffade vid **motormanuell avverkning, gallringsarbete** speciellt vid *fällning* (t.ex. träffad av fallande träd) och *kvistning* (t.ex. olyckshändelse med motorsåg).
- Inom **skogsvård** inträffade flera olyckshändelser vid arbete med *röjning*.
- Flest olycksfall inom området **energi** inträffade i samband med *vedklyvning* (t.ex. klämskador i vedklyven) och *vedkapning* (t.ex. avkapade fingrar).

ANNAN NÄRINGSVERKSAMHET

- Flest olycksfall i annan näringsverksamhet inträffade i samband med *hästverksamhet* speciellt händelser som slag, spark o.d. från djur (t.ex. spark/trampning, avkastning från hästen).

JORDBRUK

TRAKTORKÖRNING

Till- och frångkoppling

- Skulle koppla på ett redskap på traktorn, höll i ett fäste, fästet släppte och han ramlade baklänges och slog i huvudet.
- Kopplade av eller på en kärra och klämde en tumme.
- Skulle koppla på en maskin + traktorn för höskörd. Ett finger kom emellan o han klämde sig rejält.
- Skulle koppla på en såmaskin till traktorn och klämde fingret, när en tamp höll på att lossna, han skulle sätta tillbaka den.
- Höll på att koppla på en vagn och fastnade med stortån på hitchkroken.
- Skulle koppla på en skopa på traktorn då den rasade ner på tårna.
- Skulle koppla av en press från traktorn som gled av och hamnade på foten.
- Skulle koppla av en kärra från traktorn, tappade och fick draget på foten.
- Skulle ta bort en maskin från traktorn som då slog i knäet.
- Skulle sätta på en gaffel på sin traktor, vid kyla glider den av lätt så han satt på den igen då den rasade på hans finger.
- Mannen skulle koppla på en vagn på traktorn. Vet ej vad vagnen skulle användas till. Fick dit foten mellan drag och krok. Fastnade med foten.
- Skulle koppla på en vagn och blev påkörd av traktorn.
- Skulle koppla bort en vagn från traktorn, vagnen åkte då över mannens fot.

Av- och påstigning

- Skulle hoppa ur traktorn, snavade på traktorsteget och ramlade ner på golvet, knäckte 4 revben och punkterade lungsäcken.
- Tyckte inte det var så märkvärdigt men en anställd stukade foten då han klev ur traktorn. Vet ej när det hände.
- Skulle hoppa ur traktorn för att nå en handske som fastnat. I hoppet kom han åt en växel, samtidigt fastnade han med foten under däckets som drog ner honom och körde över hela kroppens långsida.

Transporter på väg

- Var på väg till åker med traktor och släp (gödselspridning), en bil kör ut med hög hastighet och kör på traktorn varefter traktorn kör upp med fronten på bilen och traktorn välter.
- Skulle åka iväg med traktorn och krockar med ett träd.

Övrigt

- Traktorn kokade, han skulle öppna kylarlocket och det small, han fick hett vatten över vänster arm, bröst och magen.
- Skulle byta olja på traktorn, slant med skiftnyckeln och slog i tanden.
- Skulle lossa på en hydralarm på traktorn, använde en skiftnyckel som for iväg och träffade foten.
- Skulle spänna en kedja/vajer för att bogsera en traktor, Fick hand/fingrar emellan.
- Skulle ploga med traktorn och då brast isen, sjönk till botten och fick vänta där tills hytten var vattenfylld, tog sig sedan ut, ingen blodutgjutelse.
- Skulle montera på ett dubbelmontage på traktorn, det är tungt, orkar inte hålla emot, tappar montaget som ramlar på knäet.

TRANSPORTER FÖR FÖRETAGETS RÄKNING (ej traktor)

- Välte med lastmaskin på vägen under transport.
- Up:s man skulle åka o hämta reservdelar till en balpress, råkade ut för bilolycka, vattenplaning o bilen slog runt.

BYGGNADER OCH INVENTARIER

Ny-, till- och ombyggnad

- Up:s svärson, de höll på men ombyggnad av en byggnad. Han satte ifrån sig en cementsäck, den damp i backen o han fick cement i ögonen.
- Höll på med en ombyggnad inne i stallet, ramlade ner från stegen och slog huvudet i betonggolvet.
- Höll på att klättra på höbalar när de vuxna höll på att renovera lagårn, ramlade ner.
- Ramlade från en stega i samband med byggnadsarbete och fick ryggskott.
- Stod på en stege, höll på att bygga ett tak, stegen halkade och han ramlade i backen.
- Snubblade på bjälkar som låg på golvet och ramlade baklänges och slog i ryggen.
- Skulle bygga till på ett uthus, gick över en planka och trampade snett, skadade knäet.
- Han mindes inte så bra av olyckan, men han tappade en "grind" på huvudet vid ombyggnation.
- Renoverade hus, slog sig på tummen, (mindes ej mer).
- Skar sig i fingret med en kniv vid en tillbyggnad.

Inventarier, reparationer i fält, gårdsreparationer m.m.

Fall till lägre nivå

- Skulle serva skördetröskan och ramlade ner från den.
- Gick på en byggnadsställning då en "träbit" trall gled iväg. Mannen ramlade då ner och skadade skuldra + arm.
- Höll på att skruva på en maskin då han föll ner 1m, slog i huvudet och skar upp handen.
- Mannen skulle reparera ett tak då stegen gled iväg. Hamnade rätt bra med stukning som följd
- Mannen stod på en stege, skulle utföra reparationen då stegen gled iväg och mannen föll.
- Up skulle byta en ventil till utfodringen, ramlade ner från en ställning och hakade i en planka, rejäl törn på baken.
- Stod på en stege och höll på att tvätta stallgödselspridaren, stegen halkade och han ramlade ner på betongplattan(spolplattan).
- Höll på att måla, ramlade ned från stegen och bröt revbenen.
- Skulle montera ngt på en silos, snavade på en trappa och ramlade ner baklänges.
- Skulle rätta till en takpanna, stod på stegen, det var is och halt, stegen halkade och han ramlade på stegen, bröt ryggen.

Fall på samma nivå

- Föll över en gräsklippare, den var avstängd.
- Höll på att reparera ngt i verkstaden då han snubblade baklänges och bröt armen.
- Skulle banka rätt en buckla på en plog, slant med spettet och ramlade bakåt på foten.

Trampning på ojämnheter, feltramp, snedtramp, spiktramp

- Trampade på spik när han skulle pressa formvirke (spikdra).
- Trampade snett då han höll på att lasta byggmaterial.
- Jag var ute och målade, stod på en stege. Jag halkade till på stegen, tappade skon o fastnade med foten på steget under o hälsenan gick av.
- Skulle sätta upp ett staket och trampade ner i ett hål i marken, foten kom snett.

Annan kontakt med föremål i vila

- Skar sig i handen på en plåt.
- Samma typ av skada som nr 1 men skar sig denna gång i armen.

- Höll på att serva en skördetröska, klättrade upp stegen och slog hakan i stegen.
- Mannen skulle reparera en slåttermaskin då en slåttermaskin åkte in i benet.
- Skulle laga en kedja med knivar på en ensilagesilos och skar sig på en av knivarna.
- Skulle stänga porten till en maskinhall, den var trög, men sen släppte den och då klämde han fingret.
- Monterade ihop en silo och fick fingret i kläm.
- Up skulle laga en traktor. Tog i för glatta livet med en nyckel som släppte och up for iväg mot en järnbalk.
- Skulle reparera en rundbalspress och skulle spänna en kedjesträckare och klämde tummen.
- Skulle flytta ner en scooter från en pall efter reparation och fingret kom emellan, det var en vass kant, skar upp fingret.
- Skulle lossa en järnbit på en plog med en skruvdragare (plogen avstängd), den roterar och far emot handen.
- Skulle stänga porten till en maskinhall, den var trög, men sen släppte den och då klämde han fingret.

Träffad av flygande/fallande föremål, sprut o.d.

- Skulle reparera en bil, skar sig då på en kniv, såret läkte dåligt och gjorde mkt ont, bakterier hade åkt in i såret.
- Mannen stod på gården o skulle laga en skogsmaskin, hade lagat en vajer och skulle "köra in" den (vajern), den hakade i o slog till i ansiktet, fick sy 11 stygn.
- Skulle reparera en hövåndare, skulle slå bort ett lager med ett don, slog på donet med en hammare, en flisa från donet lossnade och flög in i ögat och hamnade under ögonlocket.
- Svetsade och tog av masken, fick in smärgelsprut i ögat.
- Skulle hjälpa reparatören i verkstaden med en maskin och fick då en järnbit på foten.
- Skulle laga en maskin då en järnbit flög in i fingret.
- Up lastade skrot som föll ner på honom, skar upp halsen + handen och smällde emot höften.
- Skulle reparera en skogsmaskin då en järnbit ramlade ner på huvudet.
- En grind till ungdjuren hade vält. Försökte laga den. Ramlade på knäet.
- Skulle reparera ngt i en tornsilo, då lossnade en vajer som träffade honom.
- Skulle reparera ett skåp, då ett järnrör släppte och flög i ögat.
- Lagade någonting och verktyget flög mot ansiktet, slog ut en tand.

Kontakt med föremål, maskindel o.d. i rörelse, fordonsolycka

- Skulle spika i ordning och slog sig på tummen.
- Skulle reparera en maskin, slant med hammaren och slog på tummen.
- Skulle bygga om och fick en plåtbit i benet.
- Sågade sig i fingret på en cirkelsåg.
- Skulle skära av spetsen på en harv med en vinkelslip, skulle stanna vinkelslipen, handtaget var löst o den vek sig o körde rätt in i handleden på up. Senor i handleden till lillfingret gick av.
- Satt på huk och skar med kniv på en slang, slant in i låret.

Överbelastning av kroppsdel

- Höll på att laga ett foderbord, skulle dra ner en spak och sträckte armen.

Hanteringsolyckor (t.ex. dikning, stängselarbete, rensning och sortering)

- Sågade sig i handen under reparation, det var snickeriarbete.
- Skulle spänna taggtråd när taggtråden släppte och slog mot armen.
- Skulle slå ner stängselstolpar till ett staket, skulle ta ett spett ur en skopa (lastmaskin) en sten låg som tyngd i skopan, rullade över handen.

- Höll på att städa på gården, skulle flytta på dragstänger (till en traktor) klämde fingret mellan 2 dragstänger.
- Skulle reparera traktorn och klämde handleden vid kopplingen.

GRÖDOR (exkl. trädgårdsväxter)

Grovfoder och strö (fältarbete, transport, lagring)

- Höll på med ensilagebalar, på fälten och tappade balspjutet på tån.
- Hon skulle utfodra djuren och höll på att (lava) hantera stora halmbalar, en ramlade ner på henne.
- Up skar bort nät ifrån balarna, slant med kniven och skar sig.
- Skulle rulla halm, satte fingret i maskinen (igång) och knipsa av den.
- Skulle stränga ihop återväxt (grödor grovfoder) o klämde i samband med det sönder ett finger i en strängläggningsmaskin.
- Höll på att lasta foder på lastmaskinen när lastmaskinen tippade.
- Körde ensilage till djuren. Skulle skifta skopor o hade bråttom. Skopan rullade så att den 300kg tunga skopan slog med skarpa kanten över foten, Körde foder (foderhantering) till nötkreatur.
- Skulle plocka fram en ensilagebal, den låg fel o han skulle vända runt den, lyfte för tungt o ett muskelfäste gick av.
- Mannen vaknade upp förlamad i hela kroppen, vet inte alls vad som hänt, möjligen syrebrist.
- Skulle rensa ett munstycke på en ensilagehack och fick syra i ögat.
- Skulle täcka ett ensilage samt täta en slang som läckte gas. Trampade på slang så att gas for ut, svimmade, andnöd, hjärtstopp.
- Höll på att täcka en silo då en rundbal stötte till mannen, som ramlade 4 meter.
- Skulle täcka halm inför ev. regn med presenning, bandet gick av, han ramlade bakåt på armbågen som gick ur led.
- Höll på att packa rundbalar då han tappade balansen, föll till golvet på baken.
- Kröp på höbalar uppe på skullen, skulle nå en lucka men balarna tog slut och hon föll 3,5m ner på betonggolvet, det var mörkt inne i stallet.
- Klättrade på stege, skulle sätta in ngt i en dammficka, stegen kasade, fall på 6 meter, mycket mörbultad.
- Ramlade ner från höloftet, en balvagn rörde sig, slog sig rejält i hela kroppen.
- Höll på att ta ner hö inne i lagården, stod på en stege, ramlade och fastnade med benet, skadade knäet.
- Trampade på ett lock som låg på golvet, trampade snett och fick ett slag på låret.
- Stod uppe på fyrkantsbalar, en bal kom i gungning så han fick balen över sig.
- Hamnade under ett hölass som välte.
- Fastnade med handen i en maskin som hackar halm.
- Skulle hugga i rundbal. Yxan for igenom, träffade benet.

Tröskgrödor (skörd, transport, lagring)

- Klämde sin arm då han arbetade med fodervagnen, skulle skörda.
- Blev stopp i skördetröskan, stoppade in handen utan att stänga av, fastnade med handen i remskivan så handen följde med, slet av fingertoppar.
- Hade hämtat utsäde, stod på flaket och skulle sätta på en presenning, skulle hoppa ner från kärnan, halkade med foten och ramlade ner i backen och landade på svanskotan.
- Stod uppe på en vagn med säd och skulle spänna på en presenning snavade till och tog emot sig med armen, var ute på fältet.
- Up krossade spannmål och klättrade up i krossen för att sedan halka ner och stuka foten i ett hål.
- Skulle skjuta upp ett rör på ett silotorn, då kom tummen i kläm mellan två rör.
- Skulle ta reda på halm på ett stenröse och trampade ner i röset och en sten ramlade ner över benet och klämde benet.
- Skulle testa ett rullband för säd, bandet sattes i gång plötsligt och skar upp finger.

- Up skulle täta en skjutlucka i underkanten på en u-skruv på spannmålstorken. Han gjorde det under maskineriets gång o fastnade med tummen, hela övre delen av tummen slets av med leder, sensor o nervtrådar, ej helt fungerande idag.
- En utlastningslucka med 40 ton spannmål åkte ut bakom up, flög framåt, ingen kroppsskada, men chock.

Rotfrukter, potatis, sockerbetor etc. (skörd, transport, lagring)

- En truck gör ett hål i betonggolvet, mannen kliver ur, framme vid hålet viker sig golvet och han vek foten, det blev ett benbrott.
- Gick ur ledtrucken när den var igång för plattan fick inte plats (som man står på), fällde upp den och gick bredvid trucken och styrde, när han backade trucken så fastnade benet mot väggen och knäet ur led bakåt.
- Överbastning i armen vid traktorkörning.

Markberedning (jordbearbetning (sådd, sätning, vältning etc.) och underhåll av markanläggningar, gödselspridning och bevattning, bekämpning)

- Skulle nå en vagn med utsäde, var tvungen att flytta på en plastcontainer som han stack hål på, fick syra på fötterna.
- Höll på att plocka sten på åkern, skulle hoppa ur traktorn och hoppade på en sten.
- Skulle sätta potatis då han fick en låda på sina fingrar, han skulle stapla dem och slant med dem.
- Skulle lyfta en plog varav en länk släppte och slog av en tand.
- Skulle lyfta ngt, utsädesäck, lyfte snett, fick ryggskott. Man sår, inför sådd.
- Skulle ställa upp harven, tog i med benen så hälsenan gick av.
- Gick under en ramp med växtskydds-spruta, den som körde traktorn körde upp ena hjulet på en kant då vickade rampen och han fick den i huvudet.
- Skulle flytta syra i en tank till en annan, då en slang släppte och sprutade syra på benet. Från knä till tå.

HUSDJUR

Mjölkkor

Mjölknings (M), Hantering och förflyttning av djur (H), Övrigt (Ö), Utgödsling och stallrengöring (U), Kraftfoderhantering (ej grovfoder) (K)

Brand, explosion, sprängning, elolyckor

- (H) Skulle dela på några kossor med en elstav då en ko bara gick iväg och hon fick då själv en stöt och ramlade ihop.

Kontakt med värme/kyla, kemiskt ämne

- (U) En vattenslang sprack sönder och han fick hett vatten över sig.
- (U) Skulle tvätta lasern till roboten som mjölkar, skvätte då 100grader vatten på sig.
- (U) Skulle torka golvet i lagården, tog fel medel, blandade syra och basiskt och andades in det (maskindiskmedel).

Fall till lägre nivå

- (U) Stod på en stege vid rengöring av stallet och trillade ner från stegen.
- (U) Höll på att tvätta väggarna i lagården, hade klättrat upp på en båsavskiljare, slant och halkade ner.

Fall på samma nivå

- (M) Fukt på golvet och kvinnan halkade och föll.
- (M) Snubblade på ngn ojämnhet på golvet i lagården och ramlade.
- (M) Halkade på golvet när han skulle mjölka.
- (H) Halkade på "spalten" då de flyttade korna. Slog i golvet och glasögonen spräckte huden.

- (H) En ko sprang emot honom, för att undkomma kastade han sig snett bakåt och snubblade på en kant, ramlade och slog i ryggen.
- (Ö) Var på väg till lagården och halkade då på en isfläck.
- (U) Backade med en skottkärra inne i lagården, gödselluckan var öppen och hon backade in i den, trampade ojämnt och ramlar baklänges.
- (U) Han skulle ta bort gödsel bland mjölkorna då han halkade, slog i axeln i fallet och den hoppade ur led.
- (K) Halkade på ngt på golvet när hon skulle utfodra djuren (korna).
- (K) Hade hämtat kraftfoder, snavade på ensilagevagn och for i cementgolvet.
- (K) Up halkade när han var på väg att hämta mjöl till korna. Slog i axeln.
- (K) Halkade på en isbit och ramlade.

Trampning på ojämnhet, feltramp, snedtramp, spiktramp

- (M) Trampade snett i mjölkgruppen, sträckte benet då.
- (Ö) Up höll på att utfodra djur, stod på ett utfodringsbord. Backade o trampade snett o föll ned. Utfodring av djur, mjölkkor, ensilage.
- (Ö) Var på väg mellan två lagårdar och trampade snett i en trappa.
- (U) Trampade ner i en gödselkylvert.

Annan kontakt med föremål i vila

- (M) Sprang in i ett rör vid mjölkning, hann ej ducka, svimmade av.
- (H) Skulle sätta på kon något slags band och fastnade med handsken och klämde fingret.
- (Ö) Gick och tittade på korna, gick på ett rör.

Träffad av flygande/fallande föremål, sprut o.d.

- (H) Mannen skulle driva över kor till en fälla då vallhunden "drev" på för mycket, korna krängde till på handtaget som flög upp på ögonbrynet.
- (Ö) Var stopp i utgödslingen, hämtade en remspann, skulle trycka in luft, slangen fylld med vatten, slangen for iväg och slog vilt, han fick strålen över ansiktet.
- (U) Reparationen under galler som täcker gödselrännan - hade stagat upp gallret men råkade sparka till uppstagningen så att gallret föll ned och skadade fotknölen.
- (U) Höll på att strö spån för mjölkorna att ligga på, en bom glömdes att fällas upp vilket gjorde att en vagn ramlade ner o träffade stålhattan på stöveln, klämskada.

Slag, spark o.d. från djur

- (M) Up skulle sätta fast en ko för mjölkning då hon krängde med huvudet så att handen kom emellan en järnregel o huvudet.
- (M) Höll på att mjölka och blev då sparkad av en ko.
- (M) Sparkad av ko vid mjölkning.
- (M) Vid mjölkning blev up sparkad på armen som i sin tur gick av.
- (M) Mannen blev klämd på benet då han skulle mjölka, övre delen på benet mao låret.
- (M) Kon sprang rätt på och slog omkull honom.
- (M) Höll på att mjölka och kon sparkade honom i bröstet och revbenen knäcktes.
- (M) Mannen skulle ta in korna för mjölkning då en kom som en "kanonkula". Mannen bröt då benet vid fallet.
- (M) Skulle mjölka, fick då spark av ko på knäet, sårskador men inget brutet.
- (M) Höll på att mjölka, skulle mota en ko och fick kon över sig.
- (M) Höll på med mjölkning då en ko fick "spel", började hoppa och landade på up:s fotled.
- (M) Höll på att mjölka en ko och blev sparkad av kon på handen.
- (M) Up skulle ta in ko för mjölkning, blev då sparkad i benet. Blev bara blåmärke.
- (M) Blev sparkad av en ko.
- (M) Blev sparkad av en ko vid mjölkning.
- (M) Blev sparkad på knäet av en ko när hon höll på att mjölka.

- (M) Blev trampad på handen när han höll på att mjölka av en ko.
- (M) Mannen skulle ta av kossan en grimma. Kossan var besvärlig att mjölka så hon satt fast där. Kossan krängde till med huvudet så att han fick handen i grimman mellan väggen och huvudet.
- (M) Blev sparkad av en ko vid mjölkning.
- (M) Sparkad av ko vid mjölkning.
- (M) Blev sparkad av en ko.
- (M) Blev sparkad på benet av en ko vid mjölkning.
- (M) Vid mjölkning blev frun trampad av ko, lindrigt skadad men rejält blåmärke.
- (M) Höll på att mjölka en ko och kon sparkade brukaren på benet.
- (M) Fick en smäll av svansen (en ko) på tanden.
- (M) Fick en smäll av en ko på munnen (igen) och tanden gick av.
- (M) Blev trampad på vristen av en ko.
- (M) Ko trampade på hans fot vid mjölkning, blev inflammation, hoppade på kryckor i månader.
- (M) Blev sparkad på hakan av ko vid mjölkning och ramlade, vred knäet så det blev en vrickning eller sträckning i knäet.
- (M) Skulle hjälpa en kalv till spenen (amko), men mamma ko blev då arg och sparkade mannen (ej mjölkko).
- (M) Blev sparkad av en ko vid mjölkning.
- (M) Blev sparkad av en ko.
- (M) Blev översprungen av en ko vid mjölkning.
- (M) Höll på med att mjölka då en ko knuffade henne, ramlade på ändan.
- (M) Blev omkullknuffad av en ko.
- (M) Hon höll på att mjölka, och blev sparkad på handleden av en ko och bröt handleden.
- (H) Blev klämd av kviga då han skulle förflytta dessa, kvigan krängde till i en vagn.
- (H) Blev sparkad av ungdjur då han skulle förflytta dem.
- (H) Skulle flytta kvigorna till en djurbusa, då en kviga krängde till och han fick armen mellan kon och plansilo.
- (H) Skulle flytta på korna då fick han ett horn i ögat.
- (H) Foten blev trampad av kviga vid insemination.
- (H) Skulle ta mjölkprov på en kviga åt veterinären, sparkade up så han slog i golvet, gjorde illa rygg och svanskota.
- (H) Skulle leda kon och blev omkullsprungen.
- (H) Skulle sätta på ett halsband på en ko och blev klämd av kon mot väggen.
- (H) Skulle klippa korna, då en rusade iväg och han föll då till marken, slog av tänder + revben.
- (H) Minns ej så mycket, men en ko klämd hans handled. Vet ej mer.
- (H) En ko skulle förflyttas, krängde till så att up fick armen klämd.
- (H) Skulle ta in korna och då blev de vild, knuffade till mannen så att han ramlade omkull i "cementrännan", bröt lårbenet.
- (H) Ko som sparkade på up:s knä då de klippte korna.
- (H) Höll i ett grimskaf till en ko, hon drog iväg och han fastnade med handen i ett dörrhandtag och slet loss fingret.
- (H) Skulle tvätta en ko, då sprang kon över honom, bröt revben.
- (H) Mannen skulle mocka, rengöra hos korna, då en svans piskade på hans öga, hornhinnan blev skadad.
- (H) En kalv som skulle veterinärbesiktigas krängde till up och fick då en klöv på foten.
- (H) Tog in en kviga för kalvning som tog ett skutt och mannen rasade bakåt, bröt lårbenet.
- (H) Skulle flytta en kviga när den ryckte till, skadade armen.
- (H) Kon sprang på honom och slängde sig över honom, krossade ansiktet.
- (H) Skulle inseminera en ko, när kon ryckte till med huvudet och handen åkte upp mot en spik
- (H) Höll på att klippa klorna på en ko och blev sparkad på knäet.

- (H) Skulle ta in en ko i en transport. Han gick bakom kon och fick en spark på knäet av kon.
- (H) Skulle flytta korna och blev stångad av en kviga.
- (H) Skulle ta in korna på kvällen och blev då stångad av en ko.
- (H) Ett djur ryckte till vid förflyttning, fick diskbrock.
- (H) Up höll på att lasta upp djur på en transportbil, en tjur hoppade ner på up o trampade på bröstet.
- (H) Blev klämd av en ko mot en grind
- (H) Skulle behandla en ko.
- (H) Skulle ta in kor, då sprang en ko på henne.
- (H) Skulle ta in en kviga till båset, kvigan slet sig och mannen klämde sig då mellan henne o en karm.
- (H) Skulle flytta en ko inne i lagården och blev då sparkad.
- (H) Skulle flytta en kviga som blev vild och sparkade up i ansiktet, blev en svullnad.
- (H) Skulle ta in en kviga över natten, det var mörkt och up skulle sätta på en grimma då hon "nockade" honom över mun/tänder.
- (H) Djuren skulle ut på bete, skulle flytta upp djur på vagn, flytta en tjur. Tjuren stångade upp i pannan.
- (H) Skulle göra rent på klövarna då en ko inte var med på noterna, la sig tvärt på up:s fot.
- (Ö) En ko ramlade ner i mjölkgruppen med ett ben, hon skulle då hjälpa kon och fick då handen emellan, då gick fingret av.
- (Ö) Sonen blev sparkad av ko vid verkning. Up själv sjuk, visste ej säkert om det var 2004 eller 2003 men nästan helt säker på 2004.
- (U) Blev sparkad av ko, stod bakom kon och höll på med rengöring av stallet.
- (U) Skulle ta bort kraftfoder från kon, knuffade till mannen, stötte till ögat.
- (K) Ett ungdjur som slog till med huvudet och träffade honom på munnen.

Överbelastning av kroppsdel

- (M) Armen har fått en slitskada vid mjölkning.
- (H) En förslitningsskada efter mycket lyft av t.ex. kalvar, kan ej specificera när skadan uppstått.
- (K) Skulle lyfta upp fodersäckar på en vagn och sträckte axeln.

Hanteringsolyckor (t.ex. dikning, stängselarbete, rensning och sortering)

- (H) Skulle fösa ungdjuren från lagården till en utehage, gick bakom (2st) som höll i varsin ända av ett elstängsel (ingen el), ett av djuren sprang in i stängslet, hon släppte ej tråden så den skar in i handen.

Övrigt, oklart

- (M) Up skulle mjölka, blev arg på kossan och sparkade henne så att han fick inflammation i foten.
- (M) Dottern skulle lasta av halm från en vagn (för stallrengöring). Sträckte sig efter en spak för att kunna komma åt halmen o knäet hamnade ur led.

Andra djur

Köttdjur och rekrytering av mjölkdjur (Kö), Suggor, galtar och smågrisar (Su), Får och getter (Få), Fjäderfä (Fj), Övriga djur (Öv), Utgödsling och stallrengöring (Ut), Kraftfoderhantering (ej grovfoder) (Kr)

Fall till lägre nivå

- (Kö) Skulle hoppa över en grind inne i lagården, hamnade tokigt och kom emot ngt vasst med benet.
- (Ut) Klättrade upp på en höskulle, hade på sig mjölkhandskar så han tappade greppet och föll handlöst bakåt.
- (Ut) Hade tömt dyngkärran och skulle vända tillbaka, tappade balansen och ramlade av brädorna och ner i backen, har får och hästar.
- (Ut) Höll på att rengöra hos grisarna, hade öppnat en lucka i golvet och trillade ner i luckan.

Fall på samma nivå

- (Su) Skulle göra rent i gödselgången, då han halkade och slog i grinden. Där gick tanden av.
- (Fj) Frun skulle ut och se till gässen. Halkade på en isfläck och bröt armen.
- (Ut) Höll på att strö ut halm då kom kvigorna rusande, han skulle akta sig men halkade på en blöt fläck och ramlade.

Trampning på ojämnhet, feltramp, snedtramp, spiktramp

- (Kö) Skulle utfodra djuren från en 0,5 m bred o 2m hög brygga. Trampade fel o ramlade ner. Blev allmänt rejält mörbultad o öm.
- (Su) Grisarna hade vält en dynggrep som han trampade in i foten, skulle utfodra djuren.

Annan kontakt med föremål i vila

- (Su) Skulle seminera suggor, klättrade över dem och slog då mot gallret till buren, blev skrapsår.
- (Få) Skulle fånga en killing och sprang på en bjälke där det satt en mutter, slog huvudet i muttern.
- (Kr) Rengjorde en foderficka då han fick in fingret på foderskruven som gick av (fingret)

Träffad av flygande/fallande föremål, sprut o.d.

- (Kö) Up öppnade en logdörr. Ett järnrör stod lutat på utsidan o föll i ansiktet på up när hon öppnade dörren.
- (Ut) Skulle montera ner en utgödslingsanordning och det var en fjäder som lossnade och for snett uppåt och slog axeln ur led.

Kontakt med föremål, maskindel o.d. i rörelse, fordonsolycka

- (Kö) Up vet ej så mycket men hon blev klämd då hon stod fel vid en fodervagn.
- (Su) Förmodligen skulle han sprätta upp en förpackning. Han slant med morakniven och skar sig. (I suggstian).
- (Su) Fastnade med ett finger i fodermaskinen.
- (Få) Höll på o slakta lamm, up skar sig i tummen så att senan gick av.
- (Öv) Körde omkull med motorcykel när han skulle fösa iväg renar.
- (Kr) Rengjorde en halmhacka, petade in fingret och det hackade till. Skulle ta bort en liten halmtuss.

Slag, spark o.d. från djur

- (Kö) En stut som sparkade honom när de skulle ta blodprov.
- (Kö) Stångad av ungdjur då han skulle undersöka en annan tjur i samma bås.
- (Kö) Blev stångad i bröstet av en tjur.

- (Kö) Up var och "strödde" bland sina köttdjur som är på lösdrift. Up blev då sparkad på utsidan av benet (vaden).
- (Kö) Skulle ta ut en tjur för veterinärbesök, knuffade då till mannen så att benet kom i kläm.
- (Kö) Blev sparkad av en stut vid förflyttning av djuren.
- (Kö) Skulle flytta tjurar då en av dessa sparkade han på benet, blev spricka i knäet.
- (Kö) Skulle flytta på en stut då ramlade stuten och hennes ben kom under stuten.
- (Kö) Blev knuffad av en tjur i bröstet.
- (Kö) Flyttade köttdjur mellan 2 utrymmen, fick en spark på ben o knäskål så att ligament gick av.
- (Kö) Svärfar förflyttade djur o fick i samband med det en spark på låret.
- (Kö) Skulle binda upp en kviga som varit ute på bete, krängde på huvudet och kom åt up:s finger.
- (Kö) Blev buffad på knäet av en kalv.
- (Kö) Mannen red på häst som blev rädd när de skulle förflytta korna till en annan hage, rasade ur sadeln.
- (Kö) Skulle flytta in nya köttdjur, blev klämd mellan horn o järnstång, fick sy.
- (Kö) Skulle öppna en grind för att förflytta en kalv till annan box. Kalven spratt till av glädje och träffade knäet.
- (Kö) Tjur sparkade honom så att han hamnade under djuren, blev mörbultad.
- (Kö) Skulle ta hand om en skadad kviga som rusade emot honom, slet då av ett muskelfäste.
- (Kö) Skulle flytta ner ett köttdjur. Djuret var motsträvigt o up hamnade under o armen/handen klämdes under en skrapa.
- (Kö) En seminör skulle undersöka en ko, kon blev rädd o sparkade up när han skulle gå fram till den.
- (Kö) En tjur hade krängt ur grimman. Up försökte hålla fast den för att kunna binda den. Handen klämdes mot tjurens panna o ett stålrör, huden skavdes av.
- (Kö) En stor kalv sprang på mig så att jag ramlade och slog mig.
- (Kö) Blev överfallen av en ko när han skulle ta kalven och märka den, hände ute i hagen, stukade foten.
- (Kö) Blev sparkad av en kviga när han skulle ta in djuren.
- (Kö) Mannen skulle ta in kvigorna för "klippning" då en sparkade honom i bröstet, tappade andan o tror att revbenen gick av.
- (Kö) Up skulle lasta tjurar på vagn till slakt. Skulle sätta på en grimma på en av tjurarna. Tog i en halsring o då snodde tjuren runt med huvudet o handen kom i kläm, skinnet mellan tummen o pekfingret sprack.
- (Kö) Skulle flytta tjurar till en fålla från en annan fålla, då en knuffade till och han fick då handen emellan.
- (Kö) Skulle flytta tjurar då han blev stångad på bröstet.
- (Kö) Blev stångad av en tjur.
- (Kö) Skulle flytta en kviga och kvigan föll på honom.
- (Kö) Skulle ta ifrån en tjur en plastbit som tjuren höll på att äta upp, blev då stångad (hände i hagen).
- (Kö) Skulle fösa djur in i en slaktbil o använde tråd för att göra detta. En kalv greps av panik o rusade emot tråden. Det blev en ögla runt fingret o ett jack i fingret.
- (Kö) Hjälpte en ko att kalva, kon slog till och han ramlade bakåt ner i gödselrännan.
- (Kö) Blev stångad av en ilsken tjur när han vände ryggen till.
- (Kö) Skulle fösa ut tjurar från en kall hall till slakt, blev då stångad och flög iväg, hann ej undan.
- (Kö) Skulle fösa ut tjurar från en kall hall till slakt, blev då stångad och flög iväg, hann ej undan.
- (Kö) Skulle transportera tjurar till verkstom (klippa naglarna) då tjuren ryckte till åt motsatt håll.
- (Su) En sugga skulle flyttas då hon blev klämd i benet.
- (Su) Blev omkullknuffad av en sugga.
- (Su) Skulle flytta grisarna och en gris backade på honom.

- (Su) Skulle avliva en sugga, tappade greppet, suggan slängde till med huvudet och slog håll på läppen.
- (Su) Up skulle lasta suggor på en transportvagn. En sugga slet sig o "hoppade på" up vilket gjorde att han trillade på rygg o slog i trägrind o dörrstopp o skar upp vaden.
- (Su) Höll på med semination då en gris sprang rätt in i hans knä.
- (Su) Skulle seminera då grisen blev arg och råkade rispa till med tänderna.
- (Få) Vid lammning stångade en tacka till honom så att han for in med huvudet i foderhacken.
- (Få) Skulle klippa en bagge som slet sig och stångade till mot knäet.
- (Få) Frun blev stångad av en bagge. Han var grinig och sprang på henne. Ringfingret gick helt ur led. Alla ligament gick sönder.
- (Få) Mannen skulle utfodra en bagge som stångade honom, han var oförsiktig och fick fingret emellan.
- (Öv) Skulle leda en unghäst som trampade han på foten, fortfarande värk.
- (Ut) Blev stångad av en tjur.
- (Ut) Blev påsprungen av en sugga och ramlade baklänges.
- (Kr) Skulle fodra kvigor (ej mjölkkor) med kraftfoder. Djuren började "bråka" om vem som skulle stå bredvid up o då blev hon trampad på foten.

Överbelastning av kroppsdel

- (Kö) Hjälpte till vid kalvning och sträckte ryggen.
- (Kö) Muskel i ryggen gick av när han hjälpte till vid kalvning.
- (Su) Skulle klättra över ett staket till suggorna som skulle flyttas. Sträckte sig då.

Hanteringsolyckor (t.ex. dikning, stängselarbete, rensning och sortering)

- (Kö) Skulle ta bort grindar till djuren och klämde fingret mellan grindarna.

Övrigt, oklart

- (Su) Skulle ge järn via spruta på smågrisar, stack sig själv, inflammation, rengjordes och öppnades på sjukhus.

ÖVRIGT INOM JORDBRUKET

- Brand utbröt i en silo, mannen sprang in och var där i 1.20 minuter.
- Skulle dra ut en trädgårdsslang från väggen utan att slå av, de har difmedel i slangen och det stänkte upp i ögonen på kvinnan.
- Skulle förflytta sig på gården med cykel, ramlade av cykeln.
- Skulle ta bort en gripklo (som satt insnörd) ur rundbalen, kallt ute, halkade av stegen och slog då i huvudet.
- Halkade när han var på väg till siltornet, stukade foten rejält.
- Skulle förflytta sig mellan två byggnader och halkade på en isfläck.
- Ramlade baklänges över ett däck, tog emot sig med handen, skulle hämta sågspån.
- Snöskottning och han halkade, slog axeln, ledbandet gick av.
- Halkade på en isfläck vid förflyttning mellan 2 byggnader.
- Skulle förflytta sig mellan två byggnader var på väg till ungdjursstallet, halkade på en isfläck.
- Var på väg från lagården efter mjölkning och halkade på en isfläck, ramlade och slog i huvudet.
- Fastnade med foten och vred till vid en flytt.
- Klämde tummen i dörren till lastmaskinen.
- Foderbilen kom mitt i natten och hon skulle ut och se att allt gick rätt till, sprang in i trädstammar som låg staplade på marken.
- De skulle lyfta en vagn som ramlade och kvinnan fick vagnen på sig.
- Skulle hålla i en häst, den ryckte till o up fick fraktur i ett finger. Up har köttdjur, men hästen är för barnen, har inget med köttjuren att göra.

- Tog i för kung och fosterland när han skulle ta upp en brygga från sjön, ledband mm gick av.
- Skulle lyfta något, då en kota i ryggen ändrade läge.
- Up slog ogräs med lie (torkat gräs). Frön flög ut och upp i ansiktet och in i ögat.

TRÄDGÅRD

Friland

- Gick på en vagn där han ramlade omkull och slog i pannan.
- Ramlade framåt vid morotsupptagning. Stukade då handen.
- Skulle gå ner från en vagn, trampade snett och bröt foten.
- Mannen skulle lasta på en slättermaskin på en lastbil, den skulle skrotas, var oförsiktig och fick in fingret i saxarna.
- Sprang in i ett räcke som hänger i en bevattningsramp.
- Satt på en åkgräsklippare som var igång, åkgräsklipparen välte.

Växthus

- *Skulle skotta snö från taket på växthuset (det var plasttak), ramlade ner genom taket och landade på betonggolvet.*
- *Personen skulle hoppa ner från en bordsram och trampade snett med foten när hon ramlade.*
- *Överbelastade handen när hon planterade pluggplantor.*

SKOGSBRUK

MOTORMANUELL AVVERKNING (*fällning (Fä), kvistning (Kv), kapning (Ka), brossling (Br), förflyttning (Fö), övrigt (Öv)*)

Gallring

- (Fä) Skulle fälla en gran, tog ett steg snett bakåt, snubblade och fick trädet på benet.
- (Fä) Halkade till vid fällning, fick en sträckning i ryggen.
- (Fä) Fällde ett träd som ramlade på en hög sten, flög därifrån mot mannens bröstorg och slog av hjälmen.
- (Fä) Vid fällning av träd så var det ett träd som föll åt fel håll o föll på up. Han försökte väja undan det med armen, en mjukdelsskada blev följden.
- (Fä) En gren (grov) föll ner på up:s axel, den gick ur led, vilket han märkte efter flera månader.
- (Fä) Up skulle fälla ett träd (en död tall), en gren ramlade ner i ansiktet och slog sönder glasögonen, som i sin tur skar upp ett sår under ögat.
- (Fä) Mannen hamnade mellan träd och motorsåg med handen, skinnet flåddes av.
- (Fä) Skulle såga ner ett träd som innehöll bålgetingar, fick 20 stick.
- (Fä) Skulle trycka omkull ett träd efter sågning med "fel" arm tryckte till med vänster arm, det blev en bristning i armen och ledbandsinflammation.
- (Fä) Up fällde träd med motorsåg och trädet föll på hans fot.
- (Fä) Kallt på morgonen, skulle gallra o ta ned ett träd som hängde. "Saxen" släppte o up for in i ett annat träd o knäckte revbenen.
- (Kv) Höll på att kvista då han halkade i en slänt, slog i ryggslutet då.
- (Kv) Körde på ett mindre träd som spändes och snärtade till på up:s ben.
- (Kv) Skulle kvista en gran, snubblade och trillade med motorsågen och fick sågen strax ovanför ögat.
- (Kv) Skulle kvista och slant med motorsågen och fick den på underarmen.
- (Kv) Skulle kvista på en tall, ramlade till och tappade greppet om motorsågen. Kedjan slet upp ett sår i underarmen.

- (Kv) Höll på med kvistning då en gren snärtade till honom på läppen. Var tvungen att sy ut och invändigt.
- (Kv) Vid kvistning - kom emot kedjan på motorsågen med fingret.
- (Ka) Höll på att kapa träd då ett slungades mot hans ben (under knäet) och slog av det.
- (Ka) Höll på att kapa och fick en vindfälla över sig.
- (Ka) Mannen skulle knuffa till en gripklo som inte nådde stammen, fick då finger emellan.
- (Br) Höll på i skogen, dålig sikt tack vare snön. Vajern gick av och snärtade till med massan mot knäet.
- (Br) Vid brossling: En "sax" för att samla ihop stockar o massaved släppte greppet om stockarna. Detta gjorde att up föll baklänges nedför en slänt o landade på axeln, vet ej vad som hände, men kunde sen ej lyfta armen på ett bra tag.
- (Br) Klämde sig på en vajer, tummen kom mellan vinschen och en krok.
- (Br) Skulle "brossla" på gammalt vis med häst. Hästen blev ivrig och började gå och up fick då stocken på vaden.
- (Fö) Skulle flytta stockar från en timmervälta till en annan då en stock ramlade av och hamnade på benen.
- (Öv) Skogskörning. Hade radiostyrd vajer som fick med en träddele, svingades mot nacken vid vinschning.
- (Öv) Av egen kraft slet mannen sönder/loss en muskel i benet då han var i skogen och gallrade, skulle dra ner en stock.

Slutavverkning

- (Kv) Drog i en gren som gick av och han ramlade baklänges på ändan. Fick ont i korsryggen
- (Ka) Mannen skulle aptera/kapa ett dött träd som ramlade ner på hans huvud.
- (Ka) Hade kapat ett träd och trädet var spänt och släppte då, trädet flyttade sig en halv meter i sidled och foten kom i kläm.
- (Öv) Mannen skulle "kila" trädet med en plastkil som gick isär, flög då upp på ansiktet.
- (Öv) Satt i traktorn då ratten fick "slag" och kulan ryckte med sig fingret, höll på att flytta ris.

Storm- och vindfällad skog

- (Fä) Höll på med fällning då en större gren ramlade ner på hans huvud, fick åka in och sy.
- (Kv) Mannen skulle kvista trädet vid roten och bedömde avståndet fel. Stammen snärtade mot "baken" och han flög iväg 6 meter.
- (Öv) Har en gammal traktor, vajern för kort så han skulle vrida om kranen då snubblade han och fick stocken i ryggen.
- (Öv) Vid avverkning fastnade en krok i handen på en man. Hud "flängdes" av.

MEKANISERAD AVVERKNING (med skördare el. traktorprocessor)

- Hoppade ner från en avverkningsmaskin, tappade balansen och fick in fingret i kvistkniven.

SKOGSVÅRD (röjning, övrigt)

- Pappan röjde buskar då rysågen fattade eld, fick rejäla brännskador.
- Ramlade ner i en vattenbrunn när de höll på att röja i skogen.
- Up skulle hacka av grenar, röja sly med en buskhack, snubblade o föll omkull o landade m handen på det skarpa verktyget.
- Röjde ungträd i oländig terräng. Det var mkt vegetation o up åkte ner i en stenskreda med höger fot o skadade fotleden. Väntade en vecka med att söka vård.
- Åkte i skogsmaskin, skulle kliva ur den och missade fotsteget, föll baklänges och stukade ben och knä.

- Skulle vinscha ner ett träd då spännbandet gick av, klossen for ner 15m, rakt på up's fot.
- Fick en gren i ögat.
- Skulle plantera skog, hade sår på tummen, fick in jordbakterier i såret och det blev blodförgiftning.

ENERGI (Flisning (Fl), Vedkapning (Ka), Vedklyvning (Kl))

- (Fl) Höll på med flisning och klämde fingret mellan två stockar.
- (Fl) Mannen flisade och av ren klumpighet fick han in fingret i flistuggen och kapade fingret delvis.
- (Ka) Höll på men vedkapning och fick in hand+finger. Fingret blev illa tilltyglat.
- (Ka) Kapade ved och fingrarna kom emellan vid klingan, en bit av fingret "gick åt".
- (Ka) Sågade sig i tån med en motorsåg när han höll på att kapa ved.
- (Ka) Up var ute och kapade ved, utsidan på 3 fingrar vid höger hand kom emot klingan så att senor o hud slets av.
- (Kl) Skulle klyva ved för värmepanna för uppvärmning av mangårdsbyggnader. Använde släggyxa, när up satte yxan i vedkubben o slog till med släggan på yxan så lossnade en järnbit från yxan o flög som en projektil o satte sig i benet.
- (Kl) Fastnade med fingret i en vedklyv, han miste pekfingret.
- (Kl) Höll på att klyva ved med en traktordriven klyv och tummen klämdes i klyven, en del av tummen togs bort.
- (Kl) Jobbade med vedklyven, fastnade med tummen mellan träplattan som skjuter fram träbitarna och vedbiten, rejäl klämskada på tummen.
- (Kl) Körde med vedklyv o en bit fastnade. Up försökte skjuta på med en "pinne". Pinnen hamnade snett o klämde sönder up:s finger mot kanten av vedklyven.
- (Kl) Klöv ved och gled in med tummen som gick av.
- (Kl) Syslade med vedklyvning, fick in handen men det gick rätt bra.
- (Kl) Klämde sig vid vedklyvning och har nu ingen känsel i fingret.
- (Kl) Mannen hade klyft ved och skulle vika ihop transportören, hamnade då emellan.

ÖVRIGT INOM SKOGSBRUKET

- Vid transport av virke (jordbrukstraktor m vinsch) körde mot stubbe. Ratten slog tillbaka o tummen var då på fel ställe, "stukning" av tumme o hand. Ratten "slog till" tummen.
- Skulle gå in i ett skjul och hämta olja som skulle användas till skogshantering, snubblade på ngt på golvet och ramlade, fastnade med benet och skadade revbenen.
- Mannen stod på gården o skulle laga en skogsmaskin, hade lagat en vajer och skulle "köra in" den (vajern), den hakade i o slog till i ansiktet, fick sy 11 stygn.
- Svetsade och tog av masken, fick in smärgelsprut i ögat.
- Skulle reparera en skogsmaskin då en järnbit ramlade ner på huvudet.

ANNAN NÄRINGSVERKSAMHET

HÄSTVERKSAMHET (avel, uppfödning, installning, trav, ridning m.m.)

Fall till lägre nivå

- Dottern ramlade av hästen.

Fall på samma nivå

- Kvinnan halkade och for bakom hästen som i sin tur sparkade till henne, ett ungföl som hon promenerade med.
- Skulle ge hästarna hö i hagen, halkade på en isfläck, bröt knäskålen.

Tramning på ojämnhet, feltramp, snedtramp, spiktramp

- Damen skulle fånga in hästar, ramlade ner i ett hål och knäckte till knäet.

Annan kontakt med föremål i vila

- Förberedde inför nästa dagsutfärd, skulle gå ut o hämta täcke till hästar i lada. Tände ej lampan, fastnade med foten i en hästvagn o föll framstupa, bröt foten.

Kontakt med föremål, maskindel o.d. i rörelse, fordonsolycka

- Up ute och träningskörde med travhäst, blev påkörd bakifrån av bil, flög av vagnen och tumlade runt, brott i nackkota, hästen avlivades.

Slag, spark o.d. från djur

- Mannen tränade en häst och blev trampad.
- Skulle rida in en häst och hästen stegrade sig, slog till henne på näsan.
- Gick med häst på kullerstenar, häst ramlade på foten som krossades.
- Blev sparkad av hästen, den blev skrämmd och slog bakut.
- Up ledde en häst, hade virat selen runt handen, hästen ryckte till och fingret gick ur led.
- En häst som fick fnatt och sparkade vilt omkring sig.
- Fick spark av häst och del av tand slogs ut.
- Skulle lasta in en häst i en kärra, hästen backade och han ramlade, då trampade hästen honom på ryggen.
- Föll av hästen, skadade ryggen.
- Liten flicka ramlade av/ur sadeln då hästen skenade.
- Skulle ut med en häst, hästen slet sig och sprang över den skadade.
- Skulle leda ut en häst till hagen och hästen drog omkull henne.
- Barnet skulle rida då hästen stegrade sig, ramlade ur sadeln, häst blev rädd för barn
- Skulle sätta ut hästarna och blev trampad på foten.

ÖVRIG VERKSAMHET (uthyrning, förädling, snöröjning, entreprenadarbete, m.m.)

- Skulle rensa en sjöstrand från vass och näckrosor, använde båt, stod i båten och skulle dra upp repet som han hade en räfsa fastsatt i, drog till och ramlade i båten, slog i sittbrådan.
- Lagade en grind då sågen som en vän höll i for in i fingret.
- Slant med ett verktyg, gick hål i skinnet och satte på sig skitiga handskar, fick då streptokocker i såret, handen svullnade upp + 40graders feber.
- Svetsade på ett bensinfat som då exploderade.
- Skulle köra in en pall med frysta bär, det var is på betonggolv och kvinnan halkade.
- Höll på att kapa bräddor till en friggebod och sågade sig i fingret.
- Plöjde snö och vid urstigning av traktor halkade mannen.
- Ryggskott
- Var på en annan gård, höll på med klövvård. Kon tryckte till och en spärr på veven släppte och veven slog bakåt på handen.
- Up var trött och det var varmt, råkade få in handen i schaktklämmen då han skulle ta bort en skyffel.

- Sågade sig i fingrarna i en byggsåg.
- Skulle göra rent en kran och slant med kniven.
- Up höll på med klövavverkning då han blev nertrampad av en annan ko o svimmade av.
- Up höll på att lägga papp på ett tak, det var is o halt så han halkade o föll ned, slog hål i pannan.
- Skulle reparera en parabol, ramlade ner då stegen gled iväg.
- Skulle förflytta en dammlucka till en kraftstation, körde den på en traktor, personen gick framför och höll emot luckan när han ramlade över ngt på marken och fick luckan över sig.
- Skulle ta ner ett frysaggregat, åkte upp i en hisskorg och la handen på räcket som då kom i kläm.
- Höll på att städa upp på gården, och blev påkörd av en traktor.